EESTI NSV KRIMINAALPROTSESSI KOODEKS

EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU JUURES ASUV
JURIIDILINE KOMISJON

EESTI NSV KRIMINAALPROTSESSI KOODEKS

Ametlik tekst
muudatuste ja täiendustega
seisuga 29 mai 1970

KIRJASTUS «EESTI RAAMAT» · TALLINN 1970

34N6
E21

TARTU ÜLIKOOLI
RAAMATUKOGU

EESTI NÕUKOGUDE SOTSIALISTLIKU VABARIIGI

SEADUS

«EESTI NÕUKOGUDE SOTSIALISTLIKU VABARIIGI KRIMINAALPROTSESSI KOODEKSI» KINNITAMISE KOHTA

Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Ülemnõukogu otsustab:

§ 1. Kinnitada «Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi kriminaalprotsessi koodeks» ja kehtestada see alates 1. aprillist 1961. a.

§ 2. Teha Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumile ülesandeks kindlaks määrata «Eesti NSV kriminaalprotsessi koodeksi» ellurakendamise kord ja kinnitada nende Eesti NSV seadusandlike aktide loetelu, mis kaotavad kehtivuse seoses «Eesti NSV kriminaalprotsessi koodeksi» ellurakendamisega.

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees
J. EICHFELD

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär
A. KRÜNDEL

Tallinn, 6. jaanuaril 1961.

ESIMENE OSA

ÜLDSÄTTED

Esimene peatükk

PÕHISÄTTED

§ 1. Kriminaalprotsessi seadusandlus

(1) Kriminaalasjade menetluskorra Eesti NSV territooriumil määravad «NSV Liidu ja liiduvabariikide kriminaalkohtumenetluse alused» ja nendega kooskõlas kehtestatud muud NSV Liidu seadused ning «Eesti NSV kriminaalprotsessi koodeks».

(2) Kriminaalprotsessi seadustes sätitud kriminaalasjade menetluskord on ühtne ja kohustuslik kõigile Eesti NSV territooriumil tegutsevatele kohtutele ning prokuratuuri-, eeluurimis- ja juurdlusorganitele.

(3) Kriminaalasja menetluses kohaldatakse kriminaalprotsessi seadust, mis kehtib vastava protsessuaalse toimingu ajal.

§ 2. Kriminaalprotsessi ülesanded

(1) Nõukogude kriminaalprotsessi ülesanne on kuritegude kiire ja täielik avastamine, süüdlaste väljaselgitamine ja seaduse õige kohaldamise tagamine, et igaüks, kes on toime pannud kuriteo, saaks õiglase karistuse, ja et ühtegi süütut ei võetaks kriminaalvastutusele ega mõistetaks süüdi.

(2) Kriminaalprotsess peab kaasa aitama sotsialistliku seaduslikkuse tugevdamisele, kuritegude ärahoidmisele ja väljajuurimisele ning kodanike kasvatamisele Nõukogude seaduste kõrvalekaldumatu täitmise ja sotsialistliku ühiselu reeglite austamise vaimus.

§ 3. Kriminaalasja algatamise ja kuriteo avastamise kohustus

Kohus, prokurör, uurija ja juurdlusorgan on kohustatud oma pädevuse piirides algatama kriminaalasja iga kord, kui ilmnevad kuriteo tunnused, ning tarvitusele võtma kõik seaduses ettenähtud abinõud kuriteosündmuse tuvastamiseks ja kuriteo toimepanemises süüdiolevate isikute kindlakstegemiseks ning karistamiseks.

§ 4. Süüdistatavana vastutusele võtmise lubatavus ainult seaduses ettenähtud alustel ja korras

Kedagi ei või süüdistatavana vastutusele võtta muidu kui seaduses ettenähtud alustel ja korras.

§ 5. Kriminaalasja menetlust kõrvaldavad asjaolud

(1) Kriminaalasja ei või algatada ja algatatud asi tuleb lõpetada:

1) kui puudub kuriteosündmus;
2) kui teos puudub kuriteokoosseis;
3) kui aegumistähtaeg on möödunud;

4) kui amnestiaakt kõrvaldab karistuse kohaldamise toimepandud teo eest, samuti üksikutele isikutele armuandmise korral;

5) isiku suhtes, kes pole ühiskonnaohtliku teo toimepanemise momendiks jõudnud vanusesse, mille saabumisel seaduse kohaselt on võimalik kriminaalvastutus;

6) kannatanu leppimise korral süüdistatavaga «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-des 112 lg. 1; 113; 129 lg. 1, ja 130 ettenähtud kuritegudes, välja arvatud käesoleva koodeksi §-s 95 lg. 2 ettenähtud erandid;

7) kannatanu kaebuse puudumisel, kui kriminaalasja võib algatada ainult tema kaebuse alusel;

8) isiku surma korral, välja arvatud juhul, kui menetlus kriminaalasjas on vajalik surnu rehabiliteerimiseks või teise isiku suhtes kriminaalasja uuendamiseks uute asjaolude avastamisel;

9) isiku suhtes, kelle kohta samas süüdistuses on jõustunud kohtuotsus või kohtumäärus kriminaalasja lõpetamise kohta.

(2) Kui käesoleva paragrahvi lõige üks punktides 1, 2, 3 ja 4 ettenähtud asjaolud ilmnevad kohtuliku arutamise staadiumis, arutab kohus kriminaalasja lõpuni ja teeb õigeksmõistva otsuse või süüdimõistva otsuse süüdimõistetu vabastamisega karistusest.

(3) Kriminaalasja lõpetamine ei ole lubatud käesoleva paragrahvi lõige üks punktides 3 ja 4 ettenähtud alustel, kui selle vastu vaidleb süüdistatav. Sel juhul jätkatakse kriminaalasja menetlust tavalises korras.

(4) Juurdlusorganil, uurijal ja prokuröril on õigus lõpetada kriminaalasi «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-s 49 lg. 1 ettenähtud alustel.

§ 6. Kriminaalasja lõpetamine süüdistatava üldsuse käendusele andmise tõttu

(1) Kriminaalasja lõpetamine süüdistatava andmise tõttu ühiskondliku organisatsiooni või töötajate kollektiivi käendusele toimub «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-s 50 ettenähtud alustel kohtu, prokuröri, uurija või juurdlusorgani põhistatud määrusega, kusjuures uurijal või juurdlusorganil peab kriminaalasja lõpetamiseks ja süüdistatava käendusele andmiseks olema prokuröri nõusolek.

(2) Ühiskondliku organisatsiooni või töötajate kollektiivi taotlus süüdistatava käendusele võtmise kohta esitatakse vastava organisatsiooni või kollektiivi üldkoosoleku otsuse põhjal.

(3) Kriminaalasja lõpetamine käendusele andmise tõttu võib toimuda alles pärast süüdistuse esitamist süüdistatavale. Käendusele ei või anda isikut «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-s 50 lg. 2 p. 1 ettenähtud juhtudel, samuti isikut, kes ei pea ennast süüdlaseks või nõuab asja edasist uurimist või arutamist kohtus.

(4) Käendusele andmise määrus tehakse teatavaks ühiskondlikule organisatsioonile või töötajate kollektiivile, kes käendusele võtmise taotluse esitas, ja organisatsiooni või kollektiivi esindajatele selgitatakse nende kohustused käendatava suhtes.

(5) Käenduse võib enne tähtaega lõpetada ühiskondliku organisatsiooni või töötajate kollektiivi taotlusel käendusele andnud kohtu, prokuröri, uurija või juurdlusorgani põhistatud määrusega, kusjuures uurijal või juurdlusorganil peab käenduse ennetähtaegseks lõpetamiseks olema prokuröri nõusolek.

§ 7. Materjalide üleandmine seltsimehelikule kohtule

Kriminaalasja algatamisest keeldumine või kriminaalasja lõpetamine seoses materjalide üleandmisega arutamiseks seltsimehelikule kohtule toimub «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-s 51 ettenähtud alustel kohtu, prokuröri, uurija või juurdlusorgani põhistatud määrusega.

§ 8. Materjalide üleandmine alaealiste asjade komisjonile

(1) Alaealise suhtes kriminaalasja algatamisest keeldumine või kriminaalasja lõpetamine seoses materjalide üleandmisega alaealiste asjade komisjonile toimub kohtu, prokuröri või uurija põhistatud määrusega, kusjuures uurijal peab materjalide üleandmiseks olema prokuröri nõusolek.

(2) Kriminaalasja algatamisest keeldumine või kriminaalasja lõpetamine seoses materjalide üleandmisega alaealiste asjade komisjonile ei ole lubatud, kui selle vastu vaidleb alaealine või tema seaduslik esindaja.

§ 9. Kannatanule kriminaalasja algatamisest keeldumise või kriminaalasja lõpetamise teatamine

(1) Käesoleva koodeksi §-de 6, 7 ja 8 alusel kriminaalasja algatamisest keeldumise või kriminaalasja lõpetamise määrus tehakse teatavaks kannatanule, kellel on õigus selle määruse peale esitada kaebusi üldises korras.

(2) Kriminaalasja algatamisest keeldumisel või kriminaalasja lõpetamisel on kohus, prokurör, uurija või juurdlusorgan kohustatud tarvitusele võtma abinõud kannatanule tekitatud kahju hüvitamiseks.

§ 10. Kriminaalasja uuendamine käendusele võetud isiku suhtes

(1) Ühiskondliku organisatsiooni või töötajate kollektiivi taotlus käendusest loobumise kohta esitatakse vastava organisatsiooni või kollektiivi üldkoosoleku otsuse põhjal.

(2) Kriminaalasi uuendatakse käendusele võetud isiku suhtes «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-s 50 lg. 5 ettenähtud alustel selle kohtu, prokuröri, uurija või juurdlusorgani põhistatud määrusega, kes süüdistatava käendusele andis, kusjuures uurijal või juurdlusorganil peab kriminaalasja uuendamiseks olema prokuröri nõusolek.

(3) Uuendatud kriminaalasja menetlus jätkub üldises korras.

§ 11. Isikupuutumatus

(1) Kedagi ei tohi vahistada muidu kui kohtu määramisel või prokuröri sanktsiooniga.

(2) Prokurör on kohustatud viivitamata vabastama igaühe, kellelt on ebaseaduslikult võetud vabadus või keda peetakse vahi all üle seaduses või kohtuotsuses ettenähtud tähtaja.

§ 12. Õigust mõistab ainult kohus

Kriminaalasjades mõistab õigust ainult kohus. Ilma kohtuotsuseta ei või kedagi kuriteo toimepanemises süüdi tunnistada ega kellelegi kriminaalkaristust mõista.

§ 13. Õigusemõistmine kodanike võrdõiguslikkuse alusel seaduse ja kohtu ees

Kriminaalasjades mõistetakse õigust kõigi kodanike võrdõiguslikkuse alusel seaduse ja kohtu ees, sõltumata nende sotsiaalsest, varanduslikust ja teenistuslikust seisundist, rahvuslikust ja rassilisest kuuluvusest ning usutunnistusest.

§ 14. Rahvakaasistujate osavõtt ja kriminaalasjade arutamise kollegiaalsus

(1) Kõikides kohtutes arutavad kriminaalasju seaduses ettenähtud korras valitud kohtunikud ja rahvakaasistujad.

(2) Kriminaalasjade arutamisel on kõikides esimese astme kohtutes kohtu koosseisus kohtunik ja kaks rahvakaasistujat.

(3) Rahvakaasistujatel on kohtuistungil eesistujaga võrdsed õigused kõikide küsimuste lahendamisel, mis tekivad kriminaalasja arutamisel ja otsuse tegemisel.

(4) Kassatsioonikorras vaatavad kohtud kriminaalasja läbi koosseisus kolm kohtu liiget, kohtuliku järelevalve korras aga koosseisus — mitte vähem kui kolm kohtu liiget.

§ 15. Kohtunike sõltumatus ja allumine ainult seadusele

Kriminaalasjades õigusemõistmisel on kohtunikud ja rahvakaasistujad sõltumatud ning alluvad ainult seadusele. Kohtunikud ja rahvakaasistujad otsustavad kriminaalasju seaduse põhjal ja kooskõlas sotsialistliku õigusteadvusega tingimustes, mis ei lase avaldada kohtunikele kõrvalist mõju.

§ 16. Kohtuliku menetluse keel

(1) Kohtulik menetlus toimub eesti keeles, aga rajoonides või linnades, kus enamuses on vene rahvusest elanikkond, ka vene keeles.

(2) Kriminaalasjast osavõtvatele isikutele, kes ei valda keelt, milles toimub kohtulik menetlus, tagatakse õigus teha avaldusi, anda ütlusi, esineda kohtus ja avaldada taotlusi emakeeles, samuti kasutada tõlgi abi seaduses ettenähtud korras.

(3) Uurimis- ja kohtudokumendid antakse süüdistatavale kätte seaduses ettenähtud korras tema emakeelses tõlkes või teises keeles, mida ta valdab.

§ 17. Kohtuliku arutamise avalikkus

(1) Kriminaalasjade arutamine on kõigis kohtutes avalik, välja arvatud juhud, mil see on vastuolus riikliku saladuse hoidmise huvidega.

(2) Kohtulik arutamine võib peale selle toimuda kinniste uste taga kohtu motiveeritud määruse alusel nooremate kui kuueteistkümneaastaste isikute ja seksuaalkuriteoasjades, samuti muudes kriminaalasjades, et vältida andmete avaldamist kriminaalasjast osavõtvate isikute intiimelu kohta.

(3) Kohtuotsus kuulutatakse igal juhul avalikult.

§ 18. Süüdistatavale kaitseõiguse tagamine

(1) Süüdistataval on õigus kaitsele.

(2) Kohus, prokurör, uurija ja juurdlust teostav isik peavad tagama süüdistatavale võimaluse kaitsta end temale esitatud süüdistuse vastu seaduses ettenähtud vahenditega ja viisil, samuti tagama tema isiklike ja varaliste õiguste kaitse.

§ 19. Kriminaalasja igakülgne, täielik ja objektiivne uurimine

(1) Kohus, prokurör, uurija ja juurdlust teostav isik on kohustatud tarvitusele võtma kõik seaduses ettenähtud abinõud kriminaalasja igakülgseks, täielikuks ja objektiivseks uurimiseks ja välja selgitama nii süüdistatava süüd

tõendavad kui ka teda õigustavad, samuti ka tema vastutust raskendavad ja kergendavad asjaolud.

(2) Kohtul, prokuröril, uurijal ja juurdlust teostaval isikul ei ole õigust panna tõendamise kohustust süüdistatavale.

(3) On keelatud taotleda süüdistatavalt ütlusi vägivalla, ähvarduse ja muude ebaseaduslike vahenditega.

§ 20. Kohtuniku, prokuröri ja protsessist osavõtvate teiste isikute taandamine

Kohtunik, rahvakaasistuja, prokurör, uurija, juurdlust teostav isik, kohtuistungi sekretär, ekspert, spetsialist, ühiskondlik süüdistaja, ühiskondlik kaitsja ja tõlk ei tohi kriminaalasja menetlusest osa võtta ja nad taandatakse, kui nad isiklikult on otseselt või kaudselt sellest kriminaalasjast huvitatud.

§ 21. NSV Liidu Ülemkohtu ja Eesti NSV Ülemkohtu järelevalve kohtuliku tegevuse üle

(1) NSV Liidu Ülemkohus teostab järelevalvet Eesti NSV kohtuorganite kohtuliku tegevuse üle seadusega kindlaksmääratud piirides.

(2) Eesti NSV Ülemkohus teostab järelevalvet Eesti NSV kohtuorganite kohtuliku tegevuse üle.

§ 22. Prokuröri järelevalve kriminaalprotsessis

(1) Järelevalvet NSV Liidu ja Eesti NSV seaduste täpse täitmise üle kriminaalprotsessis teostab NSV Liidu peaprokurör vahetult või temale alluva Eesti NSV prokuröri ja teiste prokuröride kaudu.

(2) Prokurör on kohustatud kõikides kriminaalprotsessi staadiumides õigeaegselt tarvitusele võtma seaduses ettenähtud abinõud igasuguse seaduserikkumise kõrvaldamiseks, olenemata sellest, kes selle toime pani.

(3) Oma volitusi kriminaalprotsessis teostab prokurör sõltumatult mis tahes organitest ja ametiisikutest, alludes ainult seadusele ja juhindudes NSV Liidu peaprokuröri juhtnööridest.

(4) Prokuröri poolt seadusega kooskõlas tehtud määrused on täitmiseks kohustuslikud kõikidele asutustele, ettevõtetele, organisatsioonidele, ametiisikutele ja kodanikele.

Teine peatükk

KOHUS JA KRIMINAALASJADE ALLUVUS

§ 23. Kohtu koosseis

(1) Rahvakohus arutab kriminaalasja koosseisus: eesistuja — rahvakohtunik või rahvakohtu esimees ja kaks rahvakaasistujat. Eesti NSV Ülemkohus arutab kriminaalasja esimese astmena koosseisus: eesistuja — kohtu esimees, tema asetäitja või kohtu liige ja kaks rahvakaasistujat.

(2) Eesti NSV Ülemkohtu kriminaalasjade kohtukolleegium vaatab kassatsiooni või kohtuliku järelevalve korras kriminaalasja läbi kolmest kohtu liikmest koosnevas koosseisus.

(3) Eesti NSV Ülemkohtu presiidium vaatab kriminaalasju kohtuliku järelevalve korras läbi presiidiumi liikmete enamiku osavõtul.

(4) Eesti NSV Ülemkohtu pleenum vaatab kriminaalasju kohtuliku järelevalve korras läbi mitte vähem kui Eesti NSV Ülemkohtu koosseisu kahe kolmandiku osavõtul.

§ 24. Kriminaalasja arutamine ühe ja sama kohtu koosseisu poolt

(1) Kriminaalasja peab arutama ja otsustama üks ja sama kohtu koosseis.

(2) Kui mõni kohtu koosseisu kuuluv kohtunik või rahvakaasistuja ei saa mingil põhjusel istungist enam osa võtta, asendatakse ta teisega ja kohtuistungit alustatakse uuesti, välja arvatud käesoleva koodeksi §-s 25 ettenähtud erandid.

§ 25. Varu-rahvakaasistuja

(1) Kui kriminaalasja kohtulik arutamine nõuab pikemat aega, võib kohtumääruse alusel kohtuistungile kutsuda varu-rahvakaasistuja. Varu-rahvakaasistuja viibib asja arutamise ajal istungisaalis ja vajaduse korral asendab kohtu koosseisust väljalangenud rahvakaasistujat.

(2) Väljalangenud rahvakaasistujat asendaval varu-rahvakaasistujal on õigus nõuda nende

kohtulike toimingute uuendamist, millest tema osa ei võtnud.

§ 26. Kohtu koosseisu kuuluvate kohtunike taandamise alused

(1) Kriminaalasja arutamisel ei või kohtu koosseisu kuuluda isikud:

1) kes on omavahel suguluses;

2) kes on või olid antud kriminaalasjas protsessiosalisteks või on mõne protsessiosalisega suguluses, s. o. vanemad, lapsed, lapsendajad, lapsendatud, vennad ja õed, vanavanemad, lapselapsed, samuti abikaasa;

3) kes antud kriminaalasjast võtsid osa prokurörina, uurijana, juurdlust teostava isikuna, eksperdina, spetsialistina, tõlgina, tunnistajana või manukana;

4) kelle suhtes esitati asjaolusid, mis äratavad kahtlust nende erapooletuses.

(2) Kriminaalasja teistkordsel arutamisel esimeses astmes või kassatsiooni või järelevalve korras ei või kohtu koosseisu kuuluda isik, kes juba varem kohtunikuna võttis osa antud kriminaalasja arutamisest esimeses astmes või kassatsiooni või järelevalve korras. Seda eeskirja ei kohaldata Eesti NSV Ülemkohtu pleenumi suhtes.

§ 27. Rahvakohtule alluvad kriminaalasjad

Rahvakohtule alluvad kõik kriminaalasjad, mis seadusega ei ole antud Eesti NSV Ülemkohtu või NSV Liidu kohtute pädevusse.

§ 28. Eesti NSV Ülemkohtule alluvad kriminaalasjad

(1) Eesti NSV Ülemkohtule esimese astme kohtuna alluvad «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-des 62; 64—75[1]; 77; 79 lg. 2; 81; 82; 83 lg. 1; 84—87; 194[1]—194[3] ettenähtud kuriteod, samuti «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-des 93[1]; 101; 115 lg. 3; 164 lg. 2, ja 184[1] ettenähtud kuriteod, kui viimaste eest karistusena võib mõista surmanuhtlust.

(2) Eesti NSV Ülemkohtul on peale selle õigus esimese astmena võtta rahvakohtust oma menetlusse iga kriminaalasja.

§ 29. Kriminaalasjade alluvus

(1) Kriminaalasja arutamine allub kohtule, kelle tööpiirkonnas kuritegu toime pandi. Kui kuriteo toimepanemise kohta ei ole võimalik kindlaks teha, allub kriminaalasi sellele kohtule, kelle tööpiirkonnas asja kohtueelne uurimine lõpule viidi.

(2) Erandina võib kriminaalasja arutada kuriteo tagajärgede saabumise või süüdistatava või tunnistajate enamiku asukoha järgi. Asja ühest kohtust teisele erandliku üleandmise otsustab Eesti NSV Ülemkohtu esimees või tema asetäitja.

(3) Kriminaalasja üleandmine Eesti NSV kohtult teise liiduvabariigi kohtule toimub Eesti NSV Ülemkohtu esimehe või tema asetäitja esildusel NSV Liidu Ülemkohtu kaudu.

§ 30. Alluvuse määramine samaliigiliste kohtute pädevusse kuuluvate kriminaalasjade ühendamise korral

Kui ühte toimikusse on ühendatud ühe või mitme isiku süüdistused kuritegudes, mis alluvad kahele või mitmele samaliigilisele kohtule, siis arutab kriminaalasja see kohus, kelle tööpiirkonnas kohtueelne uurimine lõpule viidi.

§ 31. Alluvuse määramine eriliigiliste kohtute pädevusse kuuluvate kriminaalasjade ühendamise korral

(1) Kui ühte toimikusse on ühendatud süüdistused mitmes kuriteos või mitme süüdistatavaga, milledest üks või mitu kuritegu või kelledest üks või mitu süüdistatavat allub rahvakohtule, teised aga Eesti NSV Ülemkohtule, allub asi kõigi kuritegude ja süüdistatavate suhtes Eesti NSV Ülemkohtule.

(2) Kui ühte toimikusse on ühendatud süüdistused mitmes kuriteos või mitme süüdistatavaga, milledest üks või mitu kuritegu või kelledest üks või mitu süüdistatavat allub rahvakohtule või Eesti NSV Ülemkohtule, teised aga sõjatribunalile, allub kriminaalasi kõigi kuritegude ja süüdistatavate suhtes sõjatribunalile.

§ 32. Kriminaalasja üleandmine alluvuse järgi

(1) Kui kohtunik või korraldaval istungil kohus enne kriminaalasja arutamise algust teeb kindlaks, et kriminaalasi ei allu antud kohtule,

saadetakse see teisele kohtule vastavalt alluvusele.

(2) Kui kriminaalasja alluvus teisele samaliigilisele kohtule selgub kohtuistungil, jätkab kohus kriminaalasja arutamist, kui see on kooskõlas kriminaalasja arutamise huvidega, vastasel korral saadab kohus kriminaalasja vastavalt alluvusele.

(3) Kui kohus kohtuistungil leiab, et kriminaalasi allub Eesti NSV Ülemkohtule või NSV Liidu kohtule, saadab ta selle vastavalt alluvusele.

§ 33. Alluvusvaidluste lubamatus

(1) Kohus, kes on saanud teiselt kohtult kriminaalasja, peab selle oma menetlusse võtma.

(2) Alluvusvaidlused kohtute vahel ei ole lubatud.

Kolmas peatükk

PROTSESSIOSALISED, NENDE ÕIGUSED JA KOHUSTUSED

§ 34. Protsessiosalised

Protsessiosalised on käesoleva koodeksi järgi süüdistatav, kohtualune, kaitsja, kannatanu, tsiviilhageja, tsiviilkostja ja nende esindajad.

§ 35. Süüdistatava õigused

(1) Süüdistatav on isik, kelle suhtes on tehtud süüdistatavana vastutusele võtmise määrus käesolevas koodeksis ettenähtud korras. Pärast kohtu alla andmist nimetatakse süüdistatavat kohtualuseks.

(2) Süüdistataval on õigus: teada, milles teda süüdistatakse, anda seletusi temale esitatud süüdistuses; esitada tõendeid ja taotlusi; eeluurimise lõpuleviimisel tutvuda toimiku kõigi materjalidega; omada kaitsjat; osa võtta kohtulikust arutamisest esimese astme kohtus; avaldada taandusi; esitada kaebusi uurija, prokuröri ja kohtu toimingute ning otsuste peale.

(3) Kohtualusel on õigus viimasele sõnale.

§ 36. Kaitsja osavõtt kriminaalprotsessist

(1) Kaitsjat lubatakse kriminaalasjast osa võtta alates süüdistatavale eeluurimise lõpuleviimise teatamisest ja talle toimiku tutvumiseks esitamisest.

(2) Alaealiste, samuti ka nende isikute kuritegudes, kes oma füüsiliste või psüühiliste puuduste tõttu ei ole suutelised teostama oma kaitseõigusi, lubatakse kaitsjal kriminaalasjast osa võtta alates süüdistuse esitamisest.

(3) Kaitsjateks võivad olla advokaadid ning ametiühingute ja muude ühiskondlike organisatsioonide esindajad, samuti teised isikud kohtu või uurija loal.

(4) Ühel süüdistataval võib kokkuleppel olla

mitu kaitsjat, kuid üks kaitsja ei või kaitsta mitut süüdistatavat, kellede huvid on vastuolus.

§ 37. Kaitsja kohustused ja õigused

(1) Kaitsja on kohustatud kasutama kõiki seaduses ettenähtud kaitsmisvahendeid ja -viise, et välja selgitada kõik süüdistatavat õigustavad ja tema vastutust kergendavad asjaolud, ning andma süüdistatavale vajalikku juriidilist abi.

(2) Alates kriminaalasjast osavõtu lubamisest on kaitsjal õigus: kohtuda süüdistatavaga; tutvuda toimiku kõigi materjalidega ja teha vajalikke väljakirjutisi; esitada tõendeid; avaldada taotlusi; osa võtta kohtulikust arutamisest; avaldada taandusi; esitada kaebusi uurija, prokuröri ja kohtu toimingute ning otsuste peale. Peale selle võib kaitsja uurija loal viibida süüdistatava ülekuulamise ja teiste uurimistoimingute juures.

(3) Advokaadil ei ole õigust loobuda endale võetud kohustusest kaitsta süüdistatavat.

§ 38. Kaitsja kohustuslik osavõtt

(1) Kaitsja osavõtt kriminaalasja kohtulikust arutamisest on kohustuslik:

1) alaealiste kriminaalasjades;

2) pimedate, kurtide, tummade ja teiste isikute kriminaalasjades, kes oma füüsiliste või psüühiliste puuduste tõttu ei ole suutelised teostama oma kaitseõigusi;

3) kriminaalasjades, millest võtab osa riiklik süüdistaja;

4) kriminaalasjades, kus kohtualuste huvid on vastuolus ja ühel kohtualustest on kaitsja;
5) kriminaalasjades, kus karistusena võib mõista surmanuhtlust.

(2) Kui kohtualune või tema poolt volitatud isik ei ole kaitsjat valinud kokkuleppel, määrab käesoleva paragrahvi lõikes üks loetletud kriminaalasjades kohtualusele kaitsja kohus.

§ 39. Kaitsjast loobumine

(1) Süüdistataval on õigus kriminaalasja menetluse igas staadiumis kaitsjast loobuda. Kaitsjast loobumine on lubatud ainult süüdistatava enda algatusel. Kohtualuse loobumine kaitsjast ei takista riikliku või ühiskondliku süüdistaja, samuti teiste kohtualuste kaitsjate osavõttu asjast.

(2) Kohtule ei ole kohustuslik kaitsjast loobumine alaealise või kohtualuse poolt, kes füüsiliste või psüühiliste puuduste tõttu ei ole suuteline teostama oma kaitseõigusi.

§ 40. Kannatanu

(1) Kannatanu on isik, kellele kuriteoga on tekitatud moraalset, füüsilist või varalist kahju.

(2) Kuriteo läbi kannatanuks tunnistatud kodanikul või tema esindajal on õigus: anda seletusi kriminaalasja kohta; esitada tõendeid ja taotlusi; tutvuda toimiku materjalidega alates eeluurimise lõpuleviimisest; osa võtta tõendite uurimisest kohtulikul uurimisel; avaldada

taandusi; esitada kaebusi juurdlust teostava isiku, uurija, prokuröri ja kohtu tegevuse peale, samuti kohtuotsuse või -määruse ja rahvakohtuniku määruste peale.

(3) Käesoleva koodeksi §-s 95 lg. 1 loetletud kriminaalasjades on kannatanul õigus kohtulikul arutamisel isiklikult või oma esindaja kaudu süüdistust toetada.

§ 41. Tsiviilhageja

(1) Kuriteo läbi materiaalset kahju kandnud isikul on õigus kriminaalasja menetluse kestel esitada süüdistatava või tema tegude eest materiaalset vastutust kandvate isikute vastu tsiviilhagi, mis vaadatakse kohtus läbi koos kriminaalasjaga käesolevas koodeksis ettenähtud korras.

(2) Tsiviilhagejal või tema esindajal on õigus: esitada tõendeid ja taotlusi; osa võtta kohtulikust arutamisest; paluda juurdlusorganit, uurijat ja kohut tarvitusele võtta abinõud tema esitatud hagi tagamiseks; toetada tsiviilhagi; tutvuda toimiku materjalidega eeluurimise lõpuleviimisel; avaldada taandusi; esitada kaebusi juurdlust teostava isiku, uurija, prokuröri ja kohtu toimingute peale, samuti kohtuotsuse või -määruse peale tsiviilhagisse puutuvas osas.

§ 42. Tsiviilhagi esitamine

(1) Tsiviilhagi võib esitada süüdistatava või tema tegude eest materiaalset vastutust kandvate isikute, asutuste, ettevõtete ja organisatsioonide vastu alates kriminaalasja algatamisest

kogu järgneva menetluse kestel kuni kohtuliku uurimise alguseni.

(2) Kriminaalasjas esitatud tsiviilhagi on lõivuvaba.

(3) Prokurör on kohustatud kas ise esitama või toetama kannatanu esitatud tsiviilhagi, kui seda nõuab riiklike või ühiskondlike huvide või kodanike õiguste kaitse.

(4) Kui kannatanu või prokurör ei ole esitanud tsiviilhagi, on kohtul õigus kohtuotsuse tegemisel omal algatusel otsustada kuriteoga tekitatud materiaalse kahju hüvitamist.

(5) Kui tsiviilhagi jäeti kriminaalasja otsustamisel rahuldamata, ei ole tsiviilhagejal õigust esitada sama hagi tsiviilprotsessi korras.

§ 43. Tsiviilkostja

(1) Tsiviilkostjana võib kriminaalasjasse tõmmata vanemaid, eestkostjaid, hooldajaid või teisi isikuid, samuti asutusi, ettevõtteid ja organisatsioone, kes seaduse alusel kannavad materiaalset vastutust süüdistatava kuriteoga tekitatud kahju eest.

(2) Tsiviilkostjal või tema esindajal on õigus: esitatud hagi vastu vaielda; anda seletusi hagi kohta; esitada tõendeid ja taotlusi; tutvuda toimiku materjalidega eeluurimise lõpuleviimisel; osa võtta kohtulikust arutamisest; avaldada taandusi; esitada kaebusi juurdlust teostava isiku, uurija, prokuröri ja kohtu toimingute peale, samuti kohtuotsuse või -määruse peale tsiviilhagisse puutuvas osas.

§ 44. Kannatanu, tsiviilhageja ja tsiviilkostja esindajad

Kannatanu, tsiviilhageja ja tsiviilkostja esindajatena võivad asjast osa võtta advokaadid, samuti kohtu või uurija loal teised isikud.

§ 45. Kohustus selgitada ja tagada kriminaalasjast osavõtvatele isikutele nende õigused

Kohus, prokurör, uurija ja juurdlust teostav isik on kohustatud selgitama kriminaalasjast osavõtvatele isikutele nende õigused ja tagama nende õiguste kasutamise.

Neljas peatükk

TÕENDID

§ 46. Kriminaalasjas tõendamisele kuuluvad asjaolud

Kriminaalasja kohtueelsel uurimisel ja kohtulikul arutamisel kuuluvad tõendamisele:

1) kuriteosündmus (kuriteo toimepanemise aeg, koht, viis ja muud asjaolud);

2) süüdistatava süü kuriteo toimepanemises;

3) süüdistatava vastutuse astet ja iseloomu mõjustavad asjaolud;

4) kuriteoga tekitatud kahju iseloom ja suurus.

§ 47. Kuriteo toimepanemist soodustavate asjaolude selgitamine ja kõrvaldamine

(1) Kohus, prokurör, uurija ja juurdlust teostav isik peavad välja selgitama süüdistatava isiksust iseloomustavad asjaolud, samuti tuvastama asjaolud, mis soodustasid või võivad soodustada kuriteo toimepanemist, ja võtma tarvitusele abinõud nende kõrvaldamiseks. Alaealise süüdistatava isiksuse uurimisel tuleb pöörata erilist tähelepanu tema elu- ja kasvatustingimustele, psüühika iseärasustele, käitumisele kuni kuriteo toimepanemiseni ja pärast seda, ning muudele asjaoludele, millel on tähtsust alaealise parandamise ja ümberkasvatamise vahendite valikul.

(2) Kuriteo toimepanemist soodustanud või soodustada võivate asjaolude kõrvaldamiseks teeb prokurör, uurija või juurdlust teostav isik vastavale asutusele, ettevõttele või organisatsioonile esildise, kohus aga erimääruse. Asutus, ettevõte või organisatsioon on kohustatud hiljemalt ühe kuu jooksul teatama kohtule, prokurörile, uurijale või juurdlust teostavale isikule erimääruses või esildises näidatud asjaolude kõrvaldamiseks tarvitusele võetud abinõudest.

§ 48. Tõendite liigid

(1) Tõendid on kriminaalasjas igasugused faktilised andmed, mille alusel juurdlusorgan, uurija ja kohus teevad seaduses määratud korras kindlaks ühiskonnaohtliku teo olemasolu või puudumise, selle teo toimepannud isiku süü

ja muud kriminaalasja õigeks otsustamiseks tähtsust omavad asjaolud.

(2) Need andmed tuvastatakse tunnistaja, kannatanu, kahtlustatava ja süüdistatava ütluste, eksperdi arvamuse, asitõendite, uurimis- ja kohtutoimingute protokollide ning muude dokumentidega.

§ 49. Tõendite kogumine, esitamine ja kontrollimine

(1) Juurdlust teostaval isikul, uurijal, prokuröril ja kohtul on õigus oma menetluses olevates kriminaalasjades teostada kõiki käesolevas koodeksis ettenähtud uurimistoiminguid, samuti nõuda ametiisikutelt ja kodanikelt esemete ja dokumentide esitamist. Nende nõudmiste täitmine on kohustuslik kõigile kodanikele, asutustele, ettevõtetele ja organisatsioonidele.

(2) Tõenditena esinevaid andmeid võivad omal initsiatiivil esitada kõik protsessiosalised, samuti kodanikud, asutused, ettevõtted ja organisatsioonid, kes kriminaalasjast osa ei võta.

(3) Kõiki tõendeid peavad juurdlust teostav isik, uurija, prokurör ja kohus hoolikalt, igakülgselt ja objektiivselt kontrollima.

§ 50. Tõendite hindamine

(1) Kohus, prokurör, uurija ja juurdlust teostav isik hindavad tõendeid oma sisemise veendumuse kohaselt, mis põhineb kõikide asjaolude igakülgsel, täielikul ja objektiivsel läbivaatamisel nende kogumis, juhindudes seadusest ja sotsialistlikust õigusteadvusest.

(2) Ühelgi tõendil ei ole kohtu, prokuröri, uurija ja juurdlust teostava isiku jaoks ette kindlaksmääratud jõudu.

§ 51. Tunnistaja ütlused

(1) Tunnistajana võib üle kuulata iga isikut, kelle kohta on andmeid, et ta teab fakte, millel on kriminaalasjas tähtsust, ja kes on võimeline nende kohta andma õigeid ütlusi.

(2) Tunnistajana ei või üle kuulata süüdistatava kaitsjat nende asjaolude suhtes, mis ta sai teada seoses oma ülesannete täitmisega kaitsjana.

(3) Tunnistaja ei või kriminaalasjast osa võtta süüdistajana, kaitsjana, ühiskondliku süüdistajana või ühiskondliku kaitsjana, samuti kannatanuna, tsiviilhageja või tsiviilkostja huvide esindajana. Osavõtt kriminaalasjast kannatanuna, tsiviilhagejana või tsiviilkostjana, samuti kannatanu või süüdistatava seadusliku esindajana ei takista selle isiku ülekuulamist tunnistajana.

§ 52. Tunnistaja kohustused

(1) Tunnistajana väljakutsutud isik on kohustatud ilmuma ja avaldama kõik, mida ta asja kohta teab, andes juurdlust teostava isiku, uurija, prokuröri või kohtu poolt temale esitatud küsimustele õiged vastused.

(2) Tunnistajat võib üle kuulata ainult kriminaalasjas tõendamisele kuuluvate asjaolude kohta.

§ 53. Tunnistaja vastutus

(1) Kui tunnistaja jääb mõjuva põhjuseta ilmumata, on juurdlust teostaval isikul, uurijal, prokuröril ja kohtul õigus tema suhtes kohaldada sundtoomist. Kohtuistungile mõjuva põhjuseta ilmumata jäänud tunnistajale võib kohus määrata rahatrahvi kuni kolmekümne rublani.

(2) Ilmumisest keeldumise, samuti ütluse andmisest keeldumise või teadvalt vale ütluse andmise eest kannab tunnistaja kriminaalvastutust «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-de 173 ja 175 alusel.

§ 54. Kannatanu ütlused

(1) Kannatanut võib üle kuulata ainult kriminaalasjas tõendamisele kuuluvate asjaolude suhtes, kusjuures tal on õigus anda seletusi kõigi asjaolude kohta.

(2) Kannatanu kuulatakse üle tunnistaja ülekuulamiseks kehtestatud korras.

§ 55. Kannatanu vastutus

(1) Kui kannatanu jääb mõjuva põhjuseta ilmumata, on juurdlust teostaval isikul, uurijal, prokuröril ja kohtul õigus tema suhtes kohaldada sundtoomist. Kohtuistungile mõjuva põhjuseta ilmumata jäänud kannatanule võib kohus määrata rahatrahvi kuni kolmekümne rublani.

(2) Ilmumisest keeldumise, samuti ütluse andmisest keeldumise või teadvalt vale ütluse and-

mise eest kannab kannatanu kriminaalvastutust «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-de 173 ja 175 alusel.

§ 56. Süüdistatava ütlused

(1) Süüdistataval on õigus anda ütlusi esitatud süüdistuse sisu ja muude temale teadaolevate asjaolude kohta.

(2) Süüdistatava ütlused, kaasa arvatud tema süütunnistus, kuuluvad kontrollimisele ja hindamisele koos teiste kriminaalasjas leiduvate tõenditega üldises korras.

§ 57. Kahtlustatava ütlused

Kahtlustataval on õigus anda ütlusi asjaolude kohta, mis olid aluseks tema kinnipidamisele või tema suhtes tõkendi valikule, samuti teiste temale teadaolevate asjaolude kohta.

§ 58. Ekspertiis

(1) Ekspertiis määratakse juhul, kui kriminaalasjas tähtsust omavate asjaolude tuvastamiseks on vaja eriteadmisi.

(2) Ekspertiis on kohustuslik:

1) surma põhjuste ja kehavigastuse iseloomu tuvastamiseks;

2) süüdistatava, kahtlustatava, kannatanu või tunnistaja psüühilise seisundi kindlakstegemiseks, kui juurdlust teostaval isikul, uurijal, prokuröril või kohtul tekib kahtlus nimetatud isikute psüühilise seisundi suhtes;

3) süüdistatava, kahtlustatava ja kannatanu

vanuse tuvastamiseks, kui sellel võib antud kriminaalasjas olla tähtsust ja dokumendid nende isikute vanuse kohta puuduvad.

§ 59. Ekspert ja eksperdi arvamus

(1) Ekspert on isik, kellel on eriteadmised, mille rakendamine antud kriminaalasjas on vajalik. Eksperte määravad: juurdlust teostav isik, uurija, prokurör või kohus.

(2) Nendel ekspertiisialadel, kus on organiseeritud spetsiaalsed ekspertiisiasutused, määratakse eksperdiks esmajärjekorras nende asutuste eksperte, kuid juurdlust teostaval isikul, uurijal, prokuröril ja kohtul on õigus määrata eksperdiks ka teisi vastavate eriteadmistega isikuid. Juurdlust teostava isiku, uurija, prokuröri või kohtu nõudmine eksperdi väljakutsumise kohta on kohustuslik asutuse, ettevõtte või organisatsiooni juhtijale, kus ekspert töötab.

(3) Vajaduse korral võib kriminaalasjas määrata mitu eksperti.

(4) Kõik eksperdid annavad arvamuse kirjalikult enda nimel ja kannavad antud arvamuse eest isiklikku vastutust.

(5) Mitme eksperdi määramise korral on neil õigus enne arvamuse andmist omavahel nõu pidada. Ühise arvamuse andmisel kirjutavad sellele alla kõik eksperdid. Ekspertide lahkarvamuste korral koostab iga ekspert oma arvamuse eraldi.

(6) Eksperdi arvamus ei ole juurdlust teostavale isikule, uurijale, prokurörile ega kohtule kohustuslik, kuid arvamusega mittenõustumine peab olema määruses või otsuses motiveeritud.

§ 60. Eksperdi õigused ja kohustused

(1) Ekspert on kohustatud juurdlust teostava isiku, uurija, prokuröri või kohtu kutsel ilmuma ja andma objektiivse arvamuse temale esitatud küsimuste kohta.

(2) Oma kohustuste täitmisest seadusliku aluseta keeldumise või teadvalt vale arvamuse andmise eest vastutab ekspert «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-de 173 ja 175 järgi.

(3) Eksperdil on õigus:

1) tutvuda arvamuse andmiseks vajalike toimiku materjalide ja asjas kogutud tõenditega;

2) taotleda uuritava materjali või tutvumiseks esitatud toimiku materjalide täiendamist;

3) viibida uurija loal süüdistatava, kannatanu ja tunnistaja ülekuulamise ning teiste uurimistoimingute teostamise juures ja esitada ülekuulatavale uurija kaudu küsimusi;

4) osa võtta kriminaalasja kohtulikust arutamisest, esitada kohtu loal küsimusi kohtuistungil ülekuulatavatele isikutele ning taotleda kohtus uute tõendite kriminaalasja juurde võtmist.

(4) Ekspert võib keelduda arvamuse andmisest, kui talle esitatud materjalid ei ole arvamuse andmiseks küllaldased või kui esitatud küsimus on väljaspool eksperdi eriteadmiste piire.

§ 61. Asitõendid

Asitõend on ese, mis oli kuriteo toimepanemise vahend, säilitas endal kuriteo jälgi või oli kuriteo objekt. Samuti on asitõend iga muu ese, millel oma individuaalsete tunnuste tõttu võib

olla tähtsust antud kriminaalasja õigeks otsustamiseks.

§ 62. Asitõendi vaatlus ja hoidmine

(1) Asitõendit tuleb vaatlusprotokollis üksikasjaliselt kirjeldada, ta tuleb fotografeerida ja võtta juurdlust teostava isiku, uurija või kohtu määrusega kriminaalasja juurde.

(2) Asitõend hoitakse selle juurdlus- või eeluurimisorgani juures või selles kohtus, kelle menetluses kriminaalasi on.

(3) Asitõendeid võib kuni kriminaalasja arutamiseni tagastada nende valdajatele, kui viimased seda taotlevad ja kui selle taotluse rahuldamine ei kahjusta kriminaalasja menetlust.

(4) Asitõend, mida ei saa hoida juurdlus- või eeluurimisorgani juures või kohtus, fotografeeritakse ja antakse vastutavale hoiule kuni juurdlus- või eeluurimisorgani või kohtu vastava korralduseni.

(5) Kui kriminaalasi antakse ühelt juurdlus- või eeluurimisorganilt teisele või ühelt kohtult teisele, saadetakse neile koos toimikuga ka asitõendid.

(6) Asitõend säilitatakse kuni kohtuotsuse jõustumiseni või kriminaalasja menetluse lõpetamiseni.

(7) Kiiresti riknevad asitõendid, mida ei ole võimalik tagastada seaduslikule valdajale, antakse viivitamata vastavasse asutusse sihipäraseks kasutamiseks ja kriminaalmenetluse lõppemise järel tagastatakse samaliigiliste ja samade omadustega esemete näol või tasutakse nende väärtus.

§ 63. Asitõendite ja muude äravõetud esemete suhtes kohaldatavad abinõud

Kohtuotsuses, kriminaalasja algatamisest keeldumise määruses või kriminaalasja lõpetamise määruses tuleb näidata asitõendite ja muude kriminaalasjas äravõetud esemete suhtes kohaldatavad abinõud, kusjuures:

1) esemed, mille otstarbeks on kuritegude toimepanemine, konfiskeeritakse;

2) kuritegelikul teel saadud esemed ja vara, mille seaduslikke valdajaid ei tuvastatud, antakse üle riigituludesse;

3) esemed, mida võib omandada ainult eriloal ja see luba antud juhul puudus, antakse üle vastavale asutusele või hävitatakse;

4) esemed, millel ei ole mingit väärtust ja mida ei saa kasutada, hävitatakse;

5) ülejäänud esemed, mille kuuluvuses ei ole vaidlust, antakse välja nende valdajatele.

§ 64. Uurimis- ja kohtutoimingute protokollid

Uurimis- ja kohtutoimingute protokollid, mis sisaldavad kriminaalasjas tähtsust omavaid faktilisi andmeid, on kriminaalasjas tõenditeks, kui nad on vormistatud käesoleva koodeksi eeskirjade kohaselt.

§ 65. Dokumendid

(1) Asutuse, ettevõtte, organisatsiooni, ametiisiku kui ka kodaniku poolt väljaantud dokument on tõendiks siis, kui ta sisaldab faktilisi andmeid, millel on kriminaalasjas tähtsust.

(2) Käesoleva koodeksi §-s 61 ettenähtud tunnustega dokument on asitõend.

Viies peatükk

TÕKENDID

§ 66. Tõkendite liigid

(1) Kui on küllaldane alus arvata, et vabaduses viibiv süüdistatav hoidub uurimisest ja kohtust kõrvale, takistab tõe tuvastamist kriminaalasjas või jätkab kuritegude toimepanemist, samuti kohtuotsuse täitmise tagamiseks on juurdlust teostaval isikul, uurijal, prokuröril ja kohtul õigus süüdistatava suhtes kohaldada ühte järgmistest tõkenditest:

1) allkiri elukohast mittelahkumise kohta;
2) isiklik käendus;
3) ühiskondliku organisatsiooni käendus;
4) vahi alla võtmine.

(2) Peale nimetatud tõkendite võib alaealist anda tema vanemate, eestkostjate, hooldajate või õppe-, kasvatus- või raviasutuse administratsiooni valve alla.

(3) Sõjaväelase suhtes võib tõkendina kohaldada ka väeosa juhtkonna järelevalvet.

(4) Tõkendit kohaldatakse ainult isiku suhtes, kellele on esitatud süüdistus, välja arvatud käesoleva koodeksi §-s 67 ettenähtud erandid.

(5) Kui puudub vajadus tõkendi kohaldamiseks, võetakse süüdistatavalt allkiri uurimisele või kohtusse ilmumise ja oma elukoha muutmisest teatamise kohustuse kohta.

§ 67. Tõkendi kohaldamine enne süüdistuse esitamist

(1) Erandjuhtudel võib tõkendit kohaldada ka enne süüdistuse esitamist isiku suhtes, keda kahtlustatakse kuriteo toimepanemises. Sel juhul peab süüdistus olema esitatud hiljemalt kümne ööpäeva jooksul, arvates tõkendi kohaldamisest. Kui selle tähtaja jooksul süüdistust ei esitata, siis tõkend tühistatakse.

(2) Enne süüdistuse esitamist vahi alla võetud isikul on õigus kaevata juurdlust teostava isiku, uurija või prokuröri tegevuse peale, anda seletusi ja avaldada taotlusi.

§ 68. Tõkendi valik

(1) Tõkendi valikul tuleb arvestada toimepandud kuriteo ohtlikkust ja kahtlustatava või süüdistatava isiksust, kahtlustatava või süüdistatava poolt uurimisest või kohtust kõrvalehoidumise või tõe tuvastamise takistamise võimalikkust, samuti kahtlustatava või süüdistatava tervislikku seisundit, vanust, perekonnaseisu ja teisi asjaolusid, millel võib tõkendi kohaldamisel olla tähtsust.

(2) Tõkendi kohaldamise kohta koostab juurdlust teostav isik, uurija, prokurör või kohus motiveeritud määruse, milles märgitakse süüdistuse olemus ja põhjendatakse tõkendi kohaldamist. Määrus tõkendi kohta avaldatakse isikule, kelle suhtes see määrus on tehtud.

§ 69. Allkiri elukohast mittelahkumise kohta

(1) Allkiri elukohast mittelahkumise kohta seisneb selles, et kahtlustatavalt või süüdistatavalt võetakse kirjalik kohustus mitte lahkuda oma alatisest või ajutisest elukohast juurdlust teostava isiku, uurija, prokuröri või kohtu loata.

(2) Kui kahtlustatav või süüdistatav seda kohustust rikub, võib tema suhtes kohaldada raskemat tõkendit, millest allkirja võtmisel hoiatatakse.

§ 70. Isiklik käendus

(1) Isiklik käendus on usaldusväärsete isikute kirjalik kohustus tagada kahtlustatava või süüdistatava ilmumine juurdlust teostava isiku, uurija või kohtu kutsel. Käendajate arvu määrab juurdlust teostav isik, uurija, prokurör või kohus. Käendajaid peab olema vähemalt kaks.

(2) Allkirja võtmisel isikliku käenduse kohta teatatakse käendajatele kuritegu, milles käendatavat kahtlustatakse või süüdistatakse, ja hoiatatakse käendajaid nendel lasuva vastutuse suhtes, kui kahtlustatav või süüdistatav juurdlust teostava isiku, uurija või kohtu kutsel ilmumisest kõrvale hoidub.

§ 71. Käendaja vastutus

Kui kahtlustatav või süüdistatav uurimisorgani juurde või kohtusse ilmumisest kõrvale

hoidub, võib käendajale määrata rahatrahvi kuni ühesaja rublani. Trahvi määrab prokuröri esildusel käendaja elukoha järgne või kriminaalasja arutav kohus, kusjuures kohtul on õigus trahvi hiljem vähendada või kui trahv oli määratud alusetult, trahvimise määrust tühistada.

§ 72. Ühiskondliku organisatsiooni käendus

(1) Ühiskondliku organisatsiooni käendus on selleks volitatud ühiskondliku organisatsiooni esindajate kirjalik kohustus selle kohta, et ühiskondlik organisatsioon tagab kahtlustatava või süüdistatava ilmumise juurdlust teostava isiku, uurija või kohtu kutsel.

(2) Käenduse võtmisel tehakse ühiskondliku organisatsiooni esindajatele teatavaks kuritegu, milles käendatavat kahtlustatakse või süüdistatakse.

§ 73. Vahi alla võtmine

(1) Vahi alla võtmist kohaldatakse tõkendina ainult kuritegude puhul, mille eest seaduses on ette nähtud karistusena vabadusekaotus.

(2) Isikute suhtes, keda süüdistatakse «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-des 62—72; 73 lg. 2; 75—77; 79; 82; 83 lg. 1; 84—86; 88 lg. 2 ja 3; 89 lg. 2 ja 3; 90; 91 lg. 3; 93 lg. 3; 93^1, 97 lg. 2; 100; 101; 107; 115; 118 lg. 2; 139 lg. 2 ja 3; 140 lg. 2 ja 3; 141; 143 lg. 3; 144 lg. 2; 152 lg. 2; 164; 164^1 lg. 2; 165 lg. 2; 168; 169; 171 lg. 2; 182^1 lg. 2; 184^1; 195; 213 lg. 2 ja 3; 215 lg. 2

ja 3; 216 lg. 3; 217; 218 lg. 3; 220 lg. 2; 221 lg. 2 ja 4; 222—224; 226 lg. 2 ja 3; 227—229; 230 lg. 5 ja 6; 231 lg. 3; 232 lg. 3 ja 4; 234 lg. 3, 235 lg. 3; 236—242 ettenähtud kuritegudes, võib vahi alla võtmist kohaldada üksnes kuriteo ohtlikkuse motiividel.

§ 74. Vahi all pidamise tähtaeg

Kriminaalasja uurimisel ei tohi vahi all pidamine kesta üle kahe kuu. Ainult kriminaalasja erilise keerukuse korral võib seda tähtaega pikendada vastavalt sõjaväeringkonna või sõjalaevastiku prokurör kuni kolme kuuni, Eesti NSV prokurör ja sõjaväe peaprokurör aga kuni kuue kuuni, arvates vahi alla võtmise päevast. Vahi all pidamise tähtaega võib ainult erandjuhtudel täiendavalt pikendada NSV Liidu peaprokurör mitte rohkem kui kolme kuu võrra.

§ 75. Vahi alla võtmisest teatamine

(1) Valinud tõkendina vahi alla võtmise, teatab sellest juurdlust teostav isik, uurija, prokurör või kohus kahtlustatava või süüdistatava töökohta ja tema perekonnaliikmetele. Vahi alla võtmise määruse või kohtuotsuse ärakiri saadetakse kinnipidamiskohta. Kui vahistatav on välisriigi kodanik, saadetakse määruse või kohtuotsuse ärakiri ka Eesti NSV Välisministeeriumile.

(2) Kui vahi alla võetul on alaealisi lapsi, kes jäävad järelevalveta, antakse viimased vastavate isikute või asutuste hooldamisele.

(3) Kui vahi alla võetu vara või eluase jääb järelevalveta, võetakse tarvitusele abinõud nende hoidmiseks.

(4) Kohtumisi ja kirjavahetust sugulaste või teiste isikutega võib vahi alla võetutele võimaldada eelvangistuskoha administratsioon ainult isiku või organi loal, kelle menetluses on kriminaalasi.

§ 76. Kahtlustatava või süüdistatava alaealise andmine valve alla

(1) Kahtlustatava või süüdistatava alaealise andmisel vanemate, eestkostjate, hooldajate või õppe-, kasvatus- või raviasutuse administratsiooni valve alla võetakse nendelt kirjalik kohustus tagada kahtlustatava või süüdistatava alaealise ilmumine uurija juurde ja kohtusse, samuti tema korralik käitumine.

(2) Allkirja võtmisel valve alla andmise kohta tehakse vanematele, eestkostjatele, hooldajatele või kasvatusasutuse administratsioonile teatavaks kuritegu, milles alaealist kahtlustatakse või süüdistatakse, ja neid hoiatatakse vastutuse suhtes, kui kahtlustatav või süüdistatav uurija juurde või kohtusse ilmumisest kõrvale hoidub.

(3) Kui kahtlustatav või süüdistatav uurija juurde või kohtusse ilmumisest kõrvale hoidub, võib tema vanematele, eestkostjatele või hooldajatele määrata rahatrahvi käesoleva koodeksi §-s 71 ettenähtud korras ja suuruses.

§ 77. Väeosa juhtkonna järelevalve

(1) Sõjaväelase suhtes tõkendina kohaldatav väeosa juhtkonna järelevalve seisneb NSV Liidu relvastatud jõudude distsiplinaarmäärustikus ettenähtud abinõude tarvitusele võtmises selleks, et tagada kahtlustatava või süüdistatava ilmumine juurdlust teostava isiku, uurija või kohtu kutsel.

(2) Järelevalve kohaldamisel tehakse väeosa ülemale teatavaks kuritegu, milles sõjaväelast kahtlustatakse või süüdistatakse. Väeosa ülem teatab kirjalikult juurdlus- või eeluurimisorganile, prokurörile või kohtule järelevalve rakendamisest.

§ 78. Tõkendi tühistamine ja muutmine

(1) Juurdlust teostav isik, uurija, prokurör või kohus tühistab tõkendi, kui selle kohaldamiseks puudub edasine vajadus, või muudab selle, valides kas raskema või kergema tõkendi. Tõkend tühistatakse või muudetakse juurdlust teostava isiku, uurija, prokuröri või kohtu motiveeritud määrusega.

(2) Prokuröril on õigus teha uurijale või juurdlust teostavale isikule kirjalik ettepanek tühistada valitud tõkend või asendada see teisega või valida tõkend, kui seda pole valitud. Prokuröri ettepanek on uurijale ja juurdlust teostavale isikule kohustuslik. Prokuröri või tema ettepanekul uurija või juurdlust teostava isiku poolt valitud tõkendit võib tühistada või muuta ainult prokuröri nõusolekul.

(3) Kohtualuse suhtes valitud tõkendit võib

muuta või tühistada kohus, kelle menetluses kriminaalasi on, või kõrgemalseisev kohus.

Kuues peatükk

PROTOKOLLID

§ 79. Uurimistoimingu protokoll

(1) Iga uurimistoimingu, samuti kohtu korraldava istungi ja kohtuistungi kohta koostatakse protokoll.

(2) Protokolli võib kirjutada käsitsi või masinal. Protokolli täielikkuse tagamiseks võib kasutada stenografeerimist. Stenogrammi toimikusse ei lisata.

(3) Uurimistoimingu protokollis märgitakse: uurimistoimingu koht ja kuupäev; selle alguse ja lõpu aeg; protokolli koostaja ametinimetus ja perekonnanimi; uurimistoimingust iga osavõtja või selle juures olija perekonna-, ees- ja isanimi, vajaduse korral ka aadress; uurimistoimingu kirjeldus ja tulemused; süüdistatava ja uurimistoimingust teiste osavõtjate või selle juures olijate avaldused. Kui uurimistoimingu teostamisel fotografeeriti, filmiti, helisalvestati või valmistati jäljendeid või tõmmiseid, tuleb protokollis samuti ära näidata seejuures kasutatud tehnilised vahendid, nende kasutamise tingimused ja kord, objektid, mille suhtes neid vahendeid kasutati ja saadud tulemused. Enne tehniliste vahendite kasutamist informeeritakse uurimistoimingust osavõtjaid ja selle juures olijaid sellest, mille kohta tehakse protokollis mär-

kus. Protokoll loetakse ette kõigile uurimistoimingust osavõtjatele ja selle juures olijatele, kusjuures neile tuleb selgitada õigust teha avaldusi, mis kantakse protokolli. Protokollile kirjutavad alla uurija, ülekuulatud isik, tõlk, spetsialist, manukad ja uurimistoimingust teised osavõtjad ja selle juures olijad.

(4) Protokollile lisatakse seoses uurimistoiminguga tehtud ülesvõtted ja negatiivid, filmilindid, diapositiivid, ülekuulamise helilindid, plaanid, skeemid, jäljendid ja tõmmised. Ülesvõtted peavad olema tõestatud nende tegija, plaanid ja skeemid aga nende koostaja ja kahe manuka allkirjadega ühes koostamise aja ja koha äranäitamisega.

§ 80. Kohtu korraldava istungi protokoll

(1) Kohtu korraldava istungi protokollis märgitakse: istungi koht ja aeg; kohtu nimetus ja koosseis; prokuröri, kohtuistungi sekretäri ja tõlgi nimed; arutatava kriminaalasja nimetus; kohtu toimingud nende ajalises järjestuses; prokuröri arvamus; kohtule esitatud avaldused ja taotlused; määruse tegemine nõupidamistoas.

(2) Protokollile kirjutavad alla eesistuja ja kohtuistungi sekretär.

§ 81. Kohtuistungi protokoll

(1) Kohtuistungi protokollis märgitakse: istungi koht ja aeg, istungi alguse ja lõpu kellaaeg; kohtu nimetus ja koosseis, prokuröri, kaitsja, kohtuistungi sekretäri, tõlgi, kohtualuse

ja teiste protsessist osavõtvate isikute nimed; arutatava kriminaalasja nimetus, andmed kohtualuse isiku ja tema suhtes kohaldatud tõkendi kohta; kohtualusele ja protsessiosalistele nende õiguste ja kohustuste selgitamine; kõik kohtu toimingud nende ajalises järjestuses; prokuröri, protsessiosaliste ja ekspertide avaldused ja taotlused; määrused, mis tehti nõupidamistuppa minemata; määruse tegemine nõupidamistoas; tunnistajate, kannatanu ja kohtualuse ütluste sisu; eksperdi arvamus ja vastused temale esitatud küsimustele; kohtuistungil teostatud vaatluse ja muude toimingute tulemused. Kohtuistungil võib ülekuulamist helisalvestada. Sel juhul helisalvestuse tegemine märgitakse kohtuistungi protokollis ja lisatakse sellele helilint.

(2) Protokolli märgitakse prokuröri ja protsessiosaliste taotlused kohtulikul vaidlusel ning kohtualuse viimases sõnas esitatud taotlus. Samuti märgitakse protokollis kohtu nõupidamistuppa lahkumine, kohtuotsuse kuulutamine ning edasikaebamise korra ja tähtaja selgitamine.

(3) Kui kohtuotsusega mõisteti surmanuhtlus, tuleb protokollis märkida, kas kohtualusele on selgitatud tema õigus armuandmistaotluse esitamiseks.

(4) Kohtuistungi protokoll koostatakse kohtuistungil ja sellele tuleb alla kirjutada hiljemalt kolme ööpäeva jooksul, arvates kohtuistungi lõppemisest.

(5) Protokollile kirjutavad alla eesistuja ja kohtuistungi sekretär, märkides allakirjutamise kuupäeva.

§ 82. Märkused kohtuistungi protokolli kohta

(1) Prokurör ja protsessiosalised võivad kolme ööpäeva jooksul pärast protokollile allakirjutamist esitada oma märkused kohtuistungi protokolli ebaõigsuse või ebatäpsuse kohta. Märkused vaatab läbi eesistuja ja nendega nõustumisel teeb protokollis vastavad parandused, mis kinnitatakse eesistuja ja kohtuistungi sekretäri allkirjadega.

(2) Kui kohtu eesistuja ei nõustu esitatud märkustega, vaadatakse need läbi kohtu korraldaval istungil, millest võtavad osa kohtu eesistuja ja vähemalt üks kriminaalasja arutamisest osavõtnud kaasistuja. Kohus peab esitatud märkused läbi arutama ja tegema nende õigsuse kohta määruse.

(3) Esitatud märkused võetakse kõikidel juhtudel toimikusse.

§ 83. Paranduste õiendamine protokollis

Iga paranduse, vahelekirjutuse ja mahatõmbamise kohta tuleb protokollis enne sellele allakirjutamist teha vastav märkus, mille õigsust kinnitab protokolli koostaja oma allkirjaga.

§ 84. Protokollile allakirjutamisest keeldumise vormistamine

(1) Kui süüdistatav või mõni teine uurimistoimingust osavõtja või selle juures olija keeldub protokollile alla kirjutamast, siis teeb uurija selle kohta protokolli lõppu märkuse.

(2) Protokollile alla kirjutamast keeldunud isikule peab tema soovil võimaldama allakirjutamisest keeldumise motiivide kohta seletust anda, mis protokollitakse.

(3) Kui isik füüsiliste puuduste tõttu ei ole suuteline protokollile alla kirjutama, kutsutakse seda tegema kõrvaline isik.

Seitsmes peatükk

TÄHTAJAD JA KOHTUKULUD

§ 85. Tähtaegade arvutamine

(1) Käesolevas koodeksis ettenähtud protsessuaalseid tähtaegu arvutatakse tundide, ööpäevade ja kuudega. Tähtaegade arvutamisel ei arvestata tähtaja hulka seda tundi ega ööpäeva, millest loetakse tähtaja algust.

(2) Ööpäevades arvutamisel lõpeb tähtaeg viimasel ööpäeval kell kakskümmend neli. Kui vastav toiming tuleb teostada juurdlus- või eeluurimisorganeis, prokuröri juures või kohtus, siis lõpeb tähtaeg nendes asutustes tööaja lõppemise momendil.

(3) Kuudega arvutamisel lõpeb tähtaeg viimase kuu vastaval kuupäeval. Kui tähtaja lõpp langeb kalendrikuule, millel puudub vastav kuupäev, siis lõpeb tähtaeg selle kuu viimasel päeval.

(4) Kui tähtaja lõpp langeb puhkepäevale, loetakse tähtaja viimaseks päevaks puhkepäevale järgnev tööpäev.

(5) Tähtaega ei loeta möödalastuks, kui kae-

bus või muu dokument on enne tähtaja möödumist posti pandud või vahi all viibiva isiku poolt enne tähtaja möödumist antud kinnipidamiskoha administratsioonile.

§ 86. Tähtaja ennistamine

(1) Mõjuval põhjusel möödalastud tähtaeg ennistatakse juurdlus- või eeluurimisorgani või kohtu määrusega, kelle menetluses on kriminaalasi.

(2) Isiku taotlusel, kes ettenähtud tähtaja mööda laskis, võib toimingu täitmist kuni tähtaja ennistamise taotluse läbivaatamiseni peatada.

§ 87. Kohtukulud

Kohtukulud koosnevad:

1) tunnistajate, kannatanute, ekspertide või ekspertiisiasutuste kasuks sissenõutud summadest, spetsialistidele, tõlkidele ja manukatele makstud või väljamaksmisele kuuluvatest summadest;

2) asitõendite hoidmiseks, edasisaatmiseks ja uurimiseks kulutatud summadest;

3) kaitsja tasust, kui viimane esines kriminaalasjas käesoleva koodeksi §-s 38 ettenähtud korras;

4) muudest kuludest, mis juurdlus- või eeluurimisorgan või kohus kandis seoses kriminaalasja menetlusega.

§ 88. Protsessist osavõtjate kulude tasumine

(1) Tunnistajatele, kannatanutele, ekspertidele, spetsialistidele, tõlkidele ja manukatele säilitatakse nende keskmine palk töökohas kogu aja eest seoses nende väljakutsumisega juurdlus- või eeluurimisorganisse ning kohtusse, samuti on neil õigus saada tasu seoses juurdlus- või eeluurimisorganisse ning kohtusse ilmumisega tehtud kulude eest.

(2) Isikutele, kes ei ole töölised või teenistujad, hüvitatakse kulud seoses nende eemalviibimisega tavalisest tegevusest. Peale selle on nendel isikutel õigus saada tasu kulude eest, mida nad kandsid seoses ilmumisega.

(3) Ekspertidel, spetsialistidel ja tõlkidel on õigus oma kohustuste täitmise eest saada tasu, välja arvatud juhul, kui nad oma kohustusi täitsid ametialaste ülesannetena.

(4) Väljakutsumisega seoses olevad kulud ja tasud makstakse välja juurdlus-, eeluurimis- või kohtuorganite vahendite arvel Eesti NSV Ministrite Nõukogu poolt kindlaksmääratud korras.

§ 89. Kohtukulude sissenõudmine

(1) Süüdimõistva kohtuotsuse tegemisel nõuab kohus süüdimõistetult sisse kohtukulud, välja arvatud tõlkidele makstud või väljamaksmisele kuuluvad summad.

(2) Kui ühes kriminaalasjas mõistetakse süüdi mitu isikut, siis otsustab kohus, milline osa kohtukuludest langeb igale süüdimõistetule,

arvestades seejuures iga süüdimõistetu vastutuse ulatust ja varalist seisundit.

(3) Alaealiste kriminaalasjades võib kohus panna kohtukulud alaealise vanematele või teistele isikutele, kes kannavad vastutust tema kasvatamise eest.

(4) Kriminaalasja menetluse lõpetamise või kohtualuse õigeksmõistmise korral võetakse kohtukulud riigi kanda.

(5) Kohtualuse õigeksmõistmisel asjas, mida võib algatada ainult kannatanu kaebusel, on kohtul õigus panna kohtukulud kas täielikult või osaliselt kaebajale.

(6) Kriminaalasja lõpetamisel kannatanu leppimise tõttu kohtualusega võib kohtukulud panna kannatanule ja kohtualusele või ühele neist.

TEINE OSA

KRIMINAALASJA ALGATAMINE, JUURDLUS JA EELUURIMINE

Kaheksas peatükk

KRIMINAALASJA ALGATAMINE

§ 90. Kriminaalasja algatamise ajendid ja alused

(1) Kriminaalasja algatamise ajendid on:
1) süü ülestunnistamisele ilmumine;
2) kodanike avaldused;
3) asutuste, ettevõtete ja ametiisikute, samuti ühiskondlike organisatsioonide ja töötajate kollektiivide teated;
4) ajakirjanduses avaldatud andmed;
5) kuriteo tunnuste avastamine juurdlusorgani, uurija, prokuröri, kohtu või kohtuniku poolt.

(2) Loetletud ajenditel võib kriminaalasja algatada ainult siis, kui esineb küllaldaselt andmeid, mis viitavad kuriteo tunnustele.

§ 91. Süü ülestunnistamisele ilmumine

Süü ülestunnistamisele ilmumisel teeb juurdlust teostav isik, uurija, prokurör või kohtunik kindlaks ilmunu isiku ja koostab protokolli, mil-

lesse üksikasjaliselt kannab avaldatud ülestunnistuse. Protokollile kirjutavad alla süü ülestunnistamisele ilmunu ja protokolli koostanud ametiisik.

§ 92. Avaldused ja teated

(1) Kodanike avaldused kriminaalasja algatamiseks võivad olla kirjalikud või suulised. Suulise avalduse kannab juurdlust teostav isik, uurija, prokurör või kohtunik protokolli, millele kirjutavad alla avaldaja ja avalduse vastuvõtja. Avalduse vastuvõtmisel hoiatatakse avaldajat vastutuse suhtes teadvalt vale kaebuse esitamise eest, mille kohta temalt võetakse allkiri.

(2) Asutuste ja ettevõtete, ametiisikute, ühiskondlike organisatsioonide ja töötajate kollektiivide teated peavad olema kirjalikud.

(3) Juurdlust teostav isik, uurija, prokurör ja kohtunik on kohustatud toimepandud või ettevalmistatava kuriteo kohta avalduse või teate vastu võtma ka temale mittealluvas kriminaalasjas.

§ 93. Avalduse või teate läbivaatamise kohustus

(1) Juurdlusorgan, uurija, prokurör või kohus on kohustatud saabunud avalduse või teate alusel kolme päeva jooksul, erandjuhtudel aga, kui on vaja teostada kontrolli, hiljemalt kümne päeva jooksul algatama kriminaalasja või keelduma selle algatamisest.

(2) Avaldus või teade mittealluvas kriminaalasjas tuleb viivitamatult edasi saata alluvuse järgi, võttes samaaegselt tarvitusele vajalikud

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU

abinõud kuriteo ennetamiseks või selle tõkestamiseks.

(3) Avalduse või teate alusel võib kriminaalasja algatamise küsimuse otsustamiseks välja nõuda vajalikke materjale ja võtta seletusi, teostamata seejuures käesolevas koodeksis ettenähtud uurimistoiminguid.

(4) Avalduse või teate läbivaatamise tulemustest teatab avaldajale juurdlust teostav isik, uurija, prokurör või kohtunik.

§ 94. Kriminaalasja algatamine

Käesoleva koodeksi §-s 90 märgitud kriminaalasja algatamise ajendite ja aluste esinemise korral koostab prokurör, uurija, juurdlust teostav isik, kohus või kohtunik kriminaalasja algatamise määruse, milles märgitakse kriminaalasja algatamise ajendid ja alused, kuriteo tunnused ja kriminaalseaduse paragrahv, lõige ja punkt, mis näeb ette vastava kuriteo.

§ 95. Kriminaalasja algatamine ainult kannatanu kaebuse alusel

(1) «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-des 112 lg. 1; 113; 129 lg. 1, ja 130 ettenähtud kuritegudes algatatakse kriminaalasi ainult kannatanu kaebusel. Nende kriminaalasjade arutamisel kohtus on kannatanul süüdistamisõigus ja menetlus kuulub lõpetamisele kannatanu leppimise korral süüdistatavaga.

(2) Kui kriminaalasi on ühiskondlikult eriti tähtis või kui kannatanu oma abitu seisundi või süüdistatavast sõltuvuse tõttu või muudel põh-

justel ei ole suuteline oma seaduslikke huve kaitsma, on prokurör kohustatud kohtus süüdistust toetama. Neil juhtudel ei lõpetata kriminaalasja kannatanu leppimise korral süüdistatavaga.

(3) Nendes kriminaalasjades kohtueelne uurimine toimub ainult siis, kui selle tunnistavad oma määrusega vajalikuks prokurör, kohtunik või kohtulikul arutamisel kohus.

(4) Kriminaalasi «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-des 115 lg. 1 ja 129 lg. 2 ettenähtud kuritegudes algatatakse ainult kannatanu kaebusel, kuid kannatanu leppimise korral süüdistatavaga kriminaalasja menetlust ei lõpetata.

§ 96. Kriminaalasja algatamisest keeldumine

(1) Käesoleva koodeksi §-des 5, 7 ja 8 ettenähtud asjaoludel keeldub juurdlusorgan, uurija, prokurör, kohus või kohtunik oma motiveeritud määrusega kriminaalasja algatamisest.

(2) Kriminaalasja algatamisest keeldumise määrus tehakse teatavaks kodanikule, asutusele, ettevõttele, ametiisikule, organisatsioonile või kollektiivile, kellelt saabus avaldus või teade kriminaalasja algatamiseks.

(3) Juurdlusorgani või uurija keeldumise peale kriminaalasja algatamisest võib edasi kaevata prokurörile. Prokuröri keeldumise peale kriminaalasja algatamisest võib edasi kaevata kõrgemalseisvale prokurörile ja kohtu või kohtuniku keeldumise peale — kõrgemale kohtule.

(4) Kriminaalasja algatamisest keeldumise

korral on juurdlusorganil, uurijal, prokuröril, kohtul ja kohtunikul õigus anda materjalid arutamiseks vastavale ametiisikule või organile süüdlase distsiplinaar- või administratiivvastutusele võtmiseks, samuti seltsimehelikule kohtule, ühiskondlikule organisatsioonile, töötajate kollektiivile või alaealiste asjade komisjonile arutamiseks ja mõjutamise vahendite kohaldamiseks.

§ 97. Toimingud pärast kriminaalasja algatamist

Pärast kriminaalasja algatamise määruse tegemist:

1) prokurör saadab toimiku eeluurimiseks või juurdluseks või vahetult kohtusse;

2) uurija asub eeluurimisele;

3) juurdlust teostav isik alustab juurdlust, millest teatatakse hiljemalt kahekümne nelja tunni jooksul prokurörile;

4) kohtunik saadab kriminaalasja eeluurimiseks või juurdluseks või määrab kriminaalasja kohtus arutamisele.

§ 98. Järelevalve kriminaalasja algatamise seaduslikkuse üle

(1) Kriminaalasja algatamise seaduslikkuse järele valvab prokurör.

(2) Kui uurija või juurdlust teostav isik teevad seaduslike ajendite ja alusteta kriminaalasja algatamise määruse, tühistab prokurör selle. Kriminaalasja algatamisest aluseta keeldumise korral tühistab prokurör uurija või juurdlust teostava isiku määruse, algatab oma

määrusega kriminaalasja ja saadab selle kohtueelseks uurimiseks.

(3) Kohtu või kohtuniku aluseta keeldumisel kriminaalasja algatamisest esitab prokurör määruse peale eriprotesti käesolevas koodeksis ettenähtud korras.

Üheksas peatükk

JUURDLUS

§ 99. Juurdlusorganid

Juurdlusorganid on:

1) miilitsaorganid;

2) riikliku julgeoleku organid seadusega nende pädevusse antud kriminaalasjades;

3) parandusliku töö asutuse ülem teenistusliku korra vastu suunatud kuritegudes, mille on toime pannud selle asutuse töötajad, samuti parandusliku töö asutuse asukohas toimepandud kuritegudes;

4) riiklikud tuletõrjeorganid tuleohutuse eeskirjade rikkumise ja tulekahjude puhul;

5) sõjaväeosa või -koondise komandör ja sõjaväeasutuse ülem neile alluvate sõjaväelaste või kordusõppustel viibivate sõjaväekohustuslaste kuritegudes, samuti relvastatud jõudude tööliste või teenistujate poolt seoses teenistusülesannete täitmisega või oma väeosa, -koondise või asutuse asukohas toimepandud kuritegudes;

6) piirivalve organid riigipiiri rikkumise puhul;

7) kaugesõidul viibiva laeva kapten tema juhtimisel oleval laeval toimepandud kuritegudes;

8) ravi- ja tööprofülaktooriumi ülem «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-s 177[1] lg. 1 ettenähtud kuriteos.

§ 100. Juurdlusorganite kohustused

(1) Kui ilmnevad sellise kuriteo tunnused, milles on eeluurimine kohustuslik, algatab juurdlusorgan kriminaalasja ja juhindudes käesoleva koodeksi eeskirjadest, teostab kuriteo jälgede avastamiseks ja fikseerimiseks vajalikud edasilükkamatud uurimistoimingud: vaatluse, läbiotsimise, võetuse, läbivaatuse, kahtlustatava kinnipidamise ja ülekuulamise, kannatanu ja tunnistajate ülekuulamise.

(2) Avastatud kuriteost ja juurdluse alustamisest teatab juurdlusorgan viivitamatult prokurörile.

(3) Juurdlusorgan on kohustatud tarvitusele võtma vajalikud abinõud kuritegude ärahoidmiseks ja tõkestamiseks, samuti tsiviilhagi või vara konfiskeerimise tagamiseks.

(4) Pärast uurija asumist kriminaalasja eeluurimisele võib juurdlusorgan uurimistoiminguid teostada ainult uurija ülesandel. Kui uurijale üleantud kriminaalasjas ei ole välja selgitatud kuriteo toimepannud isikut, jätkavad juurdlusorganid kurjategija avastamiseks operatiiv-jälituslike vahendite kasutamist, teatades tulemustest uurijale.

§ 101. Juurdluse kord kriminaalasjas, mille eeluurimine ei ole kohustuslik

(1) Kriminaalasjas, mille eeluurimine ei ole kohustuslik, teostab kohtueelset uurimist juurdlusorgan.

(2) Juurdlus toimub vastavalt eeluurimise eeskirjadele, välja arvatud alljärgnevad erandid:

1) süüdistatavale esitatakse toimiku materjalid tutvumiseks juurdluse lõpuleviimisel kaitsja osavõtuta;

2) tunnistanud juurdluse lõpule viiduks, teatab juurdlust teostav isik kannatanule, tsiviilhagejale ja tsiviilkostjale asja edasisaatmisest, esitamata neile toimiku materjale tutvumiseks. Kannatanut, tsiviilhagejat ja tsiviilkostjat tutvustatakse toimiku materjalidega pärast süüdistatava kohtu alla andmise küsimuse otsustamist käesoleva koodeksi § 200 korras.

(3) Pärast juurdluse lõpuleviimist esitatakse toimik koos süüdistuskokkuvõttega prokurörile, kes kinnitab süüdistuskokkuvõtte ja saadab kriminaalasja kohtule arutamiseks.

§ 102. Kuriteo toimepanemises kahtlustatav

(1) Kahtlustatav on isik, kes on kinni peetud kuriteo toimepanemises kahtlustatavana või kelle suhtes on enne süüdistuse esitamist kohaldatud tõkend.

(2) Juurdlusorganil või uurijal on õigus isikut, keda kahtlustatakse kuriteo toimepanemises, mille eest võib karistusena mõista vaba-

dusekaotuse, kinni pidada alljärgnevatel alustel:

1) kui see isik tabati kuriteo toimepanemisel või vahetult pärast seda;

2) kui pealtnägijad, sealhulgas ka kannatanud, otseselt osutavad sellele isikule kui kuriteo toimepanijale;

3) kui kahtlustataval, tema rõivastel või tema eluruumides avastatakse ilmseid kuriteo jälgi.

(3) Muude andmete korral, mis on aluseks isiku kahtlustamisel kuriteo toimepanemises, võib teda kinni pidada ainult sel juhul, kui see isik tegi katset põgeneda, või kui tal ei ole alalist elukohta või kui ei ole kindlaks tehtud kahtlustatava isik.

(4) Kuriteos kahtlustatavana kinnipeetud isikul on õigus esitada kaebusi juurdlust teostava isiku, uurija või prokuröri tegevuse peale, anda seletusi ja esitada taotlusi.

(5) Kuriteo toimepanemises kahtlustatava kinnipidamise kohta on juurdlusorgan või uurija kohustatud koostama protokolli, märkides selles ära kinnipidamise alused ja motiivid, ning teatama kahekümne nelja tunni jooksul kinnipidamisest prokurörile. Prokurör on kohustatud neljakümne kaheksa tunni jooksul, arvates teate saamisest, andma sanktsiooni kinnipeetu vahi all pidamiseks või kinnipeetava vabastama.

(6) Kahtlustatav tuleb üle kuulata hiljemalt kahekümne nelja tunni jooksul arvates kinnipidamisest, eeskirjade kohaselt, mis on käesolevas koodeksis ette nähtud süüdistatava ülekuulamiseks.

§ 103. Juurdluse tähtaeg

(1) Kriminaalasjas, milles eeluurimist ei teostata, peab juurdlus olema lõpule viidud ühe kuu jooksul, arvates kriminaalasja algatamisest. Seda tähtaega võib juurdluse üle järelevalvet teostav prokurör ühe kuu võrra pikendada. Juurdluse tähtaja edasist pikendamist võib lubada Eesti NSV prokurör ainult erandjuhtudel.

(2) Kui kriminaalasjas on eeluurimine kohustuslik, esitab juurdlusorgan juurdlusmaterjalid pärast käesoleva koodeksi §-s 100 ettenähtud uurimistoimingute teostamist viivitamatult uurijale või prokurörile, kusjuures juurdlus ei tohi kesta üle kümne ööpäeva, arvates kriminaalasja algatamisest või kahtlustatava kinnipidamisest.

KÜMNES PEATÜKK

EELUURIMISE ÜLDTINGIMUSED

§ 104. Eeluurimisorganid

Kriminaalasjade eeluurimist teostavad prokuratuuri uurijad, samuti siseministeeriumi ja riikliku julgeoleku organite uurijad.

§ 105. Eeluurimise kohustuslikkus

(1) Eeluurimise teostamine on kohustuslik kõigis kuritegudes, välja arvatud «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-des 94 lg. 1; 95; 112; 113;

129 lg. 1; 130; 148 lg. 1; 149; 153; 154[1]—157; 177[1] lg. 1; 178; 187—189[2]; 195 lg. 1 ja 2; 201[2] ja 201[3] ettenähtud kuriteod, mille eeluurimist teostatakse juhul, kui seda peab vajalikuks kohus või prokurör.

(2) Eeluurimine on kohustuslik kõigis kuritegudes, mille on toime pannud alaealine või isik, kes oma füüsiliste või psüühiliste puuduste tõttu ei ole suuteline ise teostama oma kaitseõigusi.

§ 105[1]. Uurimisalluvus

(1) «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-des 69; 72; 75; 75[1]; 78—80; 83; 98[1]; 100—106; 115—117; 120; 123; 125—127; 129 lg. 2; 131—138; 147; 147[1]; 161—171; 174; 182—184[1]; 189[3]; 190—194[3]; 201[1]; 202; 206; 211; 213—233; 234 lg. 4 ja 5; 235—244 ettenähtud kuritegudes ja kõigis alaealiste kuritegudes teostavad eeluurimist prokuratuuriorganite uurijad, kuritegudes aga, mis on ette nähtud «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-des 62—68; 70; 71; 73; 74; 76; 77; 81; 82; 234 lg. 1, 2 ja 3, — samuti riikliku julgeoleku organite uurijad.

(2) «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-des 84; 85; 88—91; 94 lg. 2; 96—98; 99; 107—111; 114; 118; 119; 121; 122; 124; 128; 139—146[1]; 148 lg. 2; 150—154; 158; 159; 176; 177; 177[1] lg. 2; 185; 186; 195 lg. 3; 197—201; 203—205[1]; 206[1]; 206[2]; 207—210 ettenähtud kuritegudes teostavad eeluurimist prokuratuuri uurijad, samuti siseministeeriumi uurijad.

(3) «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-des 86; 93 ja 93[1] ettenähtud kuritegudes teostab eeluurimist see organ, kes kriminaalasja algatas.

Kui selliste kriminaalasjade uurimisel tehakse kindlaks ametialased kuriteod («Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-d 161—167), mis on seotud algatatud kriminaalasjaga, siis uurib neid organ, kes kriminaalasja algatas.

(4) «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-des 86^1; 87; 172; 173; 175; 179; 180; 181 ettenähtud kuritegudes teostab eeluurimist see organ, kelle uurimisalluvusse kuulub kuritegu, millega seoses antud kriminaalasi algatati.

§ 106. Uurija õigused

(1) Eeluurimisel otsustab uurija uurimise suunamise ja uurimistoimingute teostamise iseseisvalt, välja arvatud juhud, mil käesolevas koodeksis on ette nähtud prokurörilt sanktsiooni saamine, ja kannab täielikku vastutust nende seaduspärasuse ning õigeaegsuse eest.

(2) Kui uurija ei nõustu prokuröri juhenditega süüdistatavana vastutusele võtmise, kuriteo kvalifikatsiooni ja süüdistuse ulatuse kohta, kriminaalasja saatmise kohta süüdistatava kohtu alla andmiseks või kriminaalasja lõpetamise kohta, on tal õigus esitada toimik kõrgemalseisvale prokurörile oma kirjalike vastuväidetega. Sel juhul prokurör kas tühistab alamalseisva prokuröri juhendid või teeb uurimise ülesandeks teisele uurijale.

(3) Uurijal on õigus anda uuritavates kriminaalasjades juurdlusorganeile ülesandeid ja korraldusi jälitus- ja uurimistoiminguteks ning nõuda juurdlusorganeilt abi üksikutes uurimistoimingutes. Sellised uurija ülesanded ja korraldused on juurdlusorganeile kohustuslikud.

(4) Uurija poolt seadusega kooskõlas tehtud määrused tema menetluses olevas kriminaalasjas on täitmiseks kohustuslikud kõikidele asutustele, ettevõtetele, organisatsioonidele, ametiisikutele ja kodanikele.

§ 107. Uurija kohustused

(1) Uurija on kohustatud täpselt juhinduma seaduse nõuetest ja juhtima uurimist tõe avastamise eesmärgil. Uurija peab laialdaselt kasutama üldsuse abi kuritegude avastamiseks ja kuriteo toimepannud isikute jälitamiseks, samuti kuriteo toimepanemist soodustanud asjaolude selgitamiseks ning kõrvaldamiseks ja süüdistatava isiksust iseloomustavate andmete kogumiseks.

(2) Uurija ei või keelduda kahtlustatava, süüdistatava ja tema kaitsja, samuti kannatanu või teiste protsessiosaliste taotlusel tunnistajate ülekuulamisest, ekspertiisi määramisest ja muudest uurimistoimingutest, kui asjaolu, mille kindlakstegemist taotletakse, võib kriminaalasjas tähtsust omada.

(3) Nende taotluste osalisel või täielikul rahuldamata jätmisel on uurija kohustatud tegema määruse, kus on näidatud keeldumise motiivid, ja avaldama selle taotluse esitanud isikule, kellel on õigus uurija keeldumise peale edasi kaevata eeluurimise üle järelevalvet teostavale prokurörile.

§ 107[1]. Uurimisosakonna ülema õigused

(1) Uurimisosakonna ülem kontrollib uurijate toimingute õigeaegsust kuritegude avastamisel ja ärahoidmisel, võtab tarvitusele abinõusid kriminaalasjade täielikuma, igakülgsema ja objektiivsema eeluurimise teostamiseks.

(2) Uurimisosakonna ülemal on õigus kontrollida kriminaalasju, anda uurijale juhendeid eeluurimiseks, süüdistatavana vastutusele võtmise, kuriteo kvalifikatsiooni ja süüdistuse ulatuse, kriminaalasja saatmise, üksikute uurimistoimingute teostamise kohta, anda kriminaalasi ühelt uurijalt teisele, teha kriminaalasja eeluurimine ülesandeks mitmele uurijale, samuti võtta osa eeluurimisest ning isiklikult teostada eeluurimist, kasutades seejuures kõiki uurija õigusi.

(3) Uurimisosakonna ülema juhendid kriminaalasja kohta antakse uurijale kirjalikus vormis ja on täitjale kohustuslikud.

(4) Saadud juhendite peale prokurörile kaebuse esitamine ei peata nende täitmist, välja arvatud käesoleva koodeksi §-s 106 lg. 2 ettenähtud juhud.

(5) Prokuröri juhendid kriminaalasjade kohta, mis on antud käesoleva koodeksiga kehtestatud eeskirjade kohaselt, on uurimisosakonna ülemale kohustuslikud. Nende juhendite peale kõrgemalseisvale prokurörile kaebuse esitamine ei peata juhendite täitmist.

(6) Käesolevas paragrahvis ära toodud uurimisosakonna ülema õigused laienevad samuti ka siseministeeriumi organite ja riikliku julgeoleku organite uurimisosakondade ja jaoskondade ülematele ja nende asetäitjatele.

§ 107[2]. Ülekuulamise helisalvestamine

(1) Uurija võib süüdistatava, kahtlustatava, tunnistaja või kannatanu ülekuulamise helisalvestada, teatades sellest ülekuulatavale enne ülekuulamise algust. Helisalvestuse võib teha samuti süüdistatava, kahtlustatava, tunnistaja või kannatanu palvel.

(2) Helisalvestuses peavad sisalduma käesoleva koodeksi §-s 79 lg. 3 ettenähtud andmed ja kogu ülekuulamise käik. Ei ole lubatud ülekuulamise osaline helisalvestamine ega sama ülekuulamise käigus antud ütluste kordamine spetsiaalselt helisalvestamise jaoks.

(3) Ülekuulamise lõppemisel esitatakse täielik helisalvestus ülekuulatavale kuulamiseks. Ülekuulatava poolt ütluste helisalvestusele tehtud täiendused kantakse samuti helilindile. Helisalvestus lõpeb ülekuulatava vastusega küsimusele, kas ta kinnitab helisalvestuse õigsust.

(4) Ütlused, mis on saadud ülekuulamise käigus, kus tehti helisalvestus, kantakse ülekuulamise protokolli vastavalt käesoleva koodeksi eeskirjadele. Ülekuulamisprotokoll peab samuti sisaldama: märkuse helisalvestuse tegemise ja sellest ülekuulatavale teatamise kohta; andmed helisalvestuse tehniliste vahendite ja tingimuste kohta; ülekuulatava avaldused helisalvestuse tegemise kohta; märkuse helisalvestuse ülekuulatavale kuulamiseks esitamise kohta; ülekuulatava ja uurija poolt protokolli õigsuse kinnituse. Helilint hoitakse toimiku juures pitseeritult.

(5) Juhul kui ütluste helisalvestus esitatakse

kuulamiseks mõne teise uurimistoimingu teostamisel, on uurija kohustatud tegema selle kohta märkuse vastavas uurimistoimingu protokollis.

§ 108. Eeluurimise koht

(1) Eeluurimist teostab uurija, kelle tööpiirkonnas kuritegu toime pandi.

(2) Eeluurimise järele valvava prokuröri korraldusel võib uurimise kiiruse ja täielikkuse eesmärgil uurimine toimuda kuriteo avastamise koha, samuti tunnistajate enamiku või kuriteo toimepannud isiku elukoha järgi.

(3) Saanud andmeid kuriteo kohta, mis kuulub uurimisele teise uurimisorgani poolt, algatab uurija kriminaalasja, teostab edasilükkamatud uurimistoimingud ja annab toimiku üle prokurörile edasisaatmiseks vastavalt uurimisalluvusele.

§ 109. Kriminaalasja menetlusse võtmine

(1) Eeluurimist võib teostada ainult pärast kriminaalasja algatamist.

(2) Eeluurimisele asumisel on uurija kohustatud viivitamata tegema kriminaalasja oma menetlusse võtmise määruse ja selle määruse ärakirja kahekümne nelja tunni jooksul saatma prokurörile.

§ 110. Uurija erinõuded

Kui uurijal on vaja teostada üksikuid uurimistoiminguid väljaspool tema tööpiirkonda,

siis on tal õigus teostada neid ise või teha see ülesandeks vastavale uurijale või juurdlusorganile, kes on kohustatud esitatud erinõude täitma kümne ööpäeva jooksul.

§ 111. Eeluurimise tähtaeg

(1) Eeluurimine peab olema lõpule viidud hiljemalt kahe kuu jooksul. Selle tähtaja hulka arvatakse aeg kriminaalasja algatamise päevast kuni päevani, mil toimik süüdistuskokkuvõttega või määrusega kriminaalasja saatmise kohta kohtusse meditsiinilise iseloomuga sunnivahendite kohaldamise otsustamiseks saadetakse prokurörile või kuni kriminaalasja menetluse lõpetamiseni või peatamiseni.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes üks kindlaksmääratud eeluurimise tähtaega võib pikendada vastavalt Eesti NSV prokurör, sõjaväeringkonna või sõjalaevastiku prokurör mitte rohkem kui kaks kuud. Eeluurimise edasine pikendamine on lubatud ainult erandjuhtudel Eesti NSV prokuröri, sõjaväe peaprokuröri või NSV Liidu peaprokuröri poolt.

(3) Kui kohus saadab kriminaalasja täiendavaks eeluurimiseks, samuti lõpetatud või peatatud kriminaalasja uuendamise korral, määrab eeluurimise järele valvav prokurör täiendava eeluurimise tähtaja ühe kuu piirides, arvates kriminaalasja menetlusse võtmise päevast. Tähtaja edasine pikendamine neis kriminaalasjades toimub üldistel alustel.

(4) Kui on vaja eeluurimise tähtaega pikendada, on uurija kohustatud koostama selle kohta

motiveeritud määruse ja esitama selle vastavale prokurörile enne eeluurimise tähtaja möödumist.

§ 111[1]. Spetsialisti osavõtt

(1) Käesoleva koodeksiga ettenähtud juhtudel on uurijal õigus kutsuda uurimistoimingust osa võtma spetsialisti, kes ei ole kriminaalasjast huvitatud. Uurija nõudmine spetsialisti väljakutsumise kohta on kohustuslik asutuse, ettevõtte või organisatsiooni juhtijale, kus spetsialist töötab.

(2) Enne uurimistoimingu algust, millest spetsialist osa võtab, teeb uurija kindlaks spetsialisti isiku ja kompetentsuse, selgitab välja tema suhted süüdistatava ja kannatanuga. Uurija selgitab spetsialistile tema õigused ja kohustused, mille kohta tehakse märkus vastava uurimistoimingu protokolli ning kinnitatakse spetsialisti allkirjaga.

(3) Spetsialist on kohustatud: ilmuma kutse peale; osa võtma uurimistoimingust, kasutades oma eriteadmisi ja oskusi, et aidata uurijal avastada ja fikseerida tõendeid ning ära võtta esemeid; juhtima uurija tähelepanu asjaoludele, mis on seotud tõendite avastamise ja fikseerimise ning esemete äravõtmisega; andma selgitusi tema poolt sooritatavate toimingute kohta.

(4) Spetsialistil on õigus seoses tõendite avastamise ja fikseerimise ning esemete äravõtmisega teha avaldusi, mis kantakse protokolli.

§ 112. Tõlgi osavõtt eeluurimisest

(1) Kui mõni kriminaalasjast osavõttev isik ei valda keelt, milles uurimine toimub, kutsutakse uurimistoimingu juurde tõlk.

(2) Tumma või kurdi ülekuulamisele kutsutakse isik, kes valdab tumma või kurdi väljendusviisi.

(3) Oma kohustuse täitmisest keeldumise, samuti teadvalt valesti tõlkimise eest hoiatatakse tõlki või isikut, kes valdab tumma või kurdi väljendusviisi, vastutuse suhtes «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-de 173 ja 175 järgi, mille kohta võetakse allkiri.

§ 113. Manukate osavõtt

Vaatluse, läbivaatuse, läbiotsimise, võetuse, vara arestimise, äratundmiseks esitamise, samuti uurimiseksperimendi juures on kohustuslik vähemalt kahe manuka viibimine. Manukateks ei või olla protsessiosalised või nende sugulased, samuti tunnistajad ja uurimisorganite või kohtu töötajad.

§ 114. Kannatanuks ja tsiviilhagejaks tunnistamine

(1) Kui kuriteoga on isikule tekitatud moraalset, füüsilist või varalist kahju, teeb uurija määruse tema kannatanuks tunnistamise kohta. Kannatanuks tunnistamisest teatab uurija kannatanule, selgitades talle käesoleva koodeksi §-s 40 ettenähtud õigused.

(2) Teinud kindlaks, et kuriteoga on asutu-

sele, ettevõttele, organisatsioonile või kodanikule tekitatud materiaalset kahju, selgitab uurija neile või nende esindajaile õiguse esitada tsiviilhagi, mille kohta koostab protokolli.

(3) Tsiviilhagi esitamise korral on uurija kohustatud tegema motiveeritud määruse tsiviilhagejaks tunnistamise või sellest keeldumise kohta.

§ 115. Tsiviilhagi ja vara konfiskeerimise tagamine

(1) Uurija on kohustatud tarvitusele võtma abinõud esitatud või esitatava tsiviilhagi tagamiseks.

(2) Kui kuriteo eest on ette nähtud karistusena vara konfiskeerimine, siis on uurija kohustatud tarvitusele võtma abinõud võimaliku konfiskeerimise tagamiseks.

§ 116. Tsiviilkostjaks tunnistamine

(1) Uurija on kohustatud selgitama, kes kannab materiaalset vastutust kuriteoga tekitatud kahju eest.

(2) Kui süüdistatava tegevuse eest kannavad seaduse järgi materiaalset vastutust teised isikud või asutused, ettevõtted ja organisatsioonid, peab uurija tunnistama need tsiviilkostjaks, tehes selle kohta määruse ja teatades sellest neile.

§ 117. Eeluurimise andmete avaldamise tingimused

(1) Eeluurimise andmeid võidakse avaldada ainult uurija või prokuröri loal ja selles ulatuses, milles nad seda võimalikuks peavad.

(2) Uurija hoiatab vajaduse korral protsessiosalisi, tunnistajaid, eksperti, spetsialisti, tõlki ja manukaid eeluurimise andmete avaldamise lubamatuse suhtes.

§ 118. Kriminaalasjade ühendamine ühiseks menetlemiseks

(1) Ühiseks menetlemiseks võib ühendada:

1) mitme isiku kui kuriteost osavõtjate süüdistusasjad ühe või mitme kuriteo toimepanemises, samuti süüdistusasjad kuriteo toimepanemises ja selle eelnevalt mittelubatud varjamises või sellest mitteteatamises;

2) ühe isiku süüdistusasjad mitme kuriteo toimepanemises.

(2) Kui alaealist süüdistatakse kuriteo toimepanemises koos täisealisega, siis eraldatakse tema süüdistusasi eraldi menetlemiseks, kui see ei takista kriminaalasja õiget ja täielikku uurimist.

§ 119. Taanduste läbivaatamine kohtueelsel uurimisel

(1) Käesoleva koodeksi §-des 20 ja 26 ettenähtud alustel on protsessiosalistel õigus asja kohtueelsel uurimisel avaldada taandust eksperdi, spetsialisti, tõlgi, juurdlust teostava isiku, uurija ja prokuröri vastu, kusjuures nimetatud

isikute eelnev osavõtt kriminaalasjast eksperdi, spetsialisti, tõlgi, juurdlust teostava isiku, uurija või prokurörina ei ole taandamise aluseks.

(2) Eksperdi, spetsialisti, tõlgi, juurdlust teostava isiku või uurija taanduse peab uurimise järele valvav prokurör otsustama kolme ööpäeva jooksul arvates taanduse esitamisest. Prokuröri vastu esitatud taanduse otsustab sama tähtaja jooksul kõrgemalseisev prokurör.

§ 120. Prokuröri järelevalve juurdluse ja eeluurimise teostamise üle

(1) Seaduste täitmise järele juurdlusel ja eeluurimisel valvab prokurör kooskõlas NSV Liidu prokuröri-järelevalve põhimäärusega.

(2) Prokurör on kohustatud võtma kriminaalvastutusele isikud, kes on süüdi kuriteo toimepanemises; võtma tarvitusele vahendid, et ükski kuritegu ei jääks avastamata ja ükski kurjategija ei saaks kõrvale hoiduda vastutusest; rangelt valvama, et ühtki kodanikku ei võetaks ebaseaduslikult ja alusetult kriminaalvastutusele või teisiti piirataks ebaseaduslikult tema õigusi; valvama selle järele, et juurdlus- või eeluurimisorganid kõrvalekaldumatult järgiksid kuritegude uurimise seaduses sätitud korda.

(3) Prokurör valvab selle järele, et kedagi ei vahistataks muidu kui kohtu määramisel või prokuröri sanktsiooniga. Vahistamise sanktsioneerimise otsustamisel on prokurör kohustatud hoolikalt tutvuma kõigi materjalidega, mis põhjendavad vahistamise vajalikkust, ja vajaduse korral isiklikult üle kuulama isiku, kes kuulub vahistamisele.

(4) Prokuröril on õigus anda juurdlus- või eeluurimisorganeile juhendeid kuriteo uurimise kohta, süüdistatava suhtes tõkendi valimise, muutmise või tühistamise kohta, samuti end varjava kurjategija jälitamise kohta; nõuda välja juurdlus- või eeluurimisorganeilt kontrollimiseks kriminaalasju, dokumente, materjale ja muid andmeid kuriteo toimepanemise kohta; osa võtta kohtueelsest menetlusest ja vajaduse korral isiklikult teostada uurimist igas kriminaalasjas; tagastada kriminaalasja juurdlus- või eeluurimisorganeile oma juhenditega täiendavaks uurimiseks; tühistada juurdlus- või eeluurimisorganite ebaseaduslikke või põhjendamatuid määrusi; kõrvaldada uurija või juurdlust teostav isik uurimise või juurdluse edasisest teostamisest, kui nad kriminaalasja uurimisel rikkusid seadust; võtta iga kriminaalasi juurdlusorganilt ja üle anda eeluurimisorganile, samuti anda kriminaalasi ühelt eeluurimisorganilt üle teisele kriminaalasja täielikuma ja objektiivsema uurimise tagamiseks; teha juurdlusorganeile ülesandeks kriminaalasjades, mis on eeluurimisorganite menetluses, teostada üksikuid uurimistoiminguid, eriti süüdistatava kinnipidamist, sundtoomist või vahistamist, läbiotsimist, võetust, end varjavate kurjategijate jälitamist; lõpetada kriminaalasi käesolevas koodeksis ettenähtud alustel.

(5) Prokuröri juhendid antakse kirjalikult ning need on uurijale ja juurdlust teostavale isikule kohustuslikud.

SÜÜDISTUSE ESITAMINE JA SÜÜDISTATAVA ÜLEKUULAMINE

§ 121. Süüdistatavana vastutusele võtmise määrus

(1) Kui on küllaldaselt tõendeid, mis annavad aluse esitada isikule süüdistust kuriteo toimepanemises, koostab uurija viivitamata motiveeritud määruse selle isiku vastutusele võtmiseks süüdistatavana.

(2) Süüdistatavana vastutusele võtmise määruses näidatakse: määruse koostaja; määruse koostamise koht ja aeg; süüdistatavana vastutusele võetava isiku perekonna-, ees- ja isanimi; kuritegu, mille toimepanemises isikut süüdistatakse; kuriteo toimepanemise koht, aeg ja muud asjaolud; kriminaalseadus, mis näeb ette antud kuriteo.

(3) Kui isiku teod kvalifitseeritakse kriminaalseaduse mitme paragrahvi, paragrahvi lõike või punkti alusel, tuleb määruses näidata, millised teod iga paragrahvi, selle lõike või punkti järgi talle süüks arvatakse.

§ 122. Süüdistatava väljakutsumine

(1) Vabaduses viibiv süüdistatav kutsutakse uurija juurde süüdistatavale allkirja vastu kätte antud kutsega.

(2) Süüdistatava ajutisel äraolekul antakse kutse temale edasiandmiseks allkirja vastu temaga koos elavale täiskasvanud perekonna-

liikmele, majavalitsusele, külanõukogule või süüdistatava töökoha administratsioonile.

(3) Vahi all viibiv süüdistatav kutsutakse uurija juurde kinnipidamiskoha administratsiooni kaudu.

(4) Noorem kui kuueteistkümne aastane alaealine kutsutakse süüdistatavana välja tema vanemate, eestkostja või hooldaja kätte antud kutsega, või vastava õppeasutuse administratsiooni kaudu.

§ 123. Süüdistatava sundtoomine

(1) Kui kutse saanud süüdistatav jääb mõjuva põhjuseta ilmumata, võib uurija tema suhtes kohaldada sundtoomist.

(2) Süüdistatava sundtoomine toimub päevaajal, välja arvatud edasilükkamatud juhud.

(3) Eelneva kutseta võib süüdistatava suhtes sundtoomist kohaldada ainult siis, kui süüdistatav uurimisest kõrvale hoidub või on kindla elukohata.

§ 124. Süüdistuse esitamine

(1) Süüdistus tuleb esitada hiljemalt neljakümne kaheksa tunni jooksul, arvates süüdistatavana vastutusele võtmise määruse koostamisest. Süüdistuse esitamise tähtaeg peatub, kui süüdistatav ennast uurimise eest varjab või kui tema asukoht on teadmata.

(2) Teinud kindlaks süüdistatava isiku, tutvustab uurija teda süüdistatavana vastutusele võtmise määrusega ning selgitab temale esitatud süüdistuse sisu ja tema õigused süüdista-

tavana. Süüdistatavana vastutusele võtmise määruses näidatakse süüdistuse esitamise kuupäev ja süüdistatavale tema õiguste selgitamine, mida süüdistatav kinnitab oma allkirjaga. Kui süüdistatav keeldub määrusele alla kirjutamast, teeb uurija selle kohta määrusele märkuse.

(3) Kui süüdistuse esitamise juures viibib kaitsja, tehakse vastav märkus süüdistatavana vastutusele võtmise määrusele ja kaitsja annab sellele ka oma allkirja.

§ 125. Süüdistatava ülekuulamine

(1) Uurija on kohustatud süüdistatava üle kuulama viivitamata pärast temale süüdistuse esitamist. Kui kohene ülekuulamine ei ole võimalik, koostatakse selle kohta protokoll. Süüdistatav kuulatakse üle päevaajal, välja arvatud edasilükkamatud juhud.

(2) Süüdistatavad kuulatakse üle üksikult, kusjuures võetakse tarvitusele abinõud, et samas kriminaalasjas väljakutsutud süüdistatavad ei saaks omavahel suhelda.

(3) Ülekuulamine algab uurija küsimusega süüdistatavale, kas viimane end temale esitatud süüdistuses süüdi tunnistab. Seejärel teeb uurija süüdistatavale ettepaneku anda süüdistuse sisu kohta ütlusi ja esitab vajaduse korral temale küsimusi.

§ 126. Pedagoogi osavõtt alaealise süüdistatava ülekuulamisest

(1) Noorema kui kuueteistkümne aastase alaealise süüdistatava ülekuulamisest võtab osa pedagoog.

(2) Ülekuulamisest osavõtval pedagoogil on õigus esitada süüdistatavale uurija kaudu küsimusi, tutvuda ülekuulamisprotokolliga ja esitada selle kohta oma märkusi. Ülekuulamisprotokollile kirjutab alla ka pedagoog.

§ 127. Süüdistatava ülekuulamise protokoll

(1) Süüdistatava ülekuulamise kohta koostatakse protokoll. Ülekuulamisprotokollis näidatakse: uurija töökoht ja perekonnanimi; ülekuulamise koht ja aeg; süüdistatava perekonna-, ees- ja isanimi; sünniaeg ja koht; rahvus, kodakondsus, haridus, parteilisus, perekonnaseis, töökoht, tegevusala või amet, alaline elukoht, varajasem karistatus ja süüdistatavat iseloomustavad muud andmed.

(2) Süüdistatava ütlused protokollitakse esimeses isikus ja võimalikult sõna-sõnalt. Süüdistatavale esitatud küsimused ja tema vastused protokollitakse.

(3) Ülekuulamisprotokoll esitatakse süüdistatavale läbilugemiseks või tema soovil loeb selle ette uurija, mille kohta tehakse märkus protokollis. Süüdistataval on õigus nõuda täienduste ja paranduste tegemist protokollis. Nende kandmine protokolli on kohustuslik.

(4) Protokollis näidatakse kaitsja või pedagoogi osavõtt süüdistatava ülekuulamisest.

(5) Protokollile kirjutavad alla uurija ja süüdistatav. Kui protokoll on kirjutatud mitmel leheküljel, kirjutab süüdistatav alla igale leheküljele. Kui süüdistatav ei ole ise füüsiliste puuduste tõttu või muul põhjusel suuteline isiklikult protokollile alla kirjutama, teeb seda süüdistatava eest tema ettepanekul väljakutsutud kõrvaline isik.

§ 128. Süüdistatava ütluste omakäeline kirjutamine

(1) Süüdistatavale tuleb soovi korral anda pärast tema ülekuulamist võimalus kirjutada ütlusi omakäeliselt, mille kohta tehakse märkus ülekuulamisprotokollis.

(2) Tutvunud süüdistatava omakäeliselt kirjutatud ütlustega, võib uurija esitada täiendavaid küsimusi. Küsimused ja vastused kantakse protokolli ja nende üleskirjutuse õigsust kinnitavad süüdistatav ja uurija oma allkirjadega.

§ 129. Süüdistatava kõrvaldamine ametikohalt

Ametiisiku kriminaalvastutusele võtmisel peab uurija otsustama, kas süüdistatav tuleb kõrvaldada uurimise ajaks ametikohalt. Ametikohalt kõrvaldamine toimub uurija motiveeritud määrusega, mille kinnitab prokurör. Määrus saadetakse täitmiseks süüdistatava töökohta.

§ 130. Süüdistuse muutmine ja täiendamine

(1) Kui eeluurimise käigus osutub vajalikuks esitatud süüdistust muuta või täiendada, esitab uurija käesoleva koodeksi §-de 121 ja 124—128 eeskirjade kohaselt süüdistatavale uue või täiendava süüdistuse.

(2) Kui esitatud süüdistus mõnes osas tõendamist ei leidnud, lõpetab uurija oma määrusega selles osas menetluse, millest teatab süüdistatavale.

Kaheteistkümnes peatükk

TUNNISTAJA JA KANNATANU ÜLEKUULAMINE

§ 131. Tunnistaja väljakutsumise kord

(1) Tunnistaja kutsutakse uurija juurde tunnistajale allkirja vastu kätteantud kutsega. Tunnistaja ajutisel äraolekul antakse kutse talle edasiandmiseks allkirja vastu temaga koos elavale täiskasvanud perekonnaliikmele, majavalitsusele, külanõukogule või tunnistaja töökoha administratsioonile.

(2) Uurija võib tunnistajat välja kutsuda ka telefonogrammi või telegrammiga.

(3) Tunnistaja kutsel näidatakse, keda, kuhu ja kelle juurde tunnistajana välja kutsutakse, ilmumise päev ja kellaaeg, samuti mitteilmumise tagajärjed.

(4) Noorem kui kuueteistkümne aastane alaealine kutsutakse tunnistajana välja üldreeg-

lina tema vanemate, eestkostja või hooldaja kätte antud kutsega või vastava õppeasutuse administratsiooni kaudu.

§ 132. Tunnistaja ülekuulamine

(1) Tunnistaja kuulatakse üle üksikult ja teiste tunnistajate juuresolekuta, kusjuures võetakse tarvitusele abinõud, et samas kriminaalasjas väljakutsutud tunnistajad ei saaks kuni ülekuulamise lõpuni omavahel suhelda.

(2) Enne ülekuulamise algust teeb uurija kindlaks tunnistaja isiku, tema vahekorra süüdistatava ja kannatanuga, selgitab talle tema kohustused ja õigused ning hoiatab vastutuse suhtes ütluse andmisest keeldumise ja teadvalt vale ütluse andmise eest, mille kohta võtab tunnistajalt allkirja.

(3) Ülekuulamine algab ettepanekuga jutustada kõikidest tunnistajale teadaolevatest asjaoludest, millega seoses ta on ülekuulamisele kutsutud. Pärast tunnistaja ütluse ärakuulamist võib uurija esitada küsimusi.

(4) Tunnistajale on keelatud esitada suunavaid küsimusi.

§ 133. Alaealise tunnistaja ülekuulamine

(1) Noorem kui kuueteistkümne aastane alaealine tunnistaja kuulatakse üle pedagoogi osavõtul, vajalikel juhtudel ka vanemate või teiste seaduslike esindajate juuresolekul.

(2) Nimetatud isikud, viibides ülekuulamise juures, võivad tunnistajale uurija kaudu küsimusi esitada ja kirjutavad ülekuulamisprotokol-

lile alla, kusjuures neil on õigus teha oma märkusi protokolli sisu kohta.

(3) Nooremat kui kuueteistkümne aastast tunnistajat ei hoiatata vastutuse suhtes ütluse andmisest keeldumise ja teadvalt vale ütluse andmise eest, kuid neile selgitatakse kohustus anda õigeid ütlusi.

§ 134. Tunnistaja ülekuulamise protokoll

(1) Tunnistaja ülekuulamise kohta koostatakse protokoll.

(2) Tunnistaja ütlused protokollitakse esimeses isikus ja võimalikult sõna-sõnalt. Tunnistajale esitatud küsimused ja tema vastused nendele küsimustele protokollitakse.

(3) Ülekuulamisprotokoll antakse tunnistajale läbi lugeda või tema soovil loeb selle ette uurija, mille kohta tehakse märkus protokollis.

(4) Tunnistajal on õigus nõuda täienduste ja paranduste tegemist protokollis; nende kandmine protokolli on kohustuslik. Tunnistaja soovil antakse talle võimalus oma ütlusi kirjutada omakäeliselt.

(5) Protokollile kirjutavad alla uurija ja tunnistaja. Kui protokoll on kirjutatud mitmel leheküljel, siis kirjutab tunnistaja alla igale leheküljele.

(6) Kui tunnistaja füüsiliste puuduste tõttu või muul põhjusel ei ole suuteline ise protokollile alla kirjutama, teeb seda tunnistaja eest tema ettepanekul väljakutsutud kõrvaline isik.

§ 135. Kannatanu väljakutsumine ja ülekuulamine

(1) Kannatanu väljakutsumine ja ülekuulamine toimub vastavalt käesoleva koodeksi §-dele 131—134.

(2) Enne ülekuulamise algust selgitab uurija kannatanule tema õigused, mis on ette nähtud käesoleva koodeksi §-s 40, ja teeb selle kohta märkuse protokollis.

Kolmeteistkümnes peatükk

VASTASTAMINE JA ÄRATUNDMISEKS ESITAMINE

§ 136. Vastastamine

(1) Uurijal on õigus vastastada juba ülekuulatud isikuid, kelle ütlustes on olulisi vastuolusid.

(2) Ülekuulamisele asudes küsib uurija, kas vastastatavad tunnevad teineteist ja missugused on nende omavahelised suhted, ning hoiatab vastastamisele kutsutud tunnistajat ja kannatanut vastutuse suhtes ütluste andmisest keeldumise ja teadvalt vale ütluste andmise eest, mille kohta võtab neilt allkirja.

(3) Seejärel teeb uurija vastastatavatele ettepaneku anda kordamööda ütlusi vastastamisel selgitatavate asjaolude kohta. Pärast ütluste andmist esitab uurija vastastatavatele küsimusi. Vastastatavad võivad uurija loal esitada teineteisele küsimusi, mis kantakse protokolli.

(4) Vastastatavate varem antud ütlusi on lubatud avaldada, ütluste helisalvestust aga kuulamiseks esitada ainult pärast vastastamist ning vastastamisel antud ütluste protokollimist.

(5) Vastastamisprotokollile kirjutavad alla uurija ja vastastatavad.

§ 137. Äratundmiseks esitamine

(1) Vajaduse korral võib uurija esitada isiku või eseme äratundmiseks tunnistajale, kannatanule, kahtlustatavale või süüdistatavale. Erandjuhtudel võib äratundmiseks esitamine toimuda fotode alusel.

(2) Äratundja kuulatakse eelnevalt üle isiku või eseme äratundmist võimaldavate tunnuste ning iseärasuste suhtes.

(3) Isik esitatakse äratundmiseks koos vähemalt kahe samast soost ja äratundmiseks esitatavaga välimuselt võimalikult sarnase isikuga. Laip esitatakse isiku äratundmiseks üksi.

(4) Äratundmiseks esitatavale isikule tehakse enne äratundmiseks esitamise algust ettepanek valida endale omal soovil koht esitatavate isikute hulgas, mille kohta tehakse märkus protokollis.

(5) Ese esitatakse äratundmiseks koos vähemalt kahe samaliigilise ja äratundmiseks esitatavaga välimuselt võimalikult sarnase esemega.

(6) Kui isik või ese esitatakse äratundmiseks tunnistajale või kannatanule, hoiatatakse äratundjat vastutuse suhtes ütluse andmisest keeldumise ja teadvalt vale ütluse andmise eest, mille kohta tehakse märkus protokollis.

(7) Kui äratundja avaldab, et ta tunneb ära

ühe temale esitatud isiku või eseme, siis tehakse talle ettepanek selgitada, missuguste tunnuste või iseärasuste järgi ta need ära tundis.

(8) Äratundmiseks esitamisel fotografeeritakse äratuntud isik või ese, samuti esitatud isikute või esemete grupp.

(9) Äratundmiseks esitatakse isik või ese manukate juuresolekul.

§ 138. Äratundmiseks esitamise protokoll

Äratundmiseks esitamise kohta koostatakse protokoll, milles märgitakse andmed äratundja isiku ja esitatud isikute või esemete kohta, samuti äratundmiseks esitamise tingimused ning äratundja ütlused.

Neljateistkümnes peatükk

LÄBIOTSIMINE, VÕETUS JA VARA ARESTIMINE

§ 139. Läbiotsimise ja võetuse alused

(1) Kui uurijal on küllaldane alus arvata, et mõnes ruumis, paikkonnas või isiku juures võib asuda ese, millel on kriminaalasjas tähtsust, või ennast varjata tagaotsitav isik, teostab ta selle eseme või isiku leidmiseks läbiotsimise.

(2) Läbi otsida võib juurdlusorgani või uurija määruse alusel ja ainult prokuröri sanktsiooniga.

(3) Edasilükkamatutel juhtudel võib juurdlusorgan või uurija läbi otsida ka prokuröri sankt-

sioonita, kuid seejärel tuleb sellest ühe ööpäeva jooksul prokurörile teatada.

(4) Kui uurijal on teada eseme, millel on kriminaalasjas tähtsust, täpne asukoht, teostab ta selle eseme võetuse.

(5) Võetus toimub uurija määruse alusel.

§ 140. Esemete ja dokumentide äravõtmine läbiotsimisel ja võetusel

(1) Läbiotsimisel ja võetusel peab uurija ära võtma ainult need esemed ja dokumendid, millel on kriminaalasjas tähtsust. Esemed ja dokumendid, mida võib omandada ainult eriloal ja see luba antud juhul puudub, võetakse ära, olenemata nende seosest kriminaalasjaga.

(2) Iga äravõetud ese ja dokument tuleb esitada manukatele ja teistele läbiotsimisest või võetusest osavõtvatele või selle juures viibivatele isikutele ning märkida läbiotsimise ja võetuse protokolli, näidates täpselt nende koguse, mahu, kaalu ja individuaalsed tunnused.

(3) Uurija on kohustatud tarvitusele võtma abinõud äravõetud esemete ja dokumentide säilitamiseks.

§ 141. Läbiotsimise ja võetuse juures viibivad isikud

(1) Läbiotsimine ja võetus toimuvad manukate juuresolekul, kusjuures tagatakse ka selle isiku või tema täisealise perekonnaliikme juuresolek, kelle juures läbiotsimine ja võetus toimuvad, selle puudumisel aga majavalitsuse või kohaliku külanõukogu esindaja juuresolek.

(2) Läbiotsimisel ja võetusel asutuse, ettevõtte ja organisatsiooni ruumides peavad juures viibima manukad selle asutuse, ettevõtte või organisatsiooni töötajate seast.

(3) Isikule, kelle juures toimub läbiotsimine või võetus, ja manukatele selgitatakse nende õigus viibida läbiotsimise või võetuse ajal kõikide uurija toimingute juures ja teha nende kohta oma avaldusi, mis protokollitakse.

§ 142. Läbiotsimise ja võetuse teostamise kord

(1) Läbiotsimist ja võetust teostatakse üldreeglina päevaajal. Uurijal on õigus vajalikel juhtudel kutsuda läbiotsimisest või võetusest osa võtma spetsialisti.

(2) Asudes läbiotsimisele või võetusele, peab uurija esitama selle kohta määruse ja tegema ettepaneku välja anda määruses tähendatud esemed ja dokumendid või ära näidata ennast varjava kurjategija asukoht.

(3) Läbiotsimisel ja võetusel on uurijal õigus avada lukustatud ruume ja panipaiku, kui omanik või valdaja keeldub neid vabatahtlikult avamast, kusjuures uurija peab hoiduma lukkude, uste ja muude esemete vajaduseta rikkumisest.

(4) Uurijal on õigus keelata isikutele, kes viibivad läbiotsitavas ruumis või kohas, samuti isikutele, kes on tulnud nendesse ruumidesse või kohta, lahkuda sealt ja omavahel suhelda kuni läbiotsimise lõpetamiseni. Läbiotsitava ruumi või koha võib vajaduse korral sisse piirata.

(5) Uurija on kohustatud tarvitusele võtma abinõud selleks, et ei avaldataks kodaniku

intiimellu puutuvaid asjaolusid, mis läbiotsimisel on avastatud.

§ 143. Isiku läbiotsimine

(1) Isiku läbiotsimine toimub vastavalt käesoleva koodeksi §-dele 139—142.

(2) Isikut võib ilma vastava määruseta läbi otsida ainult tema kinnipidamisel või vahi alla võtmisel, samuti juhul, kui on alust arvata, et läbiotsitavas kohas viibiv isik varjab enda juures esemeid või dokumente, millel on kriminaalasjas tähtsust.

(3) Isikut võib läbi otsida ainult läbiotsitavaga samast soost isik ja samast soost manukate juuresolekul.

§ 144. Läbiotsimise ja võetuse tingimused diplomaatilise esinduse ruumides

(1) Läbiotsimine ja võetus ruumides, mis on diplomaatilise esinduse valduses, samuti ruumides, kus elunevad diplomaatilised esindajad ja nende perekonnaliikmed, võib toimuda ainult diplomaatiliste esindajate nõusolekul.

(2) Nendes ruumides teostatakse läbiotsimist ja võetust ainult prokuröri ja Eesti NSV Välisministeeriumi esindaja juuresolekul.

§ 145. Posti- või telegraafilise korrespondentsi võetus

(1) Korrespondentsi arestimine ja selle võetus posti- või telegraafiasutustest on lubatud ainult

prokuröri sanktsiooniga või kohtu määruse alusel.

(2) Võetusel peavad juures viibima antud posti- või telegraafiasutuse esindaja ja kaks manukat selle asutuse töötajate hulgast. Uurijal on õigus vajalikel juhtudel kutsuda posti- või telegraafilise korrespondentsi võetusest osa võtma spetsialisti.

§ 146. Vara arestimine

(1) Kahtlustatava, süüdistatava või nende tegude eest materiaalset vastutust kandvate isikute vara arestib uurija tsiviilhagi või vara konfiskeerimise tagamiseks. Vara võib arestida üheaegselt läbiotsimise või võetusega või iseseisvalt.

(2) Vara arestitakse uurija või juurdlusorgani määruse alusel ja ainult prokuröri sanktsiooniga. Edasilükkamatutel juhtudel võib uurija või juurdlusorgan vara arestida ka prokuröri sanktsioonita, kuid seejärel tuleb tal vara arestimisest ühe ööpäeva jooksul prokurörile teatada.

(3) Vara arestitakse manukate juuresolekul. Arestitud vara esitatakse manukatele ja teistele juuresviibivatele isikutele. Vara arestimise protokollis märgitakse arestitud esemete arv, maht, kaal, individuaalsed tunnused, kulumise aste ja väärtus.

(4) Arestitud vara antakse allkirja vastu vastutavale hoiule või võetakse uurimisorgani valdusse.

(5) Majavalduste arestimisest teatab uurija ehitiste kohta arvestust pidavale organile.

§ 147. Läbiotsimise, võetuse ja vara arestimise protokoll

(1) Läbiotsimise, võetuse ja vara arestimise kohta koostab uurija protokolli, milles täpselt näitab, kus avastati esemed, millel on kriminaalasjas tähtsust. Protokolli tuleb teha märkus uurimistoimingust osavõtvatele ja selle juures viibivatele isikutele nende õiguste selgitamise kohta.

(2) Kui läbiotsimisel, võetusel või vara arestimisel tegi läbiotsitav või mõni teine isik katset hävitada või peita esemeid või dokumente ning rikkus korda, siis näidatakse see protokollis.

(3) Protokollile kirjutavad alla uurija, manukad ja teised isikud, kes võtsid osa läbiotsimisest, võetusest või vara arestimisest või viibisid selle juures.

§ 148. Protokolli ärakirja kätteandmine

(1) Läbiotsimise, võetuse või vara arestimise protokolli ärakiri antakse allkirja vastu isikule, kelle juures läbiotsimine, võetus või vara arestimine toimus, või tema täisealisele perekonnaliikmele, nende puudumisel aga külanõukogu või majavalitsuse esindajale.

(2) Kui läbiotsimine, võetus või vara arestimine toimus asutuse, ettevõtte või organisatsiooni ruumides, siis antakse protokolli ärakiri allkirja vastu vastavale ametiisikule.

VAATLUS JA LÄBIVAATUS

§ 149. Vaatluse teostamise alused

Kuriteo jälgede ja teiste asitõendite avastamise, sündmuse olustiku, samuti muude asjaolude, millel on kriminaalasjas tähtsust, väljaselgitamise ja tuvastamise eesmärgil teostab uurija sündmuskoha, paikkonna, ruumi, eseme, dokumendi või laiba vaatlust.

§ 150. Vaatluse kord

(1) Vaatlust teostatakse päevaajal, välja arvatud edasilükkamatud juhud. Vaatluse juures peavad viibima manukad. Vaatluse koha võib kuni vaatluse lõpuni ümber piirata.

(2) Vajalikel juhtudel teostab uurija vaatlusel mõõtmisi, fotografeerib ja filmib, koostab plaane ja skeeme ning valmistab jäljendeid ja tõmmiseid. Uurijal on õigus kutsuda vaatluse juurde süüdistatavat, kahtlustatavat, kannatanut ja tunnistajaid ning vajalikel juhtudel sellest osa võtma spetsialisti.

(3) Kui vaatlusel tekib läbiotsimise, võetuse või äratundmiseks esitamise vajadus, teostab uurija need toimingud kooskõlas käesoleva koodeksi §-dega 137—143.

(4) Posti- ja telegraafilise korrespondentsi vaatlust teostatakse kooskõlas käesoleva koodeksi §-ga 145.

§ 151. Laiba vaatlus ja matmispaigast välja-kaevamine

(1) Laiba välist vaatlust tema avastamise kohas teostab uurija manukate juuresolekul ja kohtumeditsiini spetsialisti osavõtul. Kui viimase osavõtt ei ole võimalik, toimub vaatlus mõne teise arsti osavõtul. Vajalikel juhtudel kutsutakse laiba vaatlusest osa võtma ka teisi spetsialiste.

(2) Kui on vaja laip matmiskohast välja kaevata, koostab uurija selle kohta määruse. Laip kaevatakse välja uurija korraldusel manukate juuresolekul ja kohtumeditsiini spetsialisti, eksperdi, vajaduse korral ka mõne teise spetsialisti osavõtul.

§ 152. Läbivaatus

(1) Kui kuriteojälgede või kahtlustatava, süüdistatava, tunnistaja või kannatanu eriliste tunnuste kindlakstegemiseks isiku kehal ei ole vajalik kohtumeditsiiniline ekspertiis, koostab uurija määruse isiku läbivaatuse kohta.

(2) Kahtlustatava, süüdistatava, kannatanu või tunnistaja läbivaatust teostab uurija manukate juuresolekul ja vajaduse korral arsti osavõtul.

(3) Läbivaatust, mis on seotud vastava isiku lahtiriietumise vajadusega, teostatakse samast soost isikute osavõtul.

§ 153. Vaatluse ja läbivaatuse protokoll

Vaatluse ja läbivaatuse kohta koostab uurija protokolli, milles kirjeldatakse kõiki uurija toiminguid, samuti avastatud asjaolusid selles järjekorras ja kujul, nagu need esinesid vaatluse või läbivaatuse ajal.

§ 154. Uurimiseksperiment

(1) Uurimisel saadud andmete kontrollimise ja täpsustamise eesmärgil võib uurija teostada uurimiseksperimendi, taastades selleks uuritava sündmuse olustiku. Vajalikel juhtudel teostab uurija seejuures mõõtmisi, fotografeerib ja filmib, koostab plaane ja skeeme.

(2) Uurimiseksperimendi juures peavad viibima manukad, vajaduse korral ka süüdistatav, kannatanu ja tunnistaja. Uurijal on õigus kutsuda uurimiseksperimendi teostamisest osa võtma spetsialisti või eksperti. Uurimiseksperimendi kohta koostatakse protokoll.

§ 155. Võrdlusmaterjali võtmine

(1) Uurijal on õigus teha võrdlusmaterjali võtmise määrus ja võtta kahtlustatavalt, süüdistatavalt, kannatanult või teistelt isikutelt ekspertiisiks vajalikke kirjaproove ja muid võrdlusmaterjale. Vajaduse korral võetakse võrdlusmaterjalid spetsialisti osavõtul.

(2) Võrdlusmaterjali võtmise kohta koostatakse protokoll.

EKSPERTIIS

§ 156. Ekspertiisi määramise kord

Tunnistanud vajalikuks ekspertiisi tegemise, koostab uurija ekspertiisimääruse, milles näitab ekspertiisi määramise alused, eksperdi nime või ekspertiisiasutuse nimetuse; eksperdile esitatavad materjalid ja küsimused, mille kohta tuleb eksperdil oma arvamus anda.

§ 157. Süüdistatava õigused ekspertiisi tegemisel

(1) Uurija on kohustatud tutvustama süüdistatavat ekspertiisimäärusega ja selgitama talle tema õigused ekspertiisi tegemisel, mille kohta tehakse määrusele märkus.

(2) Süüdistataval on õigus: avaldada taandust eksperdi vastu; taotleda eksperdi määramist tema poolt näidatud isikute hulgast; viibida uurija loal ekspertiisi tegemise juures ja anda eksperdile seletusi ning esitada küsimusi; esitada taotlusi täiendavate materjalide väljanõudmiseks ja tutvuda ekspertiisiaktiga või aktiga ekspertiisi tegemise võimatuse kohta, samuti ka eksperdi ülekuulamise protokolliga.

(3) Kohtupsühhiaatrilise ekspertiisi määrust ja ekspertiisiakti või akti ekspertiisi tegemise võimatuse kohta, samuti ka eksperdi ülekuulamise protokolli ei avaldata süüdistatavale, kui tema psüühiline seisund seda ei võimalda.

(4) Kui ekspertiis tehti enne isiku süüdistatavana vastutusele võtmist, on uurija kohusta-

tud pärast isikule süüdistuse esitamist tutvustama teda eksperdi arvamusega. Süüdistataval on õigus anda seletusi eksperdi arvamuse kohta, esitada täiendavaid küsimusi ja dokumente ning taotleda täiend- või kordusekspertiisi tegemist.

§ 158. Ekspertiisi tegemise kord

(1) Ekspertiisi tegemiseks ekspertiisiasutuses saadab uurija sellele asutusele oma määruse koos ekspertiisiks vajalike materjalidega. Ekspertiisiasutuse juhataja teeb ekspertiisi tegemise ülesandeks asutuse ühele või mitmele töötajale. Nimetatud ekspert annab allkirja, et ta on teadlik vastutusest arvamuse andmisest aluseta keeldumise ja teadvalt vale arvamuse andmise eest. Allkiri saadetakse uurijale.

(2) Kui ekspertiis tehakse väljaspool ekspertiisiasutust, kutsub uurija välja isiku, kellele ta teeb ülesandeks ekspertiisi tegemise, selgitab välja tema suhted süüdistatava ja kannatanuga, samuti vajalikud andmed tema eriala ja kompetentsuse kohta.

(3) Uurija annab eksperdile ekspertiisimääruse ning selgitab eksperdile tema õigused ja kohustused.

(4) Eksperti hoiatatakse vastutuse suhtes arvamuse andmisest aluseta keeldumise ja teadvalt vale arvamuse andmise eest, mille kohta võetav allkiri lisatakse toimikusse.

(5) Vajaduse korral võib uurija isiklikult viibida ekspertiisi tegemise juures.

§ 159. Süüdistatava paigutamine meditsiinilisse asutusse

(1) Kui kohtumeditsiinilise või -psühhiaatrilise ekspertiisi tegemisel tekib vajadus süüdistatava pikemaajaliseks meditsiiniliseks vaatlemiseks või uurimiseks, paigutab uurija tema vastavasse meditsiinilisse asutusse.

(2) Kui süüdistatav ei viibi vahi all, võib teda paigutada meditsiinilisse asutusse prokuröri sanktsiooniga.

(3) Süüdistatava viibimine meditsiinilises asutuses käesolevas paragrahvis ettenähtud korras arvatakse karistuse kandmise hulka samadel alustel kui tõkendina kohaldatud vahi alla võtmine.

§ 160. Ekspertiisiakt ja eksperdi arvamus

(1) Ekspert annab oma sisemise veendumuse kohaselt arvamuse, mis põhineb eriteadmistega kooskõlas toimunud uurimiste tulemustel. Ekspertiisi tegemise kohta koostab ekspert ekspertiisiakti, milles näitab: ekspertiisi tegemise koha ja aja; eksperdi ees-, isa- ja perekonnanime, ameti, eriala, hariduse, teadusliku kraadi, teadusliku kutse, auastme või aunimetuse; ekspertiisi tegemise aluse; eksperdile esitatud küsimused; ekspertiisi tegemise juures viibinud isikud; ekspertiisi tegemisel kasutatud materjalid ja teostatud uurimised.

(2) Ekspertiisiakti järelduslikus osas annab ekspert motiveeritud arvamuse esitatud küsimuste kohta.

(3) Kui ekspert leiab, et temale esitatud ma-

terjal on arvamuse andmiseks puudulik või esitatud küsimus ei kuulu tema kompetentsi, koostab ta motiveeritud akti ekspertiisi tegemise võimatuse kohta.

§ 161. Eksperdi ülekuulamine

(1) Tutvunud ekspertiisiaktiga või aktiga ekspertiisi tegemise võimatuse kohta, on uurijal õigus eksperti üle kuulata eksperdi arvamuse või akti selgitamiseks ja täiendamiseks. Enne ülekuulamise algust hoiatab uurija eksperti vastutuse suhtes vastuste andmisest keeldumise ja teadvalt vale vastuse andmise eest, mille kohta võtab eksperdilt allkirja.

(2) Eksperdi ülekuulamise kohta koostatakse protokoll, milles näidatakse eksperdile esitatud küsimused ja eksperdi vastused. Protokollile kirjutavad alla ekspert ja uurija.

§ 162. Süüdistatava tutvustamine ekspertiisiga

(1) Ekspertiisiakt või akt ekspertiisi tegemise võimatuse kohta, samuti eksperdi ülekuulamise protokoll esitatakse tutvumiseks süüdistatavale, kellel on õigus anda nende kohta seletusi, samuti taotleda täiendavate küsimuste esitamist eksperdile või uue ekspertiisi määramist.

(2) Süüdistatava tutvustamise kohta ekspertiisiga koostatakse protokoll, milles märgitakse süüdistatava seletused ja taotlused.

(3) Täiend- või kordusekspertiis määratakse kooskõlas käesoleva koodeksi §-dega 156—162.

Seitsmeteistkümnes peatükk

EELUURIMISE PEATAMINE, LÕPETAMINE JA LÕPULEVIIMINE

§ 163. Eeluurimise peatamise alused

(1) Eeluurimise võib peatada:

1) kui süüdistatava asukoht ei ole teada;

2) kui süüdistataval on raske haigus, mis takistab eeluurimist;

3) kui ei ole kindlaks tehtud isik, kes kuulub kriminaalvastutusele.

(2) Eeluurimise võib peatada käesoleva paragrahvi lõikes üks punktides üks ja kaks märgitud alustel ainult pärast seda, kui uurija koostab isiku süüdistatavana vastutusele võtmise määruse ning teostab kõik uurimistoimingud, mis on võimalikud ilma süüdistatava osavõtuta, ja võtab tarvitusele abinõud dokumentide ja muude tõendite säilitamiseks, millel on kriminaalasjas tähtsust.

(3) Eeluurimise võib peatada käesoleva paragrahvi lõikes üks punktis kolm märgitud alusel ainult pärast kõiki võimalikke uurimistoiminguid kuriteo toimepannud isiku kindlakstegemiseks.

(4) Käesolevas paragrahvis tähendatud alustel koostab uurija motiveeritud määruse kriminaalasja menetluse peatamise kohta tervikuna või teatud isiku suhtes.

§ 164. Eeluurimise peatamise tähtajad

(1) Käesoleva koodeksi §-s 163 lg. 1 p. 1 ettenähtud alusel peatatakse eeluurimine kuni süüdistatava tabamiseni; §-s 163 lg. 1 p. 2 ettenähtud alusel kuni süüdistatava paranemiseni, kusjuures uurijal on õigus paigutada süüdistatav prokuröri sanktsiooniga meditsiinilisse asutusse; §-s 163 lg. 1 p. 3 ettenähtud alusel kuni kriminaalvastutusele võtmisele kuuluva isiku kindlakstegemiseni.

(2) Pärast eeluurimise peatamist käesoleva koodeksi §-s 163 lg. 1 p. 1 ja 3 ettenähtud alustel on uurija kohustatud vahetult kui ka juurdlusorganite kaudu tarvitusele võtma abinõud kuriteos süüdlase ja tema asukoha kindlakstegemiseks, teostades selleks vajalikke uurimistoiminguid.

§ 165. Tagaotsitavaks kuulutamine

(1) Kui süüdistatava asukoht ei ole teada, kuulutab uurija tema tagaotsitavaks, seejuures on uurijal õigus käesoleva koodeksi §-de 66—78 korras valida tagaotsitava suhtes tema tabamise juhuks tõkend.

(2) Isikut võib tagaotsitavaks kuulutada nii eeluurimise ajal kui ka samaaegselt eeluurimise peatamisega.

§ 166. Eeluurimise uuendamine

(1) Pärast menetluse peatamise aluse äralangemist uuendab uurija eeluurimise oma määrusega.

(2) «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-s 53 ettenähtud tähtaegade möödumisel peatatud kriminaalasja menetlus lõpetatakse.

§ 167. Eeluurimise lõpuleviimine

Eeluurimise lõpuleviimine seisneb süüdistuskokkuvõtte koostamises ja kriminaalasja prokuröri kaudu kohtusse saatmises.

§ 168. Kriminaalasja lõpetamine

(1) Kriminaalasi lõpetatakse:

1) kui esinevad käesoleva koodeksi §-des 5—8 ettenähtud alused;

2) kui ei ole tõendatud süüdistatava süü kuriteo toimepanemises ning ei ole võimalik koguda täiendavaid tõendeid.

(2) Asja lõpetamise kohta koostab uurija motiveeritud määruse, tühistab tõkendi ja abinõud, mis olid tarvitusele võetud tsiviilhagi või vara konfiskeerimise tagamiseks, ning lahendab asitõendite ja muude äravõetud esemete küsimuse, samuti tühistab süüdistatava ametikohalt kõrvaldamise määruse.

(3) Kriminaalasja lõpetamise määrusele lisatakse teatis eeluurimise ja süüdistatava vahi all pidamise kestuse kohta. Kui süüdistatava teos on administratiiv- või distsiplinaarüleastumise koosseis, siis tehakse asja lõpetamise määruses ettepanek süüdistatava administratiiv- või distsiplinaarvastutusele võtmiseks.

(4) Kriminaalasja lõpetamise määruse ärakirja saadab uurija prokurörile.

(5) Kriminaalasja lõpetamisel süüdistatava

andmise tõttu ühiskondliku organisatsiooni või töötajate kollektiivi käendusele, samuti materjalide üleandmise tõttu seltsimehelikule kohtule või alaealiste asjade komisjonile juhindub uurija käesoleva koodeksi §-dest 6—9.

§ 169. Süüdistatava tutvustamine toimiku materjalidega

(1) Tunnistanud, et eeluurimine on lõpule viidud ja kogutud tõendid on küllaldased süüdistuskokkuvõtte koostamiseks, on uurija kohustatud süüdistatavale teatama, et uurimine kriminaalasjas on lõpule viidud ja et tal on õigus tutvuda toimiku kõigi materjalidega nii isiklikult kui ka kaitsja abil, samuti õigus esitada taotlusi eeluurimise täiendamiseks. Pärast seda esitab uurija süüdistatavale kogu toimiku kokkuõmmeldult ja nummerdatult ning tagab sellega tutvumise võimaluse. Süüdistatavale ja tema kaitsjale demonstreeritakse eeluurimisel tehtud filmi ja esitatakse kuulamiseks helisalvestus.

(2) Kui kriminaalasjas on vastutusele võetud mitu süüdistatavat, esitatakse igaühele neist toimiku kõik materjalid.

(3) Süüdistataval on õigus toimiku materjalidega tutvumisel teha väljakirjutusi.

(4) Kui süüdistatav on toimikuga tutvunud, on uurija kohustatud temalt küsima, kas ta taotleb uurimismaterjali täiendamist ja nimelt missuguses osas.

§ 170. Alaealise süüdistatava tutvustamine toimiku materjalidega

Alaealise süüdistatava tutvustamine toimiku materjalidega toimub käesoleva koodeksi §-s 169 ettenähtud korras. Kui toimikus on materjale, mida kasvatuslikel eesmärkidel ei ole soovitav alaealisele tutvustada, on uurija kohustatud tutvustama nendega alaealise süüdistatava kaitsjat või seaduslikke esindajaid süüdistatava juuresolekuta, mille kohta tehakse protokolli märkus.

§ 171. Kannatanu, tsiviilhageja ja tsiviilkostja tutvustamine toimiku materjalidega

Eeluurimise lõpuleviimisel on uurija kohustatud sellest teatama kannatanule, tsiviilhagejale ja tsiviilkostjale või nende esindajatele ja selgitama neile nende õiguse tutvuda toimiku materjalidega. Kannatanu taotlusel demonstreeritakse talle eeluurimisel tehtud filmi ja esitatakse kuulamiseks helisalvestus.

§ 172. Protokoll süüdistatavale, kannatanule, tsiviilhagejale ja tsiviilkostjale toimiku materjalide esitamise kohta

(1) Süüdistatavale, samuti kannatanule, tsiviilhagejale ja tsiviilkostjale või nende esindajatele toimiku materjalide tutvustamise kohta koostab uurija protokolli.

(2) Protokollis märgitakse, millised toimiku materjalid (mitmes köites ja mitmel lehel) esitati tutvumiseks süüdistatavale, kannatanule,

tsiviilhagejale või tsiviilkostjale, kus ja kui pika aja jooksul toimus tutvumine toimikuga, kaitsja osavõtt sellest, millised taotlused esitati süüdistatava ja tema kaitsja, kannatanu, tsiviilhageja ja tsiviilkostja või nende esindajate poolt ja milliseid avaldusi nad tegid.

(3) Süüdistatava, kannatanu, tsiviilhageja või tsiviilkostja keeldumine toimikuga tutvumast, samuti keeldumise motiivid, kui neid avaldati, märgitakse protokolli.

§ 173. Taotlused eeluurimise täiendamiseks

(1) Taotlusi eeluurimise täiendamiseks võivad avaldada süüdistatav ja tema kaitsja, samuti kannatanu, tsiviilhageja, tsiviilkostja või nende esindajad kas suuliselt või kirjalikult. Suulised taotlused kantakse protokolli. Kirjalikud taotlused lisatakse toimikusse.

(2) Kui uurija jätab esitatud taotlused rahuldamata või rahuldab need ainult osaliselt, koostab ta motiveeritud määruse ja teeb selle teatavaks taotluse avaldanud isikule.

(3) Kui taotlused esitatakse asjaolude väljaselgitamiseks, millel kriminaalasjas võib olla tähtsust, ja mida ei ole varem uuritud, on uurija kohustatud eeluurimist täiendama.

(4) Pärast täiendavaid uurimistoiminguid on uurija kohustatud uuesti tutvustama süüdistatavat ja tema kaitsjat, samuti kannatanut, tsiviilhagejat, tsiviilkostjat või nende esindajaid kogu toimikuga, kooskõlas käesoleva koodeksi §-dega 169—173.

§ 174. Süüdistuskokkuvõte

(1) Pärast süüdistatava, samuti kannatanu, tsiviilhageja ja tsiviilkostja või nende esindajate tutvumist toimiku kõigi materjalidega koostab uurija süüdistuskokkuvõtte.

(2) Süüdistuskokkuvõte koosneb kirjeldavast ja resolutiivosast.

(3) Süüdistuskokkuvõtte kirjeldavas osas esitatakse süüdistuse sisu ja andmed, mis iseloomustavad isikut: kuriteo toimepanemise koht, aeg, viis, motiivid, tagajärjed ja muud olulised asjaolud; andmed süüdistatava vanuse, hariduse, tööala, perekonnaseisu, varajasema karistatuse ja ühiskonnale kasulikust tööst osavõtu kohta; kuriteo toimepanekut ja süüdistatava süüd kinnitavad tõendid; süüdistatava vastutust raskendavad ja kergendavad asjaolud; süüdistatava poolt enda kaitseks esitatud väited ja nende kontrollimise tulemused.

(4) Süüdistuskokkuvõttes peavad olema viited toimiku lehtedele, kus esinevad tõendid, mis kinnitavad süüdistuskokkuvõttes esitatud fakte.

(5) Süüdistuskokkuvõtte resolutiivosas märgitakse süüdistatava perekonna-, ees- ja isanimi ning esitatud süüdistuse formuleering ja kriminaalseaduse paragrahv, lõige ja punkt, mis näevad ette vastutuse süüdistatava poolt toimepandud kuriteo eest.

(6) Kui kriminaalasjas on mitu süüdistatavat, siis esitatakse süüdistuse formuleering ja kriminaalseaduse paragrahv, lõige ja punkt iga süüdistatava kohta eraldi.

(7) Süüdistuskokkuvõttele kirjutab alla uurija, märkides selle koostamise koha ja aja.

§ 175. Süüdistuskokkuvõtte lisad

(1) Süüdistuskokkuvõttele lisatakse:

1) isikute nimekiri, keda uurija arvates tuleb kutsuda kohtuistungile;

2) teatis kriminaalasja liikumise kohta;

3) teatis eeluurimise tähtaegade kohta;

4) teatis valitud tõkendi kohta, milles on märgitud ka süüdistatava vahi alla võtmise aeg;

5) teatis asitõendite kohta;

6) teatis kuriteoga tekitatud materiaalse kahju suuruse ja selle hüvitamise kohta;

7) teatis tsiviilhagi esitamise ja abinõude kohta, mis tagavad tsiviilhagi, samuti abinõude kohta, mis tagavad vara võimaliku konfiskeerimise;

8) teatis kulude kohta kohtueelsel uurimisel seoses kriminaalasja menetlusega.

(2) Kohtuistungile kutsutavate isikute nimekirjas näidatakse isiku elu- või asukoht ja toimiku lehed, kus leiduvad tema ütlused. Toimiku lehtedele viidatakse ka lisatud teatistes.

(3) Kui süüdistuskokkuvõte on koostatud keeles, mida süüdistatav ei valda, on uurija kohustatud lisama süüdistuskokkuvõttele tõlke süüdistatava emakeeles või temale arusaadavas keeles.

§ 176. Kriminaalasja saatmine prokurörile

Pärast süüdistuskokkuvõtte koostamist saadab uurija toimiku koos süüdistuskokkuvõttega viivitamatult prokurörile.

§ 177. Lõpetatud menetluse uuendamine

(1) Prokuröril on õigus oma määrusega, kui selleks on alus, tühistada uurija määrus kriminaalasja lõpetamise kohta ja uuendada kriminaalasja menetlus.

(2) Lõpetatud kriminaalasjas võib menetlust uuendada ainult siis, kui ei ole möödunud aegumistähtajad.

§ 178. Eeluurimine mitme uurija poolt

Kriminaalasja keerukuse või suure ulatuse korral võib eeluurimist ülesandeks teha mitmele uurijale. See märgitakse kriminaalasja algatamise määruses või selle kohta tehakse eraldi määrus. Kriminaalasja võtab oma menetlusse üks uurija, kes juhib teiste uurijate tegevust. Kahtlustatavale ja süüdistatavale, samuti kannatanule, tsiviilhagejale ja tsiviilkostjale või nende esindajatele tehakse teatavaks uurijate kogu koosseis.

Kaheksateistkümnes peatükk

PROKURÖRI TOIMINGUD PÄRAST KOHTUEELSE UURIMISE LÕPULEVIIMIST

§ 179. Prokuröri poolt kontrollimisele kuuluvad küsimused

Uurijalt saadud toimiku läbivaatamisel on prokurör kohustatud kontrollima:

1) kas on toimunud süüdistatavale süüksarvatav tegu;

2) kas selles teos on kuriteokoosseis;
3) kas ei esine asjaolusid, mis tingivad kriminaalasja lõpetamise käesoleva koodeksi §-de 5—8 alusel;
4) kas kohtueelne uurimine oli igakülgne, täielik, objektiivne ja kooskõlas seadusega;
5) kas esitatud süüdistus on põhjendatud;
6) kas süüdistatavale on esitatud süüdistus kõikides kohtueelsel uurimisel tuvastatud kuritegudes;
7) kas süüdistatavatena on vastutusele võetud kõik isikud, kelle kohta kohtueelsel uurimisel on kogutud küllaldaselt tõendeid kuriteo toimepanemises;
8) kas on välja selgitatud kõik kuriteo toimepanemist soodustanud asjaolud ja tingimused, samuti süüdistatava isiksust iseloomustavad asjaolud;
9) kas süüdistatava teod on õigesti kvalifitseeritud;
10) kas süüdistuskokkuvõte on koostatud käesoleva koodeksi nõuete kohaselt;
11) kas tõkend on valitud õigesti;
12) kas on tarvitusele võetud abinõud tsiviilhagi ja vara konfiskeerimise tagamiseks.

§ 180. Prokuröri otsus saabunud kriminaalasjas

(1) Prokurör on kohustatud saabunud toimiku viie ööpäeva jooksul läbi vaatama. Sealjuures prokurör:
1) kinnitab süüdistuskokkuvõtte või
2) tagastab kriminaalasja uurijale oma kirjalike juhenditega täiendavaks uurimiseks või
3) peatab või lõpetab kriminaalasja, koosta-

des selle kohta määruse käesoleva koodeksi §-des 163 ja 168 ettenähtud korras.

(2) Süüdistuskokkuvõttega mittenõustumisel koostab prokurör uue süüdistuskokkuvõtte, kõrvaldab toimikust uurija poolt koostatud süüdistuskokkuvõtte ja tagastab viimase uurijale, näidates ära selles esinevad puudused. Kui süüdistuskokkuvõtte koostamisel rikuti käesoleva koodeksi § 174, on prokuröril õigus toimikut uurijale tagastada uue süüdistuskokkuvõtte koostamiseks vastavalt käesoleva koodeksi nõuetele.

(3) Prokuröril on õigus oma määrusega välja jätta süüdistuskokkuvõttest üksikuid süüdistuse punkte, samuti kohaldada seadust, mis näeb ette vähem raske kuriteo, kui seejuures süüdistus oma sisult oluliselt ei muutu.

(4) Kui on vajadus muuta süüdistus raskemaks või esialgsest süüdistusest sisult oluliselt erinevaks, tagastab prokurör kriminaalasja uurijale täiendavaks uurimiseks ja uue süüdistuse esitamiseks.

(5) Prokuröril on õigus teha muudatusi kohtusse kutsutavate isikute nimekirjas, samuti muuta või tühistada uurija poolt valitud tõkendit või valida tõkend, kui seda varem ei olnud valitud.

§ 181. Kriminaalasja saatmine kohtusse

(1) Kinnitanud või muutnud uurija poolt koostatud süüdistuskokkuvõtte või koostanud uue süüdistuskokkuvõtte, saadab prokurör kriminaalasja kohtusse vastavalt alluvusele.

(2) Samaaegselt kriminaalasja saatmisega tea-

tab prokurör kohtule, kas ta peab vajalikuks kohtus süüdistust toetada.

(3) Pärast kriminaalasja kohtusse saatmist esitatakse kõik taotlused ja kaebused asjas vahetult kohtule.

Üheksateistkümnes peatükk

JUURDLUST TEOSTAVA ISIKU, UURIJA JA PROKURÖRI TEGEVUSE PEALE KAEBAMINE

§ 182. Kaebamise kord

(1) Kaebused juurdlust teostava isiku või uurija tegevuse peale esitatakse prokurörile kas vahetult või juurdlust teostava isiku või uurija kaudu, kelle tegevuse peale kaevatakse.

(2) Kaebused võivad olla nii kirjalikud kui ka suulised. Suulised kaebused kannab juurdlust teostav isik, uurija või prokurör protokolli, millele kirjutavad alla kaebaja ja protokolli koostaja.

(3) Esitatud kaebuse on juurdlust teostav isik või uurija kohustatud koos oma seletusega kahekümne nelja tunni jooksul saatma prokurörile.

(4) Kaebuse esitamine peatab kaevatava toimingu täitmise, kui seda peab vajalikuks juurdlust teostav isik, uurija või prokurör.

§ 183. Kaebuste lahendamine prokuröri poolt

(1) Prokurör on kohustatud kaebuse lahendama viie ööpäeva jooksul, arvates kaebuse

saabumise päevast, ja teatama kaebajale tagajärgedest.

(2) Kaebuse lahendamisel on prokuröril õigus nõuda juurdlust teostavalt isikult või uurijalt seletust.

(3) Prokuröri otsuse peale kaebuse lahendamise kohta või prokuröri tegevuse peale uurimisel võib edasi kaevata kõrgemalseisvale prokurörile.

KOLMAS OSA

MENETLUS ESIMESE ASTME KOHTUS

Kahekümnes peatükk

SÜÜDISTATAVA KOHTU ALLA ANDMINE JA KOHTUISTUNGI ETTEVALMISTAMINE

§ 184. Kohtu alla andmise otsustamise tähtaeg

Süüdistatava kohtu alla andmise peab kohtunik või kohus korraldaval istungil otsustama hiljemalt kümne päeva jooksul, arvates kriminaalasja kohtusse saabumisest.

§ 185. Kohtu alla andmine

(1) Küllaldaste aluste esinemisel kriminaalasja arutamiseks kohtuistungil teeb kohtunik määruse süüdistatava kohtu alla andmiseks, jättes ette otsustamata süüdistatava süüküsimuse.

(2) Kui kohtunik ei nõustu süüdistuskokkuvõtte järeldustega või kui on vaja muuta süüdistatava suhtes valitud tõkendit, vaadatakse kriminaalasi läbi kohtu korraldaval istungil.

§ 186. Kohtu korraldava istungi koosseis

(1) Kohtu korraldaval istungil vaadatakse kriminaalasi läbi koosseisus kohtunik ja kaks rahvakaasistujat.

(2) Prokuröri osavõtt kohtu korraldavast istungist on kohustuslik.

§ 187. Kohtu korraldava istungi kord

(1) Kriminaalasja läbivaatamine korraldaval istungil algab kohtuniku ettekandega, milles ta põhjendab oma vastuväiteid süüdistuskokkuvõtte järeldustele või valitud tõkendi kohta. Seejärel kuulab kohus ära prokuröri arvamuse.

(2) Protsessiosalisi, tunnistajaid ja eksperte korraldavale istungile ei kutsuta.

(3) Korraldava istungi kohta koostab kohtuistungi sekretär protokolli.

§ 188. Kriminaalasja algatamine kannatanu kaebusel

(1) Kui kohtunik kannatanu kaebuse ja esitatud dokumentide põhjal leiab, et esinevad «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-des 112 lg. 1; 113; 129 lg. 1, või 130 ettenähtud kuriteo tunnused, koostab ta määruse kriminaalasja algatamiseks ja süüdistatava kohtu alla andmiseks.

(2) Vajaduse korral kutsub kohtunik eelnevalt kannatanu ja süüdistatava välja ning püüab neid lepitada. Kui leppimist ei saavutata, selgitab kohtunik, milliseid tõendeid protsessiosalistel on vaja kohtule esitada. Leides, et kriminaalasjas ilmnevad kuriteo tunnused, milles juurd-

lus või eeluurimine on kohustuslik, saadab kohtunik materjalid oma määrusega kohtueelseks uurimiseks.

§ 189. Kohtu alla andmisel otsustamisele kuuluvad küsimused

(1) Kohtu alla andmisel peab kohtunik või korraldaval istungil kohus iga süüdistatava suhtes otsustama järgmised küsimused:

1) kas kriminaalasi allub antud kohtule;

2) kas kõik isikud, keda oli alust kriminaalvastutusele võtta, on vastutusele võetud;

3) kas ei esine kriminaalasja lõpetamist või peatamist tingivaid asjaolusid;

4) kas on kogutud kõik asja kohtulikuks arutamiseks vajalikud tõendid;

5) kas süüdistatavale on esitatud süüdistus kõikides tema poolt toimepandud kuritegudes;

6) kas süüdistatava teod on õigesti kvalifitseeritud;

7) kas juurdlusel või eeluurimisel on kinni peetud käesoleva koodeksi sätetest;

8) kas süüdistuskokkuvõte on koostatud käesoleva koodeksi nõuete kohaselt.

(2) Kohtu korraldaval istungil kohus kontrollib, kas tõkend süüdistatava suhtes on valitud õigesti.

§ 190. Kohtu määrused korraldaval istungil

(1) Kohus teeb korraldaval istungil ühe järgmistest määrustest:

1) süüdistatava kohtu alla andmise ja kri-

minaalasja kohtuistungil arutamisele määramise kohta;

2) kriminaalasja täiendavaks uurimiseks saatmise kohta;

3) kriminaalasja menetluse peatamise kohta;

4) kriminaalasja lõpetamise kohta, kaasa arvatud kriminaalasja lõpetamine seoses ühiskondliku organisatsiooni või töötajate kollektiivi taotlusega anda süüdistatav üldsuse käendusele, samuti materjalide üleandmise kohta seltsimehelikule kohtule või alaealiste asjade komisjonile.

(2) Määruses otsustatakse ka süüdistatava suhtes valitud tõkendi küsimus.

§ 191. Süüdistuse muutmine korraldaval istungil

Süüdistatava kohtu alla andmisel võib kohus korraldaval istungil süüdistuskokkuvõttest välja jätta süüdistuse üksikuid punkte või kohaldada kergemat kuritegu ettenägevat kriminaalseaduse paragrahvi, lõiget ja punkti, muutmata seejuures süüdistust oma sisult esialgsest süüdistusest oluliselt erinevaks.

§ 192. Toimingud kriminaalasja kohtulikuks arutamiseks ettevalmistamisel

(1) Süüdistatava kohtu alla andmisel lahendab kohtunik või korraldaval istungil kohus järgmised küsimused:

1) prokuröri osavõtt kohtuistungist;

2) kaitsja määramine või süüdistatava poolt valitud kaitsja osavõtu lubamine;

3) tsiviilhagi ja vara konfiskeerimise tagamise abinõud;

4) isikute kindlaksmääramine, keda on vaja kutsuda kohtuistungile protsessiosaliste, tunnistajate, ekspertide või spetsialistidena;

5) kannatanu tsiviilhagejaks tunnistamine;

6) täiendavate tõendite väljanõudmine;

7) kriminaalasja arutamine avalikul või kinnisel kohtuistungil;

8) tõlgi osavõtt kohtuistungist;

9) kohtuistungi koht ja aeg.

(2) Ühtlasi peab kohtunik või kohus otsustama kõik prokuröri ja protsessiosaliste poolt kohtule esitatud taotlused ning läbivaatamise tulemustest teatama esitajale. Taotluste rahuldamata jätmise peale ei saa edasi kaevata, kuid neid on õigus esitada kohtuistungil uuesti.

(3) Kui ühiskondliku organisatsiooni või töötajate kollektiivi taotlus ühiskondliku süüdistaja või ühiskondliku kaitsja lubamise kohta osa võtta kriminaalasja kohtulikust arutamisest esitati kohtule enne kohtu alla andmise küsimuse otsustamist, vaadatakse ka see taotlus läbi kohtu korraldaval istungil.

(4) Kohus võib kohtuistungile kutsuda nii juurdlus- või eeluurimisorganite poolt ülekuulatud tunnistajaid kui ka teisi, kelle väljakutsumist peab vajalikuks kohus või taotlevad prokurör või protsessiosalised.

(5) Kohtuniku või kohtu korraldava istungi määrus selle kohta, et prokuröri osavõtt kohtuistungist on vajalik, on prokurörile kohustuslik. Kui prokurör kohtuistungi avamiseni teatab, et tema peab vajalikuks esineda antud kriminaal-

asjas kohtus süüdistajana, siis ei ole kohtunikul või kohtul õigust sellest keelduda.

§ 193. Alaealise vanemate või seaduslike esindajate kutsumine kohtuistungile

Alaealise kriminaalasjas kutsutakse kohtuistungile kohtualuse vanemad või seaduslikud esindajad. Kohus võib neid üle kuulata tunnistajatena, kusjuures neil on õigus viibida kogu kriminaalasja kohtuliku arutamise ajal istungisaalis.

§ 194. Kriminaalasja saatmine täiendavaks uurimiseks

(1) Kriminaalasja saatmist täiendavaks uurimiseks kohtu korraldaval istungil tehtud määrusega tingivad järgmised asjaolud:

1) eeluurimise või juurdluse oluline puudulikkus, mida ei ole võimalik täiendada kohtuistungil;

2) eeluurimisel või juurdlusel käesoleva koodeksi sätete rikkumine, mis takistab kriminaalasja kohtulikku arutamist;

3) küllaldased alused süüdistatavale teise süüdistuse esitamiseks lisaks varem esitatule või süüdistuse raskemaks muutmiseks või esialgsest süüdistusest sisult oluliselt erineva süüdistuse esitamiseks;

4) vajadus samas kriminaalasjas veel teiste isikute kriminaalvastutusele võtmiseks, kui antud kriminaalasja pole võimalik arutada nende isikute kriminaalvastutusele võtmiseta;

5) kriminaalasjade ebaõige ühendamine.

(2) Kriminaalasja täiendavaks uurimiseks

saatmisel näitab kohus määruses, mida on vaja täiendavalt uurida.

(3) Kui uurija või juurdlust teostav isik ei võtnud tarvitusele abinõusid tsiviilhagi või vara konfiskeerimise tagamiseks ja kui kohus ise ei saa neid abinõusid rakendada, siis ta, saatmata kriminaalasja täiendavaks uurimiseks, kohustab oma määrusega juurdlust teostavat isikut või uurijat vastavad abinõud tarvitusele võtma.

§ 195. Toimiku saatmine prokurörile uue süüdistuskokkuvõtte koostamiseks

Kui süüdistuskokkuvõte ei vasta käesoleva koodeksi § 174 nõuetele, saadab korraldaval istungil kohus toimiku prokurörile uue süüdistuskokkuvõtte koostamiseks.

§ 196. Kriminaalasja menetluse peatamine

Kui kohtunik või korraldaval istungil kohus teeb kindlaks, et süüdistatav varjab end kohtu eest, peatab kohtunik või korraldaval istungil kohus kriminaalasja menetluse ja kuulutab süüdistatava tagaotsitavaks. Samuti peatatakse kriminaalasja menetlus süüdistatava raske haiguse korral, mis takistab kriminaalasja kohtulikku arutamist.

§ 197. Kriminaalasja menetluse lõpetamine

(1) Käesoleva koodeksi §-de 5—8 alustel lõpetab kohus kriminaalasja menetluse korraldaval istungil.

(2) Kriminaalasja menetluse lõpetamisel tühistab kohus valitud tõkendi ja vara konfiskeerimise tagamise abinõud ning otsustab asitõendite ja teiste äravõetud esemete, samuti tsiviilhagi tagamiseks tarvitusele võetud abinõude tühistamise.

(3) Kriminaalasja menetluse lõpetamise määruse ärakiri antakse süüdistatavale. Kriminaalasja lõpetamisest teatab kohus kannatanule, tsiviilhagejale ja tsiviilkostjale.

(4) Kriminaalasja lõpetamisel süüdistatava andmise tõttu ühiskondliku organisatsiooni või töötajate kollektiivi käendusele, samuti ka materjalide üleandmise tõttu seltsimehelikule kohtule või alaealiste asjade komisjonile juhindub kohus käesoleva koodeksi §-dest 6—9.

§ 198. Vastastikuste süüdistuste ühendamine ühiseks menetlemiseks

Käesoleva koodeksi § 95 lg. 1 korras kannatanu ja süüdistatava kaebuse alusel algatatud vastastikuseid süüdistusi võib ühendada ühiseks menetlemiseks kuni kriminaalasja kohtuliku arutamise alguseni.

§ 199. Kohtu alla andmise määrus

(1) Kohtuniku määruses süüdistatava kohtu alla andmise kohta näidatakse: määruse tegemise koht ja aeg, kohtu nimetus ja kohtuniku perekonnanimi, läbivaadatav kriminaalasi ja määruse sisu.

(2) Määrusele kirjutab alla kohtunik.

(3) Kohtu korraldava istungi määruses näidatakse: korraldava istungi koht ja aeg, kohtu nimetus, kohtu koosseis, kohtuistungi sekretäri perekonnanimi, prokuröri osavõtt istungist, läbivaadatav kriminaalasi ja määruse sisu.

(4) Määrusele kirjutab alla kogu kohtukoosseis.

(5) Kohtu korraldava istungi määruse kohta on vähemusse jäänud kohtunikul õigus esitada kirjalikult eriarvamus, mis võetakse toimikusse.

§ 200. Toimiku materjalidega tutvumise võimaldamine

Pärast süüdistatava kohtu alla andmist peab kohtunik tagama prokurörile ja kõigile protsessiosalistele võimaluse tutvuda toimiku kõigi materjalidega. Nimetatud isikutel on õigus teha seejuures neile vajalikke väljakirjutusi.

§ 201. Kohtu alla andmise määruse peale protesti ja kaebuse esitamine

(1) Kohtuniku ja kohtu korraldava istungi määrus ei kuulu edasikaebamisele, kuid selle määruse peale võib prokurör esitada protesti kõrgemalseisvale kohtule.

(2) Kohtu korraldava istungi määruse peale kriminaalasja lõpetamise kohta võib kõrgemalseisvale kohtule edasi kaevata süüdistatav kriminaalasja lõpetamise motiivide ja aluste suhtes. Kohtu korraldava istungi määruse peale kriminaalasja lõpetamise kohta võib samuti edasi kaevata kannatanu.

§ 202. Süüdistuskokkuvõtte ärakirja kätteandmine kohtualusele

(1) Kohus annab kohtualusele kätte süüdistuskokkuvõtte ärakirja koos kohtukutsega, samuti kohtu alla andmise määruse ärakirja, kui selle määrusega muudeti süüdistust või tõkendit.

(2) Kriminaalasja arutamine kohtuistungil ei või toimuda enne kolme ööpäeva möödumist, arvates nende dokumentide kätteandmisest kohtualusele.

§ 203. Kaebuse ärakirja ja kohtukutse kätteandmine

Käesoleva koodeksi §-s 95 lg. 1 ettenähtud kriminaalasjades peab kohus hiljemalt kolm ööpäeva enne kriminaalasja arutamist andma süüdistatavale kätte kannatanu kaebuse ärakirja ühes kohtukutsega, milles peab olema näidatud «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» paragrahv ja lõige, mille järgi süüdistatav on kohtu alla antud.

§ 204. Kriminaalasja arutamise tähtaeg

Kriminaalasja arutamine kohtuistungil peab toimuma hiljemalt viieteistkümne ööpäeva jooksul, arvates süüdistatava kohtu alla andmisest.

Kahekümne esimene peatükk

KOHTULIKU ARUTAMISE ÜLDTINGIMUSED

§ 205. Kohtuistungi juhtimine

(1) Rahvakohtus on kohtuistungil eesistujaks rahvakohtunik või rahvakohtu esimees, teistes kohtutes aga vastava kohtu esimees, esimehe asetäitja või kohtu liige.

(2) Eesistuja juhib kohtulikku arutamist kõigi asjaolude täieliku, igakülgse ja objektiivse uurimise ning tõe avastamise suunas ja kõrvaldab kohtulikust arutamisest kõik, mis ei käi arutatava kriminaalasja kohta.

§ 206. Kohtuliku arutamise vahenditus, suulisus ja katkestamatus

(1) Kriminaalasja arutamisel peab esimese astme kohus vahenditult uurima kriminaalasjas leiduvaid tõendeid: üle kuulama kohtualused, kannatanud ja tunnistajad, ära kuulama ekspertide arvamused, vaatlema asitõendeid, avaldama protokolle ja muid dokumente.

(2) Kohtuistung toimub igas kriminaalasjas katkestamatult, välja arvatud puhkuseks ettenähtud aeg. Enne alustatud kriminaalasja arutamise lõpetamist ei ole lubatud teise kriminaalasja arutamine samade kohtunike poolt.

§ 207. Kohtuliku arutamise osaliste võrdõiguslikkus

Süüdistaja, kohtualune ja kaitsja, samuti kan-

natanu, tsiviilhageja ja tsiviilkostja ning nende esindajad kasutavad kohtulikul arutamisel võrdseid õigusi tõendite esitamisel, tõendite uurimisest osavõtmisel ja taotluste esitamisel.

§ 208. Kohtualuse osavõtt kohtulikust arutamisest

(1) Kriminaalasja arutamine esimese astme kohtu istungil toimub kohtualuse osavõtul, kelle ilmumine kohtusse on kohustuslik.

(2) Kriminaalasja arutamine kohtualuse puudumisel on lubatud ainult siis, kui kohtualune viibib väljaspool NSV Liidu piire ja hoidub kohtusse ilmumisest kõrvale.

§ 209. Kohtualuse mitteilmumise tagajärjed

Kohtualuse mitteilmumisel kohtuistungile peab kohus kriminaalasja arutamise edasi lükkama, välja arvatud käesoleva koodeksi §-s 208 lg. 2 märgitud juhul. Kohus võib mitteilmunud kohtualuse suhtes kohaldada sundtoomist, samuti valida või muuta tema suhtes tõkendit.

§ 210. Prokuröri osavõtt kohtulikust arutamisest

(1) Prokurör toetab kohtus riiklikku süüdistust, võtab osa tõendite uurimisest, esitab arvamuse kohtuliku arutamise ajal tekkivate küsimuste kohta ning kaalutlused kriminaalseaduse kohaldamise ja karistuse kohta kohtualuse suhtes.

(2) Prokurör juhindub süüdistuse toetamisel seaduse nõuetest ja oma sisemisest veendumu-

sest, mis põhineb kõikide asjaolude läbivaatamisel.

(3) Kui prokurör kohtuliku arutamise tulemusena jõuab veendumusele, et kohtuliku uurimise andmed ei kinnita kohtualusele esitatud süüdistust, on ta kohustatud süüdistusest loobuma ja esitama kohtule loobumise motiivid.

(4) Prokuröri loobumine süüdistusest ei võta kohtult kohustust jätkata kriminaalasja arutamist ja otsustada kohtualuse vastutuse küsimust.

(5) Alaealiste kriminaalasjades on prokuröri osavõtt kohtulikust arutamisest kohustuslik.

§ 211. Ühiskondliku süüdistaja ja ühiskondliku kaitsja osavõtt kohtulikust arutamisest

(1) Kohtumäärusega võib lubada ühiskondliku organisatsiooni või töötajate kollektiivi esindajat osa võtta kriminaalasjade kohtulikust arutamisest ühiskondliku süüdistaja või ühiskondliku kaitsjana.

(2) Ühiskondlik süüdistaja ja ühiskondlik kaitsja esitavad kohtule vastava ühiskondliku organisatsiooni või töötajate kollektiivi taotluse anda nende esindajale õigus kriminaalasjast osa võtta.

(3) Ühiskondlikul süüdistajal on õigus osa võtta tõendite uurimisest, esitada tõendeid ja taotlusi, avaldada taandusi, osa võtta kohtulikust vaidlusest, esitades kaalutlusi süüdistuse tõendatuse ja kohtualuse ning tema poolt toimepandud kuriteo ühiskonnaohtlikkuse kohta. Ühiskondlik süüdistaja võib avaldada oma kaalutlusi kriminaalseaduse kohaldamise ja karis-

tuse kohta kohtualuse suhtes ja muudes küsimustes.

(4) Ühiskondlikul kaitsjal on õigus osa võtta tõendite uurimisest, esitada tõendeid ja taotlusi, avaldada taandusi, osa võtta kohtulikust vaidlusest, esitades kaalutlusi kohtualuse vastutust kergendavate või teda õigustavate asjaolude kohta, samuti tema tingimisi süüdimõistmise võimalikkuse kohta, karistuse mõistmise kohta, mis ei ole seoses vabadusekaotusega või tema karistusest vabastamise kohta selle ühiskondliku organisatsiooni või töötajate kollektiivi käendusel, kelle nimel ühiskondlik kaitsja esineb.

§ 212. Prokuröri või kaitsja mitteilmumise tagajärjed

(1) Prokuröri mitteilmumine kohtuistungile ei takista kriminaalasja arutamist, välja arvatud juhud, kui kohus tunnistab prokuröri osavõtu vajalikuks. Samuti ei takista kriminaalasja arutamist kohtu poolt lubatud ühiskondliku süüdistaja või ühiskondliku kaitsja mitteilmumine, kuid kohus võib tunnistada nende osavõtu vajalikuks ja kriminaalasja arutamise edasi lükata.

(2) Kaitsja mitteilmumisel, kui teda pole võimalik kohtualuse nõusolekul asendada, lükatakse kriminaalasja arutamine edasi.

(3) Prokuröri või kaitsja mõjuva põhjuseta mitteilmumisest teatab kohus kõrgemalseisvale prokurörile või advokatuuri vastavale organile.

(4) Kriminaalasja arutamisest osa võtma ilmunud teisele prokurörile või kaitsjale peab

kohus andma aega ette valmistuda kohtulikust arutamisest osavõtmiseks.

§ 213. Tsiviilhageja või tsiviilkostja mitteilmumise tagajärjed

(1) Tsiviilhageja, tsiviilkostja või nende esindajate mitteilmumine ei takista tsiviilhagi läbivaatamist.

(2) Kui kohus leiab, et tsiviilhagi läbivaatamine ülaltähendatud isikute osavõtuta ei ole võimalik, jätab ta tsiviilhagi läbivaatamiseks tsiviilprotsessi korras.

§ 214. Kannatanu mitteilmumise tagajärjed

Kannatanu mitteilmumisel otsustab kohus kriminaalasja arutamise või edasilükkamise olenevalt sellest, kas on kannatanu osavõtuta kõigi asjaolude täielik väljaselgitamine ning tema õiguste ja seaduslike huvide kaitse võimalik.

§ 214[1]. Spetsialisti osavõtt kohtulikust arutamisest

Kohus võib välja kutsuda spetsialisti, kes võtab kohtulikust arutamisest osa käesoleva koodeksi §-s 111[1] ettenähtud korras.

§ 215. Kohtuliku arutamise piirid

(1) Kriminaalasja arutamine kohtus toimub ainult kohtu alla antud süüdistatavate suhtes

ja ainult selle süüdistuse järgi, milles nad on kohtu alla antud.

(2) Süüdistuse muutmine kohtus on lubatud siis, kui sellega ei halvene kohtualuse seisund ega rikuta tema õigust kaitsele. Kui süüdistuse muutmine toob kaasa kohtualuse kaitseõiguse rikkumise, saadab kohus kriminaalasja uueks kohtueelseks uurimiseks.

§ 216. Kriminaalasja algatamine uues süüdistuses

(1) Kui kohus tuvastab kohtuistungil, et kohtualune on peale arutatava kuriteo toime pannud veel teise kuriteo, milles temale süüdistust ei ole esitatud, siis jätkab kohus kriminaalasja arutamist, kuulab ära asjast osavõtva prokuröri arvamuse ja teeb motiveeritud määruse kriminaalasja algatamiseks uues süüdistuses, saates vajalikud materjalid selles kriminaalasjas kohtueelseks uurimiseks.

(2) Kui kohtumääruse alusel algatatud kriminaalasi on tihedas seoses arutatava kriminaalasjaga ja nende eraldi arutamine ei ole võimalik, saadab kohus kogu kriminaalasja kohtueelseks uurimiseks.

§ 217. Kriminaalasja algatamine teiste isikute suhtes

(1) Kui kohtulikul arutamisel ilmneb, et kuriteo võis toime panna isik, kes ei ole selles kriminaalasjas kohtu alla antud, kuulab kohus ära asjast osavõtva prokuröri arvamuse ja teeb motiveeritud määruse selle isiku kuriteo suhtes

kriminaalasja algatamiseks, saates vajalikud materjalid kohtueelseks uurimiseks.

(2) Kui kohtumääruse alusel algatatud kriminaalasi on tihedas seoses arutatava kriminaalasjaga ja nende eraldi arutamine ei ole võimalik, saadab kohus mõlemad kriminaalasjad ühiseks kohtueelseks uurimiseks.

(3) Kriminaalasja algatamine teadvalt vale ütluse andnud tunnistaja, kannatanu või vale arvamuse andnud eksperdi suhtes toimub kohtuotsuse või kriminaalasja lõpetamise määruse tegemisel.

§ 218. Kriminaalasja arutamise edasilükkamine ja peatamine

(1) Kui kriminaalasja ei ole võimalik arutada mõne kohtuistungile kutsutud isiku mitteilmumise tõttu või seoses vajadusega välja nõuda täiendavaid tõendeid, lükkab kohus motiveeritud määrusega kriminaalasja arutamise edasi ja võtab tarvitusele abinõud vastavate isikute ilmumiseks või vajalike tõendite väljanõudmiseks.

(2) Kui kriminaalasja arutamine lükatakse edasi ajaks, mille kestel kohtunikud ei võta osa teise kriminaalasja arutamisest, võib kriminaalasja kohtulikku arutamist jätkata sellest kohtutoimingust, millest alates arutamine edasi lükati. Muudel juhtudel alustatakse kriminaalasja arutamist algusest peale.

(3) Kui mõni kohtualune kriminaalasja kohtulikust arutamisest kõrvale hoidub, samuti kohtualuse raske haiguse korral, mis takistab kriminaalasja arutamist, peatab kohus menet-

luse selle kohtualuse suhtes kuni tema tabamiseni või tervenemiseni ja jätkab kriminaalasja arutamist teiste kohtualuste suhtes. Kui kriminaalasja eraldi arutamine ei ole võimalik, peatatakse kogu menetlus.

§ 219. Kriminaalasja saatmine täiendavaks uurimiseks

(1) Kui kohtulikul arutamisel avastatakse eeluurimis- või juurdlusmaterjalide puudulikkus, mida ei ole võimalik täiendada kohtulikul uurimisel, või käesoleva koodeksi sätete rikkumine kohtueelsel uurimisel, mis takistab kriminaalasja kohtulikku arutamist, teeb kohus motiveeritud määruse kriminaalasja saatmise kohta täiendavaks uurimiseks.

(2) Kui kohtulikul uurimisel ilmnes asjaolu, mis tingib süüdistuse esialgse formulatsiooni muutmist ja kui see muutmine toob kaasa raskema või esialgsest süüdistusest sisult oluliselt erineva süüdistuse, saadab kohus kriminaalasja täiendavaks kohtueelseks uurimiseks.

(3) Pärast täiendavat juurdlust või eeluurimist tuleb kriminaalasi saata süüdistatava kohtu alla andmiseks üldises korras.

§ 220. Kriminaalasja menetluse lõpetamine kohtuistungil

(1) Kui kohtulikul arutamisel ilmnevad käesoleva koodeksi §-s 5 lg. 1 p. 5, 7, 8 ja 9, samuti §-des 6, 7 või 8 ettenähtud asjaolud, lõpetab kohus motiveeritud määrusega menetluse.

(2) Tsiviilhagi, mis seoses menetluse lõpeta-

misega kriminaalasjas jäi läbi vaatamata, võib esitada tsiviilprotsessi korras.

§ 221. Menetluse lõpetamine kannatanu kaebusel algatatud kriminaalasjas

(1) Kui kannatanu lepib kohtualusega, lõpetatakse kannatanu kaebusel algatatud kriminaalasja menetlus käesoleva koodeksi § 5 lg. 1 p. 6 alusel. Leppida võib kuni kohtuotsuse jõustumiseni.

(2) Kannatanu mõjuvate põhjusteta kohtusse mitteilmumisel lõpetab kohus kriminaalasja menetluse.

§ 222. Tõkendi küsimuse otsustamine

Kohtul on õigus kriminaalasja kohtuliku arutamise ajal oma määrusega valida, muuta või tühistada kohtualuse suhtes varem valitud tõkendit.

§ 223. Kohtuistungil tehtavad määrused

(1) Kriminaalasja täiendavaks uurimiseks saatmise, kriminaalasja lõpetamise, sundtoomise, tõkendi valimise, selle muutmise või tühistamise, taanduse, ekspertiisi määramise ja kohtualuse istungisaalist eemaldamise määrused peavad olema motiveeritud. Kohus teeb need nõupidamistoas ja vormistab eraldi toimikusse võetava dokumendina, millele kirjutab alla kogu kohtukoosseis.

(2) Kõik muud määrused tehakse olenevalt asjaoludest kas eespool märgitud korras või

kohtuistungil suuliselt ja kantakse kohtuistungi protokolli.

(3) Kohtuliku arutamise käigus tehtud määrused avaldatakse kohtuistungil.

§ 224. Kohtuistungi kord

(1) Kõik istungisaalis viibivad kodanikud peavad tingimusteta täitma kohtu eesistuja korraldusi.

(2) Nooremaid kui kuueteistkümne aastaseid isikuid, kes ei ole kriminaalasjas süüdistatavad, kannatanud või tunnistajad, kohtuistungile ei lubata, välja arvatud juhud, kui kohus seda peab vajalikuks.

(3) Kohtu koosseisu ilmumisel istungisaali ja saalist lahkumisel tõusevad kõik saalis viibijad püsti.

(4) Kõik isikud pöörduvad kohtu poole seistes, kuid kohtu eesistuja võib lubada kriminaalasjast osavõtval isikul tema tervisliku seisundi tõttu anda oma ütlusi istudes.

§ 225. Kohtuistungi korra rikkujate suhtes kohaldatavad abinõud

(1) Kohtualust, kes rikub kohtuistungi ajal korda ja ei täida eesistuja korraldusi, võib kohtumääruse alusel istungisaalist ajutiselt või kogu kohtuistungi ajaks eemaldada. Kohtualuse tagasikutsumisel istungisaali tutvustab eesistuja teda kõikide kohtu toimingutega, mis teostati tema äraolekul. Kohtuotsus kuulutatakse kohtualuse juuresolekul või antakse talle ärakirjana kätte kohe pärast kuulutamist.

(2) Kui eesistuja korraldusi ei täida riiklik süüdistaja või kohtualuse kaitsja, teeb kohus selle kohta määruse, mis tehakse teatavaks kõrgemalseisvale prokurörile või advokatuuri vastavale organile.

(3) Kui eesistuja korraldusi ei täida teised kohtusse kutsutud isikud või saalis viibivad kodanikud, teeb eesistuja korralduse nende isikute eemaldamiseks istungisaalist. Lisaks sellele võib kohus neile määrata rahatrahvi kuni kümne rublani.

§ 226. Kohtuistungi protokolli koostamine

(1) Kriminaalasja kohtuliku arutamise ajal koostab sekretär vastavalt käesoleva koodeksi sätetele kohtuistungi protokolli.

(2) Kui eesistuja ja sekretäri vahel tekivad protokolli sisu kohta lahkarvamused, peab sekretär lisama oma märkused protokollile. Need märkused vaadatakse läbi kohtu koosseisu poolt käesoleva koodeksi §-s 82 ettenähtud korras ja selle kohta tehtud määrus lisatakse protokollile.

Kahekümne teine peatükk

KOHTUISTUNGI ETTEVALMISTAV OSA

§ 227. Kohtuistungi avamine

(1) Eesistuja kuulutab kohtuistungi avatuks, teatab, milline asi tuleb arutusele ja teeb kindlaks, kas kohtuistungile on ilmunud prokurör,

ühiskondlik süüdistaja, kohtualune, kaitsja ja ühiskondlik kaitsja, samuti kannatanu, tsiviilhageja ja tsiviilkostja või nende esindajad.

(2) Sekretär kannab kohtule ette, kas kutsutud tunnistajad, eksperdid, spetsialistid ja tõlk on kohtuistungile ilmunud.

§ 228. Tõlgile tema kohustuste selgitamine

Eesistuja selgitab tõlgile tema kohustused ja hoiatab teda teadvalt valesti tõlkimise eest, mille kohta võtab allkirja, mis lisatakse toimikusse.

§ 229. Kohtualuse isiku ja temale süüdistuskokkuvõtte õigeaegse kätteandmise kindlakstegemine

(1) Eesistuja teeb kindlaks kohtualuse isiku, küsitledes temalt perekonna-, ees- ja isanime, sünniaastat ja -kohta, rahvust, kodakondsust ja muid andmeid ning selgitab, kas ja millal ta on kätte saanud käesoleva koodeksi §-des 202 või 203 loetletud dokumendid.

(2) Kui neid dokumente ei ole kohtualusele kätte antud käesoleva koodeksi §-des 202 või 203 ettenähtud tähtajal, lükatakse kriminaalasja arutamine edasi.

§ 230. Tunnistajate ja kannatanute hoiatamine ning tunnistajate eemaldamine istungisaalist

(1) Eesistuja selgitab kohtuistungile ilmunud tunnistajatele ja kannatanutele nende õigused ja kohustused ning hoiatab neid ütluse andmi-

sest keeldumise ja teadvalt vale ütluse andmise eest, võttes neilt selle kohta allkirja.

(2) Nooremaid kui kuueteistkümne aastaseid tunnistajaid ja kannatanuid ei hoiatata kriminaalvastutuse suhtes ütluse andmisest keeldumise ja teadvalt vale ütluse andmise eest, kuid neile selgitatakse, et nad on kohustatud andma õigeid ütlusi.

(3) Pärast allkirja andmist tunnistajad eemaldatakse istungisaalist. Eesistuja võtab tarvitusele abinõud, et ülekuulatud tunnistajad ei saaks suhelda ülekuulamata tunnistajatega.

§ 231. Kohtu koosseisu, kriminaalasjast osavõtva prokuröri, ühiskondliku süüdistaja ja teiste isikute teatavakstegemine

Eesistuja teeb teatavaks kohtu koosseisu, teatab, kes esineb asjas riikliku ja ühiskondliku süüdistajana, kaitsjana ja ühiskondliku kaitsjana, kes on kohtuistungi sekretär, tõlk, ekspert ja spetsialist ning selgitab protsessiosalistele nende õiguse esitada kohtuniku, rahvakaasistujate, prokuröri, ühiskondliku süüdistaja, ühiskondliku kaitsja, kohtuistungi sekretäri, tõlgi ja eksperdi vastu taandust.

§ 232. Taandamine

(1) Käesoleva koodeksi §-des 20 või 26 märgitud asjaoludel on kohtunik ja rahvakaasistuja kohustatud taanduma.

(2) Samadel alustel on prokuröril ja protsessiosalistel õigus avaldada taandust kohtuniku või rahvakaasistuja vastu.

(3) Kohtuniku või rahvakaasistuja taandumise või taandamise otsustab kohus taandatava kohtuniku või rahvakaasistuja osavõtuta. Häälte poolitumisel loetakse kohtunik või rahvakaasistuja taandatuks. Kahe kohtuliikme või kogu kohtukoosseisu vastu avaldatud taanduse otsustab kogu kohtukoosseis.

(4) Enne taanduse otsustamist on kohtunikul või rahvakaasistujal, kelle vastu taandus avaldati, õigus anda seletusi taandamise motiivide kohta.

(5) Käesoleva paragrahvi sätteid kohaldatakse ka prokuröri, ühiskondliku süüdistaja, ühiskondliku kaitsja, eksperdi, spetsialisti, kohtuistungi sekretäri ja tõlgi suhtes, kusjuures nende eelnenud osavõtt kriminaalasjast prokuröri, ühiskondliku süüdistaja, ühiskondliku kaitsja, eksperdi, spetsialisti, kohtuistungi sekretäri või tõlgina ei ole taandamise aluseks.

(6) Prokuröri, ühiskondliku süüdistaja, ühiskondliku kaitsja, eksperdi, spetsialisti, kohtuistungi sekretäri ja tõlgi taandamise otsustab kohus terves koosseisus.

(7) Taandamine otsustatakse nõupidamistoas.

§ 233. Kriminaalasja arutamise võimalikkus protsessiosalise, tunnistaja, eksperdi või spetsialisti mitteilmumisel

Protsessiosalise, tunnistaja, eksperdi või spetsialisti mitteilmumisel kuulab kohus ära prokuröri ja teiste protsessiosaliste arvamuse kriminaalasja arutamise võimalikkuse kohta ja teeb määruse kriminaalasja arutamise jätkamiseks või edasilükkamiseks.

§ 234. Kohtualusele tema õiguste selgitamine

Eesistuja selgitab kohtualusele tema õigused kriminaalasja kohtulikul arutamisel, mis on ette nähtud käesoleva koodeksi §-s 35.

§ 235. Kannatanule, tsiviilhagejale, tsiviilkostjale, ühiskondlikule süüdistajale ja ühiskondlikule kaitsjale nende õiguste selgitamine

(1) Eesistuja selgitab kannatanule, tsiviilhagejale ja tsiviilkostjale nende õigused asja kohtulikul arutamisel, mis on ette nähtud käesoleva koodeksi §-des 40, 41 ja 43, ühiskondlikule süüdistajale ja ühiskondlikule kaitsjale aga nende õigused, mis on ette nähtud käesoleva koodeksi §-s 211.

(2) «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-des 112 lg. 1; 113; 129 lg. 1, ja 130 ettenähtud kuritegudes selgitab eesistuja kannatanule tema õiguse toetada süüdistust või leppida kohtualusega, samuti selgitab talle, et leppimise korral, mis toimus enne kohtuotsuse jõustumist, kuulub kriminaalasi lõpetamisele.

§ 236. Eksperdile tema õiguste ja kohustuste selgitamine

(1) Eesistuja selgitab eksperdile tema õigused ja kohustused ning hoiatab teda arvamuse andmisest keeldumise ja teadvalt vale arvamuse andmise eest, võttes selle kohta eksperdilt allkirja, mis lisatakse toimikusse.

(2) Ekspert viibib kriminaalasja kohtuliku arutamise ajal istungisaalis.

(3) Erandjuhtudel võib kohus, ära kuulanud prokuröri ja protsessiosaliste arvamused, vabastada eksperdi tema taotlusel istungisaalis viibimise kohustusest üksikute kohtulike toimingute ajaks.

§ 236[1]. Spetsialistile tema õiguste ja kohustuste selgitamine

Eesistuja selgitab spetsialistile tema õigused ja kohustused, mis on ette nähtud käesoleva koodeksi §-s 111[1].

§ 237. Taotluste esitamine ja lahendamine

(1) Eesistuja küsitleb prokuröri, ühiskondlikku süüdistajat, kohtualust, tema kaitsjat, ühiskondlikku kaitsjat, kannatanut, tsiviilhagejat, tsiviilkostjat või nende esindajaid, kas neil on taotlusi uute tunnistajate, ekspertide ja spetsialistide väljakutsumiseks, samuti uute tõendite väljanõudmiseks ja kriminaalasja juurde võtmiseks.

(2) Kohtuistungil on prokuröril ja protsessiosalistel õigus esitada taotlusi kõigis kriminaalasjasse puutuvates küsimustes, olenemata sellest, kas neid taotlusi on kohtueelsel või kohtulikul uurimisel juba varem esitatud.

(3) Taotluse mitterahuldamine ei võta isikult, kelle taotluse rahuldamisest keelduti, õigust esitada taotlust edaspidi kohtuliku arutamise käigus.

(4) Iga taotluse kohta küsib kohus teiste prot-

sessiosaliste seisukoha ja kuulab ära prokuröri arvamuse.

(5) Ära kuulanud taotlused, protsessiosaliste avaldused ja prokuröri arvamuse, teeb kohus määruse esitatud taotlus rahuldada või rahuldamata jätta.

Kahekümne kolmas peatükk

KOHTULIK UURIMINE

§ 238. Kohtuliku uurimise algus

(1) Eesistuja teatab, et kohus alustab kohtulikku uurimist, mis algab süüdistuskokkuvõtte avaldamisega või süüdistuskokkuvõtte ja kohtu alla andmise määruse avaldamisega, kui kohtu alla andmise määrusega oli muudetud süüdistuskokkuvõtte sisu.

(2) «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-des 112 lg. 1; 113; 129 lg. 1, ja 130 ettenähtud kuritegudes algab kohtulik uurimine kannatanu kaebuse ja kohtu alla andmise määruse avaldamisega.

(3) Seejärel selgitab eesistuja kohtualusele süüdistuse sisu, mille järgi ta on kohtu alla antud, ja küsib, kas kohtualune tunnistab ennast temale esitatud süüdistuses süüdi.

§ 239. Tõendite uurimise järjekorra kindlaksmääramine

(1) Kohus kuulab ära prokuröri ja protsessiosaliste arvamuse kohtulike tõendite uurimise

järjekorra kohta ja teeb vastava määruse, mis kantakse protokolli.

(2) Kohus teostab kohtulikku uurimist täies ulatuses, olenemata sellest, kas kohtualune ennast temale esitatud süüdistuses süüdi tunnistas või mitte.

§ 240. Kohtualuse ülekuulamise kord

(1) Kohtualuse ülekuulamine algab eesistuja ettepanekuga anda ütlusi esitatud süüdistuse kohta.

(2) Pärast kohtualuse ütluste andmist küsitlevad teda prokurör, ühiskondlik süüdistaja, kannatanu, tsiviilhageja, tsiviilkostja või nende esindajad, kaitsja ja ühiskondlik kaitsja. Pärast seda võivad kohtualusele küsimusi esitada teised kohtualused ja nende kaitsjad.

(3) Kohtul on õigus küsitleda kohtualust igas kohtuliku uurimise järgus.

(4) Kohtualusel on õigus kogu kohtuliku uurimise kestel tunnistajatele, ekspertidele, spetsialistidele, tsiviilhagejale, tsiviilkostjale, kannatanule ja teistele kohtualustele küsimusi esitada.

(5) Kohtualusel on õigus anda seletusi kas kogu kriminaalasja kohta või iga üksiku asjaolu kohta kohtuliku uurimise igas järgus.

§ 241. Alaealise kohtualuse eemaldamine istungisaalist

Kui alaealise süüdistusasjas on kohtu äranägemisel vaja kasvatuslikel motiividel üksikuid kohtu toiminguid teostada alaealise kohtualuse juuresolekuta, eemaldatakse viimane

kohtumäärusega istungisaalist. Pärast alaealise kohtualuse tagasikutsumist istungisaali tutvustab eesistuja teda kõigi kohtu toimingutega, mis teostati tema juuresolekuta.

§ 242. Kohtualuse poolt kohtueelsel uurimisel antud ütluste avaldamine

(1) Kohtualuse poolt kohtueelsel uurimisel antud ütlusi võib avaldada, samuti ülekuulamisprotokollile lisatud tema ütluste helisalvestust võib esitada kuulamiseks järgmistel juhtudel:

1) kui kohtualune keeldub kohtulikul uurimisel ütluste andmisest;

2) kui kohtualuse poolt kohtueelsel uurimisel antud ütlused on vastuolus kohtulikul uurimisel antud ütlustega;

3) kui kohtulik arutamine toimub kohtualuse juuresolekuta.

(2) Seda sätet kohaldatakse ka kohtualuse poolt kohtus antud ütluste avaldamise puhul.

(3) Helisalvestust ei lubata esitada kuulamiseks, kui eelnevalt ei avaldata ütlusi, mis sisalduvad vastavas ülekuulamise või kohtuistungi protokollis. Kohtuistungi protokollis märgitakse helisalvestuse kuulamiseks esitamine.

§ 243. Tunnistaja ülekuulamine

(1) Tunnistaja kuulatakse üle üksikult, teiste, veel ülekuulamata tunnistajate juuresolekuta. Enne ülekuulamist küsitletakse tunnistajat tema isiku kindlakstegemiseks ja tema ning kohtualuse ja kannatanu suhete selgitamiseks.

(2) Eesistuja teeb tunnistajale ettepaneku

öelda kohtule kõik, mis ta kriminaalasja kohta teab.

(3) Pärast tunnistaja poolt ütluste andmist küsitlevad tunnistajat prokurör, ühiskondlik süüdistaja, kannatanu, tsiviilhageja, tsiviilkostja või nende esindajad, kohtualune, kaitsja ja ühiskondlik kaitsja.

(4) Kui tunnistaja kutsuti kohtusse mõne protsessiosalise taotlusel, küsitleb tunnistajat esimesena see protsessiosaline, kelle taotlusel tunnistaja oli kutsutud.

(5) Tunnistajale võib esitada täiendavaid küsimusi tema poolt varem antud ütluste selgitamiseks ja täiendamiseks. Eesistuja on kohustatud kõrvaldama kriminaalasjasse mittepuutuvad ja suunavad küsimused. Kohtul on õigus küsitleda tunnistajat igas kohtuliku uurimise järgus.

(6) Kohus võib omal initsiatiivil, aga samuti prokuröri või protsessiosaliste taotlusel tunnistajaid vastastada.

(7) Ülekuulatud tunnistajad jäävad kohtuliku uurimise lõpuni istungisaali ega või kohtu loata saalist lahkuda.

§ 244. Alaealise tunnistaja ülekuulamine

(1) Noorem kui kuueteistkümne aastane tunnistaja kuulatakse üle pedagoogi, vajalikel juhtudel aga ka vanemate või seaduslike esindajate juuresolekul, kellel on õigus ülekuulatavale alaealisele tunnistajale kohtu eesistuja loal küsimusi esitada.

(2) Alaealine tunnistaja eemaldatakse pärast tema ülekuulamist istungisaalist, välja arvatud

juhud, kui kohus tema edasist viibimist istungisaalis vajalikuks peab.

§ 245. Tunnistaja õigus kasutada märkmeid ja dokumente

(1) Tunnistaja võib ülekuulamisel kasutada märkmeid, kui tema ütlused käivad arvuliste andmete kohta või on seotud nimede või muude raskesti meelespeetavate andmetega.

(2) Tunnistaja võib ette lugeda dokumente, mis käivad tema poolt antud ütluste kohta. Märkmed ja dokumendid esitatakse kohtule, vajaduse korral avaldatakse, ja neid võib kohtumääruse alusel kriminaalasja juurde võtta.

§ 246. Tunnistaja poolt kohtueelsel uurimisel antud ütluste avaldamine

(1) Tunnistaja poolt kohtueelsel uurimisel antud ütlusi võib avaldada, samuti ülekuulamisprotokollile lisatud tunnistaja ütluste helisalvestust võib esitada kuulamiseks järgmistel juhtudel:

1) kui tunnistaja poolt kohtueelsel uurimisel antud ütlused on vastuolus tema poolt kohtulikul uurimisel antud ütlustega;

2) Kui tunnistajal polnud võimalik kohtuistungile ilmuda või kui ta keeldub kohtuistungil ütluste andmisest;

3) kui ütlused käivad arvuliste andmete kohta või on seotud nimede või muude raskesti meelespeetavate andmetega, kusjuures neid ütlusi võib avaldada alles pärast tunnistaja suulist ülekuulamist.

(2) Seda sätet kohaldatakse ka tunnistaja poolt kohtus antud ütluste avaldamise puhul.

(3) Helisalvestust ei lubata esitada kuulamiseks, kui eelnevalt ei avaldata ütlusi, mis sisalduvad vastavas ülekuulamise või kohtuistungi protokollis. Kohtuistungi protokollis märgitakse helisalvestuse kuulamiseks esitamine.

§ 247. Kannatanu ülekuulamine

Kannatanu kuulatakse üle enne tunnistajaid käesoleva koodeksi §-des 243—246 ettenähtud korras.

§ 248. Isiku või eseme äratundmiseks esitamine

(1) Kohus võib nii omal initsiatiivil kui ka prokuröri või mõne protsessiosalise taotlusel esitada kohtualusele, tunnistajale või kannatanule äratundmiseks isiku või eseme, kui neid varem äratundmiseks ei olnud esitatud.

(2) Isik või ese esitatakse äratundmiseks käesoleva koodeksi §-de 137—138 sätete kohaselt.

(3) Pärast isiku või eseme äratundmiseks esitamist on kohtul, prokuröril ja protsessiosalistel õigus äratundjale täiendavaid küsimusi esitada.

§ 249. Eksperdi osavõtt kohtulikust uurimisest

(1) Ekspert võtab osa ekspertiisi esemesse puutuvate tõendite uurimisest ja võib eesistuja loal esitada kohtualusele, kannatanule ja tun-

nistajatele küsimusi arvamuse andmisel tähtsust omavate asjaolude kohta.

(2) Eesistuja teeb prokurörile ja protsessiosalistele ettepaneku esitada eksperdile küsimused kirjalikult. Kohus vaatab need küsimused läbi, kõrvaldab kriminaalasjasse mittepuutuvad või eksperdi kompetentsi mittekuuluvad küsimused ja formuleerib siis lõplikult küsimused, millele ekspert peab vastama. Eksperdile esitatud küsimused avaldab eesistuja kohtuistungil.

(3) Ekspert võib anda oma arvamuse ka nende küsimuste kohta, mida talle ei esitatud, kui ta seda vajalikuks peab.

(4) Kui ekspertiisi tegemisest võtab osa mitu eksperti, kes jõudsid ühisele arvamusele, kirjutavad nad kõik alla ekspertiisiaktile. Ekspertide lahkarvamuse korral koostab iga ekspert oma arvamuse eraldi.

(5) Ekspert annab arvamuse kirjalikult ja avaldab selle kohtuistungil.

(6) Eksperdi arvamus võetakse toimikusse.

§ 250. Eksperdi ülekuulamine

(1) Pärast eksperdi arvamuse avaldamist võib talle esitada küsimusi tema arvamuse selgitamiseks ja täiendamiseks.

(2) Eksperdile esitavad küsimusi järjekorras prokurör, ühiskondlik süüdistaja, kannatanu, tsiviilhageja, tsiviilkostja või nende esindajad, kohtualune, kaitsja ja ühiskondlik kaitsja.

(3) Kui ekspert kutsuti kohtusse mõne protsessiosalise taotlusel, küsitleb eksperti esime-

sena see protsessiosaline, kelle taotlusel ekspert oli kutsutud.

(4) Kohtul on õigus eksperdile küsimusi esitada igas kohtuliku uurimise järgus.

(5) Eksperdile esitatud suulised küsimused ja vastused nendele kantakse kohtuistungi protokolli.

§ 251. Kordus- või täiendekspertiisi määramine

Kui eksperdi arvamus osutub ebaselgeks või puudulikuks, või kui ekspertidel on lahkarvamusi, võib kohus määrata kordus- või täiendekspertiisi.

§ 252. Asitõendi ja sündmuskoha vaatlus

(1) Asitõendi vaatlust võib toimetada igas kohtuliku uurimise järgus nii kohtu initsiatiivil kui ka prokuröri või protsessiosaliste taotlusel. Seoses asitõendi vaatlusega võivad prokurör ja protsessiosalised kohtule avaldusi teha ja protsessiosalised ütlusi anda.

(2) Kohus võib kohapeal teostada sündmuskoha või selle asitõendi vaatlust, mida ei ole võimalik kohtusse tuua. Vaatlust toimetab kogu kohtukoosseis prokuröri ja protsessiosaliste, vajaduse korral ka tunnistajate, eksperdi ja spetsialisti osavõtul.

(3) Vaatluse käik ja tulemused kantakse kohtuistungi protokolli.

§ 253. Dokumendi avaldamine

Toimikus leiduvat või kohtuistungil kohtule esitatud dokumenti võib avaldada kas täielikult või osaliselt igas kohtuliku uurimise järgus. Kohtuistungil esitatud dokumenti võib kohtu määrusega võtta toimikusse.

§ 254. Uurimiseksperiment

Kohtuliku uurimise, vaatluse ja muude kohtu toimingutega kogutud tõendite kontrollimiseks ja täpsustamiseks võib kohus teha uurimiseksperimendi kooskõlas käesoleva koodeksi §-ga 154.

§ 255. Kohtuliku uurimise lõpetamine

(1) Pärast kõigi kriminaalasjas leiduvate tõendite uurimist küsib eesistuja prokurörilt ja protsessiosalistelt, kas nad taotlevad kohtulikku uurimist veel millegagi täiendada.

(2) Esitatud taotluste rahuldamise või mitterahuldamise kohta teeb kohus määruse.

(3) Pärast vajalikke täiendavaid uurimistoiminguid kuulutab eesistuja kohtuliku uurimise lõpetatuks.

Kahekümne neljas peatükk

KOHTULIK VAIDLUS JA KOHTUALUSE VIIMANE SÕNA

§ 256. Kohtuliku vaidluse kord

(1) Pärast kohtuliku uurimise lõpetatuks kuulutamist asub kohus kohtuliku vaidluse ärakuulamisele.

(2) Vaidlus koosneb kriminaalasjast osavõtva prokuröri ja ühiskondliku süüdistaja, seejärel kannatanu, tsiviilhageja ja tsiviilkostja või nende esindajate ning ühiskondliku kaitsja ja kaitsja, nende puudumisel aga kohtualuse enda kõnest.

(3) Riikliku ja ühiskondliku süüdistaja ning kaitsja ja ühiskondliku kaitsja sõnavõttude järjekorra määrab kohus pärast süüdistajate ja kaitsjate arvamuste ärakuulamist.

§ 257. Kohtuliku vaidluse sisu

(1) Kohtulikust vaidlusest osavõtjatel on õigus oma kõnedes toetuda ainult neile tõenditele, mis olid kohtuliku uurimise esemeks.

(2) Kohus ei või piirata vaidluse kestust, kuid eesistujal on õigus vaidlusest osavõtjaid peatada, kui nad oma kõnes kalduvad kõrvale arutatava kriminaalasja sisust.

(3) Kohtulikust vaidlusest osavõtjatel ei ole

õigust vaidluse käigus esitada uusi tõendeid, mis ei olnud kohtuliku uurimise esemeks. Uute tõendite esitamise vajaduse korral võivad nad taotleda kohtuliku uurimise uuendamist.

(4) Pärast uuendatud kohtuliku uurimise lõpetamist alustatakse vaidlust uuesti.

(5) Kohtulikust vaidlusest osavõtjatel on õigus kuni kohtu lahkumiseni nõupidamistuppa esitada oma kõne tekst lisamiseks kohtuistungi protokollile.

(6) Pärast vaidluse lõppu võivad sellest osavõtjad vahetada repliike, kusjuures viimase repliigi õigus on alati kohtualuse kaitsjal või kohtualusel.

§ 258. Kohtualuse viimane sõna

(1) Pärast vaidluse lõpetamist annab eesistuja kohtualusele viimase sõna.

(2) Kohus ei või piirata kohtualuse viimase sõna kestust, kuid kohtu eesistujal on õigus kohtualust peatada, kui see oma kõnes kaldub kõrvale arutatava kriminaalasja sisust.

(3) Kohtualuse viimase sõna ajal ei või temale esitada küsimusi.

(4) Kui kohtualune oma viimases sõnas avaldab kriminaalasja suhtes olulise tähtsusega uusi asjaolusid, uuendab kohus kohtuliku uurimise.

(5) Pärast uuendatud kohtuliku uurimise lõpetamist algab uuesti kohtulik vaidlus üldises korras ja kohtualusele antakse uuesti viimane sõna.

§ 259. Kohtu eemaldumine nõupidamistuppa

Pärast kohtualuse viimase sõna ärakuulamist läheb kohus kohtuotsuse tegemiseks nõupidamistuppa, millest eesistuja teatab istungisaalis viibijatele.

Kahekümne viies peatükk

KOHTUOTSUSE TEGEMINE

§ 260. Kohtuotsuse tegemine Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi nimel

Eesti NSV kohtud teevad kohtuotsuse Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi nimel.

§ 261. Kohtuotsuse tegemine nõupidamistoas

Kohus teeb kohtuotsuse nõupidamistoas. Otsuse tegemise ajal võivad nõupidamistoas viibida ainult kohtunikud, kes antud kriminaalasjas kohtu koosseisu kuuluvad. Teiste isikute viibimine nõupidamistoas kohtuotsuse tegemise ajal on keelatud.

§ 262. Kohtuotsuse seaduslikkus ja põhjendatus

(1) Kohtuotsus peab olema kooskõlas seadusega ja põhjendatud.

(2) Kohus rajab otsuse ainult nendele tõenditele, mis on läbi vaadatud kohtuistungil.

§ 263. Kohtuotsuse tegemisel lahendatavad küsimused

(1) Kohtuotsuse tegemisel lahendab kohus nõupidamistoas järgmised küsimused:

1) kas on toimunud tegu, milles kohtualust süüdistatakse;

2) kas selle teo pani toime kohtualune;

3) kas see tegu sisaldab kuriteokoosseisu ja millises kriminaalseaduse paragrahvis, lõikes ja punktis see on ette nähtud;

4) kas kohtualune on süüdi selle kuriteo toimepanemises;

5) kas kohtualust tuleb toimepandud kuriteo eest karistada;

6) kas esineb «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-s 42 ettenähtud asjaolusid, mille alusel võib kohtualust tunnistada eriti ohtlikuks retsidivistiks;

7) kas esineb kohtualuse vastutust kergendavaid või raskendavaid asjaolusid;

8) milline karistus tuleb kohtualusele mõista ja kas kohtualusel tuleb see karistus kanda;

9) kas vabadusekaotusele mõistetud kohtualusel tuleb karistus kanda parandusliku töö asutuses ja nimelt millise režiimiga parandusliku või kasvatusliku töö koloonias või türmis;

10) kas tuleb rahuldada ühiskondliku organisatsiooni või töötajate kollektiivi taotlus kohtualuse tingimisi süüdimõistmise ja tema ümberkasvatamiseks ja parandamiseks andmise kohta;

11) kas kohtualuse suhtes tuleb kohaldada tõkendit ja nimelt millist;

12) kas on vaja kohaldada kohtualuse suhtes

alkohoolikute ja narkomaanide kohta ettenähtud sundravi ja nimelt millist;

13) milliseid vahendeid on vaja kohaldada süüdimõistetu järelevalveta jäävate alaealiste laste või tema vara suhtes;

14) kas tuleb rahuldada tsiviilhagi, kellelt, kelle kasuks ja missuguses summas või kas materiaalne kahju kuulub hüvitamisele, kui tsiviilhagi ei ole esitatud;

15) millised abinõud tuleb tarvitusele võtta tsiviilhagi, materiaalse kahju hüvitamise või vara konfiskeerimise tagamiseks;

16) kuidas toimida asitõendite ja äravõetud esemetega;

17) kelle kanda jäävad kohtukulud.

(2) Kui kohtualust süüdistatakse mitme kuriteo toimepanekus, otsustab kohus need küsimused iga kuriteo kohta eraldi ja ühtlasi mõistab lõpliku karistuse kuritegude kogumi eest.

(3) Kui kuriteo või kuritegude toimepanekus süüdistatakse mitut kohtualust, otsustab kohus need küsimused iga kohtualuse ja kuriteo suhtes eraldi.

§ 264. Alaealise suhtes kasvatusliku iseloomuga sunnivahendite kohaldamine

Kui kohus kriminaalasja arutamise tulemusena jõuab järeldusele, et isikut, kes nooremalt kui kaheksateistkümne aastasena pani toime kuriteo, mille ühiskonnaohtlikkus ei ole suur, saab parandada kriminaalkaristust kohaldamata, teeb ta süüdimõistva otsuse karistust mõistmata ja kohaldab süüdimõistetu suhtes «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-s 61 lg. 1

ettenähtud kasvatusliku iseloomuga sunnivahendeid.

§ 265. Nõupidamistoas küsimuste esitamise kord

(1) Kohtunike nõupidamist nõupidamistoas juhatab eesistuja, kes esitab kohtunikele otsustamiseks küsimused käesoleva koodeksi §-s 263 ettenähtud korras. Iga küsimus tuleb esitada võimalikult niisugusel kujul, et sellele saab anda ainult kas jaatava või eitava vastuse.

(2) Küsimuste otsustamisel ei ole ühelgi kohtunikul õigust keelduda oma hääle andmisest. Eesistuja avaldab oma arvamuse ja annab oma hääle viimasena.

(3) Kõik küsimused otsustatakse lihthäälteenamusega.

§ 266. Kohtuniku eriarvamus

(1) Vähemusse jäänud kohtunikul on õigus kirjalikult esitada oma eriarvamus, mis võetakse toimikusse, kuid mida ei avaldata kohtuotsuse kuulutamisel.

(2) Kui rahvakohtu otsuse peale, mille suhtes üks kohtunikest jäi eriarvamusele, ei esitata kassatsioonikaebust ega -protesti, saadab kriminaalasja otsustanud kohus pärast kohtuotsuse jõustumist toimiku Eesti NSV Ülemkohtu esimehele kohtuliku järelevalve korras protesti esitamise otsustamiseks.

§ 267. Kohtuliku uurimise uuendamine

(1) Kui kohus nõupidamistoas käesoleva koo-

deksi §-s 263 ettenähtud küsimuste otsustamisel tunnistab vajalikuks täiendavalt selgitada mõnd asjaolu, millel on kriminaalasjas tähtsust, uuendab ta kohtuotsust tegemata oma määrusega kohtuliku uurimise.

(2) Uuendatud kohtuliku uurimise lõpetamise järel kuulab kohus uuesti ära kohtuliku vaidluse ja kohtualuse viimase sõna.

(3) Kui kohus nõupidamistoas jõuab järeldusele, et kriminaalasi on vaja saata täiendavale uurimisele, teeb ta selle kohta määruse.

§ 268. Kohtuotsuse liigid

(1) Kohtuotsus võib olla süüdimõistev või õigeksmõistev ja peab olema kohtu poolt motiveeritud.

(2) Süüdimõistev kohtuotsus ei või rajaneda oletustel ja tehakse ainult tingimusel, kui kohtuliku arutamise käigus on tõendatud kohtualuse süü kuriteo toimepanemises. Kohus teeb süüdimõistva otsuse karistust mõistmata, kui tegu on kriminaalasja kohtus arutamise ajaks kaotanud ühiskonnaohtlikkuse või selle teo toimepannud isik ei ole enam ühiskonnaohtlik.

(3) Kohus teeb süüdimõistva otsuse süüdimõistetu vabastamisega karistusest, kui kriminaalasja arutamisel tehti kindlaks käesoleva koodeksi §-s 5 lg. 1 p. 3 või 4 märgitud asjaolu, samuti «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-s 49 lg. 2 ettenähtud juhtudel.

(4) Õigeksmõistev kohtuotsus tehakse siis, kui ei ole tuvastatud kuriteosündmus või kui kohtualuse teos puudub kuriteokoosseis, samuti

siis, kui ei ole tõendatud kohtualuse osavõtt kuriteo toimepanemisest.

(5) Kui õigeksmõistva kohtuotsuse tegemisel jääb kohtualuse poolt kuriteost osavõtu tõendamatuse tõttu tuvastamata kuriteo toimepannud isik, saadab kohus pärast kohtuotsuse jõustumist toimiku prokurörile isiku kindlakstegemiseks, kes tuleb süüdistatavana vastutusele võtta.

§ 269. Tsiviilhagi otsustamine

(1) Tsiviilhagi otsustatakse kohtuotsuse tegemisel.

(2) Süüdimõistva kohtuotsuse tegemisel rahuldab kohus kas täielikult või osaliselt tsiviilhagi või jätab selle rahuldamata, olenevalt hagi tõendatusest.

(3) Õigeksmõistva kohtuotsuse tegemisel kuriteokoosseisu puudumise tõttu jätab kohus tsiviilhagi läbi vaatamata. Kui ei ole tuvastatud kuriteosündmus või ei ole tõendatud kohtualuse osavõtt kuriteo toimepanemisest, jätab kohus tsiviilhagi rahuldamata.

(4) Tsiviilhagi, mis otsuse tegemisel jäi läbi vaatamata, võib esitada tsiviilprotsessi korras.

§ 270. Tsiviilhagi suuruse kindlaksmääramine tsiviilprotsessi korras

Kui kriminaalasja arutamist edasi lükkamata ei ole võimalik täpselt arvestada tsiviilhagi suurust, võib kohus süüdimõistva otsuse tegemisel tunnistada, et tsiviilhagi kuulub rahuldamisele, kuid hagi rahuldamise täpne

suurus määratakse kindlaks tsiviilprotsessi korras.

§ 271. Tsiviilhagi ja vara konfiskeerimise tagamine

Tsiviilhagi rahuldamisel või kohtualuse karistamisel vara konfiskeerimisega võtab kohus tarvitusele abinõud tsiviilhagi või vara konfiskeerimise tagamiseks, kui neid abinõusid varem ei olnud tarvitusele võetud.

§ 272. Kohtuotsuse koostamine

(1) Pärast käesoleva koodeksi §-s 263 ettenähtud küsimuste otsustamist koostab kohus otsuse, millele kirjutavad alla kõik otsuse tegemisest osavõtnud kohtunikud, kaasa arvatud ka eriarvamusele jäänud kohtunik.

(2) Kohtuotsus kirjutatakse keeles, milles toimus kriminaalasja kohtulik arutamine. Parandused kohtuotsuses peavad olema õiendatud.

(3) Kohtuotsus koosneb sissejuhatavast, kirjeldav-motiveerivast ja resolutiivosast.

§ 273. Kohtuotsuse sissejuhatav osa

Kohtuotsuse sissejuhatavas osas märgitakse:

1) kohtuotsuse tegemine Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi nimel;

2) kohtuotsuse tegemise koht ja aeg;

3) otsuse teinud kohtu nimetus, kohtu koosseis, kohtuistungi sekretäri, süüdistaja, ühis-

kondliku süüdistaja, kaitsja, ühiskondliku kaitsja ja tõlgi perekonnanimed;

4) kohtualuse perekonna-, ees- ja isanimi, sünniaeg ja -koht, elukoht, elukutse, haridus, perekonnaseis ja muud kriminaalasjas tähtsust omavad andmed kohtualuse isiku kohta;

5) kriminaalseaduse paragrahv, lõige ja punkt, kus on ette nähtud kuritegu, milles süüdistatuna kohtualune oli kohtu alla antud.

§ 274. Kohtuotsuse kirjeldav-motiveeriv osa

Kohtuotsuse kirjeldav-motiveerivas osas näidatakse:

1) süüdistuse formulatsioon, mille järgi kohtualune oli kohtu alla antud;

2) kohtulikul uurimisel kindlakstehtud asjaolud ja tõendid, mille põhjal kohus need asjaolud loeb tuvastatuks;

3) motiivid, miks kohus rajab oma otsuse nimelt nendele tõenditele ning loeb mitteusaldusväärseks muud kriminaalasjas leiduvad tõendid;

4) millises süüdistuses kohus iga kohtualuse süüdi tunnistab ja millistel tõenditel see kohtu järeldus põhineb või millises süüdistuses kohtualune õigeks mõisteti ja millistel kaalutlustel kohus loeb mitteusaldusväärseks tõendid, millel põhines süüdistus;

5) motiivid kohtualusele mõistetud karistuse kohta, ära näidates vastutust kergendavad ja raskendavad asjaolud, samuti temale alla vastavas seaduses ettenähtud alammäära karistuse mõistmise motiivid;

6) kohtualuse karistusest või karistuse kand-

misest vabastamise motiivid seaduses ettenähtud aluste esinemise korral;

7) ühiskondliku organisatsiooni või töötajate kollektiivi taotluse kohtualuse tingimisi süüdimõistmise ja tema ümberkasvatamiseks ja parandamiseks andmise rahuldamise või mitterahuldamise motiivid;

8) tõkendi ja sundravi kohaldamise motiivid;

9) kohtualuse eriti ohtlikuks retsidivistiks tunnistamise motiivid;

10) tsiviilhagi rahuldamise või rahuldamata jätmise alused, samuti materiaalse kahju hüvitamise alused, kui tsiviilhagi ei ole esitatud.

§ 275. Süüdimõistva kohtuotsuse resolutiivosa

(1) Süüdimõistva kohtuotsuse resolutiivosas näidatakse:

1) kohtualuse perekonna-, ees- ja isanimi;

2) kohtualuse süüdi tunnistamine kriminaalseaduse vastava paragrahvi, lõike ja punkti järgi;

3) kohtualuse eriti ohtlikuks retsidivistiks tunnistamine, kui selleks on alused;

4) kohtualusele iga kuriteo eest mõistetud karistuse liik ja määr ning ärakandmisele kuuluv lõplik karistus, tingimisi süüdi mõistmisel katseaja kestus;

5) kas vabadusekaotusele mõistetud kohtualusel tuleb karistus kanda parandusliku töö asutuses ja nimelt millise režiimiga parandusliku või kasvatusliku töö koloonias või türmis;

6) karistuse kandmise alguse aeg;

7) kohtu poolt valitud tõkend või varem kohaldatud tõkendi tühistamine;

8) süüdimõistetu järelevalveta jäävate alaealiste laste või vara suhtes kohaldatavad abinõud;

9) otsus tsiviilhagi rahuldamise või materiaalse kahju hüvitamise kohta, kui tsiviilhagi ei ole esitatud;

10) kohtu poolt tsiviilhagi, materiaalse kahju hüvitamise või vara konfiskeerimise tagamiseks tarvituselevõetud abinõud;

11) kuidas toimida asitõendite ja muude äravõetud esemetega;

12) kelle peale tuleb panna kohtukulud;

13) kohtuotsuse peale edasikaebamise kord ja tähtaeg.

(2) Kui kohtualusele on esitatud süüdistus mitmes kuriteos või kriminaalseaduse mitme paragrahvi järgi, peab kohtuotsuses olema täpselt märgitud, millises süüdistuses kohtualune on õigeks ja millises süüdi mõistetud.

(3) «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-s 34 ettenähtud juhtudel märgib kohus otsuse resolutiivosas esildise tegemise vastavale riiklikule organile süüdimõistetult ordeni, medali või aunimetuse, sõjaväelise või muu auastme äravõtmise kohta.

(4) Kui süüdimõistetu vabastatakse karistuse kandmisest «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» § 49 lg. 2 alusel, tuleb see kohtuotsuse resolutiivosas eraldi märkida.

§ 276. Õigeksmõistva kohtuotsuse resolutiivosa

Õigeksmõistva kohtuotsuse resolutiivosas näidatakse:

1) õigeksmõistetu perekonna-, ees- ja isanimi;
2) kohtualuse õigeksmõistmine kriminaalseaduse vastava paragrahvi, lõike või punkti järgi;
3) valitud tõkendi tühistamine;
4) tsiviilhagi ja vara konfiskeerimise tagamiseks tarvituselevõetud abinõude tühistamine;
5) kuidas toimida asitõendite ja muude äravõetud esemetega;
6) kohtuotsuse peale edasikaebamise kord ja tähtaeg.

§ 277. Kohtu erimäärus

(1) Samaaegselt kohtuotsuse tegemisega võib kohus erimäärusega juhtida asutuste, ettevõtete, organisatsioonide ja ametiisikute tähelepanu nende töös kriminaalasja kohtulikul arutamisel avastatud puudustele ja nõuda nende kõrvaldamist.

(2) Erimäärusele kirjutavad alla kõik kohtunikud. Erimääruse ärakiri saadetakse vastavale asutusele, ettevõttele, organisatsioonile või ametiisikule, kes on kohustatud ühe kuu jooksul kohtule teatama tarvituselevõetud abinõudest.

(3) Erimääruse võib kohtu äranägemisel avaldada koos kohtuotsuse kuulutamisega.

§ 278. Kohtuotsuse kuulutamine

(1) Kohtuotsus kuulutatakse pärast selle allakirjutamist. Kohtuotsuse loeb ette eesistuja kogu kohtukoosseisu juuresolekul istungisaalis.

(2) Kõik istungisaalis viibijad kuulavad otsust seistes.

(3) Kui kohtuotsus loetakse ette keeles, mida

kohtualune ei valda, siis pärast kohtuotsuse kuulutamist tõlgib kohtuotsuse kohtualusele istungist osavõttev tõlk.

(4) Eesistuja selgitab kohtualusele temale arusaadavas väljenduses kohtuotsuse sisu, samuti edasikaebe korra ja tähtaja, kui aga kohtualusele on mõistetud erakordne karistus — surmanuhtlus, ka tema õiguse esitada armuandmise taotlus Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumile.

§ 279. Kohtualuse vabastamine vahi alt

Kohtualuse õigeksmõistmisel või tema vabastamisel karistuse kandmisest või temale karistuse mõistmisel, mis ei ole seotud vabadusekaotusega, vabastatakse vahi all viibiv kohtualune vahi alt viivitamatult istungisaalis.

§ 280. Kohtuotsuse ärakirja kätteandmine

(1) Kohtuotsuse ärakiri tuleb kohtualusele kätte anda kolme ööpäeva jooksul pärast kohtuotsuse kuulutamist.

(2) Kui otsus oli kirjutatud keeles, mida kohtualune ei valda, antakse kohtuotsuse ärakiri temale kätte tõlgituna kohtualuse emakeelde või teise temale arusaadavasse keelde.

(3) Jõustunud kohtuotsuse ärakiri saadetakse teadmiseks süüdimõistetu töökohta, majavalitsusele või külanõukogule.

(4) Kohtualusele vabadusekaotusliku karistuse mõistmisel kindlustab kohus süüdimõistetu omastele võimaluse kohtuda süüdimõistetuga enne karistuse kandmisele asumist.

MEDITSIINILISE ISELOOMUGA SUNNIVAHENDI KOHALDAMINE VAIMUHAIGE SUHTES

§ 281. Eeluurimise kord

(1) Kui isik pani toime ühiskonnaohtliku teo süüdimatusseisundis või haigestus pärast selle teo toimepanemist, kuid enne kohtuotsuse tegemist vaimuhaigusesse, mille tagajärjel ta ei ole võimeline endale oma tegudest aru andma või neid juhtima, algatatakse ja uuritakse kriminaalasja üldises korras, välja arvatud käesolevas peatükis ettenähtud erandid.

(2) Kui isik pani toime ühiskonnaohtliku teo süüdimatusseisundis või haigestus pärast selle teo toimepanemist, kuid enne kohtuotsuse tegemist vaimuhaigusesse, mille tagajärjel ta ei ole võimeline endale oma tegudest aru andma või neid juhtima, siis teeb uurija kriminaalasja lõpetamise määruse või määruse kriminaalasja saatmiseks kohtusse «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-s 59 lg. 1 ettenähtud meditsiinilise iseloomuga sunnivahendite või «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-s 59 lg. 4 ettenähtud vahendi kohaldamise otsustamiseks.

(3) Isiku psüühilise seisundi tuvastab uurimise käigus kohtupsühhiaatriline ekspertiis.

§ 282. Uurija ja prokuröri tegevus eeluurimise lõpetamisel

Käesoleva koodeksi §-s 281 ettenähtud mää-

ruse saadab uurija koos toimikuga prokurörile, kes määrusega nõustumisel kinnitab selle ja annab kriminaalasja üle kohtule, mittenõustumisel aga tagastab uurijale täiendavaks eeluurimiseks.

§ 283. Kriminaalasja ettevalmistamine kohtulikuks arutamiseks

(1) Saanud prokurörilt kriminaalasja, määrab kohtunik selle arutamisele, teatab sellest prokurörile, kaitsjale ja uurimisaluse seaduslikele esindajatele ning teeb korralduse kannatanute, tunnistajate ja ekspertide väljakutsumiseks.

(2) Kriminaalasja arutamine toimub prokuröri ja kaitsja osavõtul.

(3) Kui kohtunik leiab, et kriminaalasi kuulub lõpetamisele või tagastamisele täiendavaks uurimiseks, määrab ta kriminaalasja läbivaatamiseks kohtu korraldaval istungil.

§ 284. Kriminaalasja kohtulik arutamine

(1) Kriminaalasja kohtulik arutamine toimub käesoleva koodeksi sätete kohaselt.

(2) Kohtulik uurimine algab käesoleva koodeksi §-s 282 ettenähtud määruse avaldamisega.

(3) Kohtuistungil kuulatakse üle tunnistajad ja kannatanud, kontrollitakse kõiki tõendeid, ekspertide arvamust uurimisaluse psüühilise seisundi kohta ja kõiki kriminaalasja otsustamisel olulise tähtsusega asjaolusid.

(4) Kohtuistungile võib kohtu äranägemisel kutsuda isiku, kelle suhtes taotleti meditsiinilise iseloomuga sunnivahendi kohaldamist.

§ 285. Kohtu poolt lahendatavad küsimused

(1) Kohus otsustab kriminaalasja oma määrusega, mis tehakse nõupidamistoas.

(2) Määruse tegemisel peab kohus otsustama järgmised küsimused:

1) kas on toimunud kriminaalseaduses ettenähtud ühiskonnaohtlik tegu;

2) kas selle teo pani toime antud isik;

3) kas antud isik pani selle teo toime süüdimatusseisundis või haigestus pärast kuriteo toimepanemist vaimuhaigusesse, mille tagajärjel ta ei ole võimeline endale oma tegudest aru andma või neid juhtima;

4) kas antud isiku suhtes tuleb kohaldada «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-s 59 lg. 1 ettenähtud meditsiinilise iseloomuga sunnivahendeid või «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-s 59 lg. 4 ettenähtud vahendit ja nimelt millist vahendit.

§ 286. Kohtumäärus

(1) Tunnistanud tõendatuks antud isiku poolt kriminaalseaduses ettenähtud ühiskonnaohtliku teo toimepanemise süüdimatusseisundis või pärast kuriteo toimepanemist vaimuhaigusesse haigestumise, mille tagajärjel see isik ei ole võimeline endale oma tegudest aru andma või neid juhtima, teeb kohus kriminaalasja lõpetamise määruse, ja kohaldab antud isiku suhtes «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-s 59 lg. 1 ettenähtud meditsiinilise iseloomuga sunnivahendeid või «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-s 59

lg. 4 ettenähtud vahendi või jätab need kohaldamata, kui selleks puudub vajadus.

(2) Tunnistanud, et antud isiku süüdimatus ei ole kindlaks tehtud või et kuriteo toimepannud isiku haigestumine ei ole selline, et ta ei ole võimeline endale oma tegudest aru andma või neid juhtima, tagastab kohus kriminaalasja oma määrusega täiendavaks uurimiseks ja edasiseks menetluseks üldises korras.

(3) Kui kohus tunnistab, et antud isiku süü ühiskonnaohtliku teo toimepanemises ei ole tõendatud või et kriminaalasjas esinevad käesoleva koodeksi §-s 5 ettenähtud kriminaalasja algatamist kõrvaldavad alused, teeb ta kriminaalasja lõpetamise määruse.

§ 287. Kohtumääruse peale edasikaebamine

Meditsiinilise iseloomuga sunnivahendi kohaldamise ja kriminaalasja lõpetamise määruse peale võivad edasi kaevata kõrgemalseisvale kohtule kannatanu, uurimisaluse kaitsja ja seaduslikud esindajad või protestida prokurör.

§ 288. Meditsiinilise iseloomuga sunnivahendi muutmine ja tühistamine

(1) Kui käesoleva koodeksi §-s 281 tähendatud isik, kes viibib sundravil, tervistub või tema tervislik seisund muutub ja vastavalt kohtupsühhiaatrilise ekspertiisi arvamusele langeb ära meditsiinilise iseloomuga sunnivahendi edasise kohaldamise vajadus või tekib vajadus muuta selle liiki, siis lõpetab kohus selle raviasutuse esildise alusel, kus antud isik viibib, meditsii-

nilise iseloomuga sunnivahendi kohaldamise või muudab selle liiki.

(2) Meditsiinilise iseloomuga sunnivahendi kohaldamise lõpetamise või selle liigi muutmise taotlusi võivad kohtule esitada ka sundravil viibiva isiku abikaasa, seaduslikud esindajad, lähemad sugulased või kaitsja.

(3) Meditsiinilise iseloomuga sunnivahendi kohaldamise lõpetamise või selle liigi muutmise otsustab kohus, kes tegi määruse selle vahendi kohaldamiseks, või raviasutuse asukohajärgne kohus prokuröri ja kaitsja osavõtul käesoleva koodeksi §-des 336 ja 337 ettenähtud korras.

(4) Meditsiinilise iseloomuga sunnivahendite kohaldamise lõpetamise või selle liigi muutmise määruse peale võivad edasi kaevata käesoleva koodeksi §-s 287 ettenähtud isikud üldises korras.

(5) Käesolevas paragrahvis ettenähtud korras lahendab kohus ka «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-s 59 lg. 4 ettenähtud vahendite kohaldamise lõpetamise, kusjuures sellekohaseid taotlusi võivad kohtule peale käesoleva paragrahvi lõikes 2 tähendatud isikute esitada arst, kelle järelevalve alla isik oli antud, või isikud, kelle hooldamisele isik oli antud.

§ 289. Meditsiinilise iseloomuga sunnivahendi kohaldamise lõpetamine

(1) Kui isik, kelle suhtes kohaldati meditsiinilise iseloomuga sunnivahendit seoses tema vaimuhaigeks jäämisega pärast kuriteo toimepanemist, tunnistatakse kohtupsühhiaatrilise ekspertiisi poolt paranenuks, lõpetab kohus

raviasutuse esildise alusel oma määrusega meditsiinilise iseloomuga sunnivahendi kohaldamise ja saadab kriminaalasja eeluurimiseks ning kohtulikuks arutamiseks või kohtuotsuse täitmiseks üldises korras, arvestades seejuures «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-des 53 ja 54 ettenähtud tähtaegu.

(2) Tähendatud küsimused lahendatakse kohtus käesoleva koodeksi §-de 336 ja 337 korras.

NELJAS OSA

MENETLUS TEISE ASTME KOHTUS

Kahekümne seitsmes peatükk

ESIMESE ASTME KOHTU JÕUSTUMATA OTSUSTE JA MÄÄRUSTE PEALE EDASIKAEBAMISE JA PROTESTIMISE KORD

§ 290. Kohtuotsuse peale edasikaebamise ja protestimise õigus

(1) Kohtualusel, tema kaitsjal või seaduslikul esindajal ning kannatanul ja tema esindajal on õigus kassatsiooni korras kohtuotsuse peale edasi kaevata.

(2) Prokurör on kohustatud kassatsiooni korras protestima iga ebaseadusliku või alusetu kohtuotsuse peale, olenemata sellest, kas ta toetas süüdistust esimese astme kohtus või mitte.

(3) Tsiviilhagejal, tsiviilkostjal ja nende esindajatel on õigus kaevata kohtuotsuse peale tsiviilhagisse puutuvas osas.

(4) Kohtu poolt õigeksmõistetud isikul on õigus kassatsiooni korras kaevata õigeksmõistva kohtuotsuse peale õigeksmõistmise motiivide ja aluste osas.

(5) Eesti NSV Ülemkohtu otsused ei kuulu kassatsiooni korras edasikaebamisele ega protestimisele.

§ 291. Edasikaebamise ja protestimise tähtajad

(1) Kaebused ja protestid esimese astme kohtu otsuse peale tuleb esitada seitsme ööpäeva jooksul, arvates kohtuotsuse kuulutamise päevast. Kui süüdimõistetu viibib vahi all, arvutatakse temale otsuse peale edasikaebamise tähtaega kohtuotsuse ärakirja kätteandmise päevast.

(2) Seitsme ööpäeva jooksul, arvates kohtuotsuse kuulutamisest, ei tohi toimikut kohtust välja nõuda ja prokuröril ning protsessiosalistel on õigus tutvuda kohtus toimiku materjalidega ja esitatud kaebuse või protestiga.

(3) Tähtaja möödumisel esitatud kaebused või protestid jäävad käiguta, kuid võetakse toimikusse.

§ 292. Kassatsioonitähtaja ennistamine

(1) Edasikaebamise või protestimise tähtaja mõjuvatel põhjustel möödalaskmise korral võib tähtaja möödalasknud isik taotleda otsuse teinud kohtult tähtaja ennistamist.

(2) Kui aga kriminaalasi taotluse esitamise ajaks on saadetud juba teise astme kohtule, otsustab selle küsimuse viimane.

(3) Möödalastud tähtaja ennistamise taotluse esitanud isikul on lubatud osa võtta kohtuistungist, kus vaadatakse läbi tähtaja ennistamise küsimus.

§ 293. Kohtuotsuse peale edasikaebamise ja protestimise kord

(1) Kassatsioonikaebused ja -protestid esitatakse otsuse teinud kohtule ja saadetakse viimase poolt edasi teise astme kohtule kolme ööpäeva jooksul pärast kassatsioonitähtaja möödumist.

(2) Kaebuse või protesti ettenähtud tähtaja jooksul esitamine vahetult teise astme kohtule ei ole kaebuse või protesti läbivaatamist takistavaks asjaoluks.

(3) Kassatsioonikaebuse esitajal on õigus kaebust kuni kriminaalasja läbivaatamiseni teise astme kohtus tagasi võtta.

(4) Kassatsiooniprotesti esitanud prokuröril on õigus protesti tagasi võtta kuni kriminaalasja läbivaatamiseni teise astme kohtus. Protesti tagasivõtmise õigus on samuti kõrgemalseisval prokuröril.

§ 294. Esitatud kaebusest ja protestist teatamine

(1) Kohtuotsuse peale kaebuse või protesti esitamise korral teatab esimese astme kohus sellest ühe ööpäeva jooksul kriminaalasjast osavõtnud prokurörile ja protsessiosalistele, kellel on õigus tutvuda kohtus kaebuse või protestiga ja esitada selle kohta oma kirjalikke seletusi kuni kriminaalasja läbivaatamise alguseni teise astme kohtus.

(2) Vahi all viibivale kohtualusele saadetakse koos teatega ärakiri esitatud kaebusest või protestist.

§ 295. Erikaebuste ja -protestide esitamise kord

(1) Erikaebused või -protestid kohtumääruse või kohtuniku ainuisikulise määruse peale esitatakse määruse teinud kohtu kaudu teise astme kohtule seitsme ööpäeva jooksul, arvates määruse teatavaks saamisest.

(2) Erikaebuse või -protesti esitamise tähtaja ennistamise küsimus lahendatakse käesoleva koodeksi §-s 292 ettenähtud korras.

§ 296. Kohtumääruste ja kohtuniku ainuisikuliste määruste peale esitatavad erikaebused ja -protestid

(1) Erikaebused või -protestid kohtumääruste või kohtuniku ainuisikuliste määruste peale vaatab teise astme kohus läbi ainult nende isikute suhtes, kelle kohta oli erikaebus või -protest esitatud.

(2) Erikaebuse või -protesti esitamine kohtumääruse peale peatab kaevatava või protestitava määruse täitmise, kui määrus käsitleb kriminaalasja täiendavaks uurimiseks saatmist, kohtualuse suhtes meditsiinilise iseloomuga sunnivahendi kohaldamist või enne tähtaega karistuse kandmisest haiguse tõttu vabastamist.

(3) Kohtuistungil tehtud määrused kriminaalasjas, mille menetlus lõppes kohtuotsusega, ei kuulu eraldi edasikaebamisele ja protestimisele käesolevas paragrahvis ettenähtud korras.

§ 297. Kriminaalasja läbivaatamise tähtaeg teise astme kohtus

(1) Teise astme kohtule kaebuse või protesti põhjal esitatud kriminaalasi vaadatakse läbi hiljemalt kahe nädala jooksul, arvates kriminaalasja saabumisest.

(2) Kriminaalasja ulatuslikkuse või erilise keerukuse tõttu võib teise astme kohtu esimees seda tähtaega pikendada, kuid mitte rohkem kui seitsme ööpäeva võrra.

(3) Esimese astme kohus teatab prokurörile ja protsessiosalistele kriminaalasja läbivaatamise päevast teise astme kohtus, mille istungist neil on õigus osa võtta.

(4) Teadaanne kriminaalasja läbivaatamise aja kohta teise astme kohtus tuleb välja panna hiljemalt kolm ööpäeva enne kriminaalasja läbivaatamist.

§ 298. Kassatsioonikaebuse või -protesti esitamise tagajärjed

Kassatsioonikaebuse või -protesti esitamine kohtuotsuse peale peatab kohtuotsuse täitmise, välja arvatud käesoleva koodeksi §-s 325 lg. 4 ettenähtud erand.

KASSATSIOONIMENETLUS

§ 299. Protsessiosaliste osavõtt teise astme kohtu istungist

(1) Teise astme kohtu istungile ilmunud süüdi- ja õigeksmõistetul, kaitsjal, kannatanul, tsiviilhagejal, tsiviilkostjal ning nende esindajatel on õigus kriminaalasja kohta seletusi anda, samuti esitada oma taotlusi ja avaldusi.

(2) Vahi all viibiva süüdimõistetu toomise kriminaalasja kassatsiooni korras läbivaatava kohtu istungile otsustab teise astme kohus.

§ 300. Kriminaalasja avalik läbivaatamine teise astme kohtus

Kaebuse ja protesti alusel vaatab teise astme kohus kriminaalasja läbi avalikul kohtuistungil, välja arvatud käesoleva koodeksi §-s 17 ettenähtud erandid.

§ 301. Täiendavate tõendite esitamine teise astme kohtule

(1) Teise astme kohus võib nõuda ja protsessiosalistel ning prokuröril on õigus esitada teise astme kohtule täiendavaid kirjalikke tõendeid kuni prokuröri arvamuse avaldamiseni kriminaalasja läbivaatamisel.

(2) Esitatud tõenditega tutvustatakse teisi ilmunud protsessiosalisi ja prokuröri.

§ 302. Kriminaalasja läbivaatamise algus

(1) Määratud ajal avab eesistuja teise astme kohtu istungi ning teatab, milline kriminaalasi ja kelle kaebuse või protesti alusel tuleb läbivaatamisele.

(2) Eesistuja teeb kindlaks, kes on ilmunud ja kas mitteilmunuile oli teatatud kriminaalasja läbivaatamise päevast. Protsessiosalistele kriminaalasja läbivaatamisest mitteteatamine toob kaasa kriminaalasja läbivaatamise edasilükkamise.

(3) Pärast seda teatab eesistuja kohtu koosseisu ning prokuröri ja tõlgi perekonnanimed ja küsib, kas kellelgi on taandusavaldusi. Avaldus taanduse kohta vaadatakse läbi käesoleva koodeksi §-s 232 ettenähtud korras.

(4) Eesistuja küsib prokurörilt ja protsessiosalistelt, kas neil on taotlusi.

(5) Esitatud taotluste kohta teeb kohus määruse.

§ 303. Kriminaalasja läbivaatamise kord

(1) Kriminaalasja läbivaatamine algab ühe kohtuliikme ettekandega, milles esitatakse kriminaalasja sisu ja kaebuses või protestis toodud põhilised väited. Esimesena antakse sõna kaebuse või protesti esitajale. Seejärel annavad seletusi istungile ilmunud protsessiosalised. Pärast protsessiosaliste seletuste andmist kuulab kohus ära prokuröri arvamuse, mille järel kohus lahkub nõupidamistuppa määruse tegemiseks.

(2) Kohtuistungi korra ja selle rikkujate suhtes kehtivad käesoleva koodeksi §-d 224 ja 225.

§ 304. Määruse tegemine

(1) Määruse tegemisel juhindub kohus käesoleva koodeksi §-dest 261 ja 265.

(2) Määrus astub seadusjõusse tema kuulutamisega.

§ 305. Kohtuotsuse seaduslikkuse ja põhjendatuse kontrollimine

(1) Kriminaalasja kassatsiooni korras läbivaatamisel kontrollib kohus kohtuotsuse seaduslikkust ja põhjendatust toimikus leiduvate ning täiendavalt esitatud materjalide alusel. Kohus ei ole seotud kassatsioonikaebuse või -protesti väidetega ja kontrollib kriminaalasja täies ulatuses kõikide süüdimõistetute suhtes, kaasa arvatud ka need, kes kaebust ei esitanud või kelle suhtes ei esitatud kassatsiooniprotesti.

(2) Kui pärast kriminaalasja kassatsiooni korras läbivaatamist saabub kassatsioonikaebus isikult, kellele edasikaebamise tähtaeg ennistati, vaadatakse kriminaalasi selle kaebuse alusel kassatsiooni korras uuesti läbi.

(3) Kui seejuures täiendavalt tehtud kassatsioonimäärus on vastuolus samas kriminaalasjas varem tehtud määrusega, esitatakse toimik Eesti NSV Ülemkohtu esimehele, kes otsustab ühe või mõlema määruse peale kohtuliku järelevalve korras protesti esitamise.

§ 306. Kassatsioonimääruse liigid

Kriminaalasja kassatsiooni korras läbivaatamise tulemusena teeb kohus ühe järgmistest

määrustest: jätab kohtuotsuse muutmata, kaebuse või protesti aga rahuldamata; tühistab kohtuotsuse ja saadab kriminaalasja uueks uurimiseks või uueks kohtulikuks arutamiseks; tühistab kohtuotsuse ja lõpetab kriminaalasja; muudab kohtuotsuse.

§ 307. Kohtuotsuse kassatsiooni korras tühistamise või muutmise alused

Kohtuotsuse tühistamise või muutmise alusteks kriminaalasja läbivaatamisel kassatsiooni korras on:

1) kohtueelse või kohtuliku uurimise ühekülgsus või puudulikkus;

2) kohtuotsuses sisalduvate kohtu järelduste mittevastavus faktilistele asjaoludele;

3) kriminaalprotsessi seaduse oluline rikkumine;

4) kriminaalseaduse ebaõige kohaldamine;

5) kohtu poolt mõistetud karistuse mittevastavus kuriteo raskusele ja süüdimõistetu isiksusele.

§ 308. Uurimise ühekülgsus või puudulikkus

(1) Ühekülgne või puudulik on kohtueelne või kohtulik uurimine, kui jäeti välja selgitamata asjaolud, millel võis kohtuotsuse tegemisel olla tähtsust.

(2) Uurimine loetakse igal juhul ühekülgseks või puudulikuks:

1) kui kriminaalasjas ei ole välja selgitatud olulise tähtsusega asjaolusid või on jäetud üle kuulamata prokuröri või protsessiosaliste poolt

nimetatud tunnistajad või välja nõudmata nende poolt näidatud tõendid, millel võis kriminaalasjas tähtsust olla;

2) kui ei ole uuritud asjaolusid, mis olid märgitud selle kohtu määruses, kes saatis kriminaalasja täiendavaks uurimiseks või uueks kohtulikuks arutamiseks.

(3) Kohtuotsus tühistatakse ka siis, kui mõne asjaolu uurimise vajadus ilmneb täiendavalt esitatud materjalidest.

§ 309. Kohtuotsuses sisalduvate kohtu järelduste mittevastavus faktilistele asjaoludele

Kohtuotsus ei vasta faktilistele asjaoludele:

1) kui kohtuotsuse järeldused ei ole kooskõlas kohtuistungil kontrollitud tõenditega;

2) kui kohtuotsuses ei arvestatud asjaolusid, mis oluliselt võisid mõjuda kohtu järeldustele;

3) kui vastuoluliste tõendite puhul, millel oli või võis olla oluline tähtsus kohtu järelduste suhtes, ei ole kohtuotsuses näidatud, mis alustel kohus luges õigeks ühed tõendid ega arvestanud teisi;

4) kui kohtuotsuses toodud kohtu järeldused ise sisaldavad olulisi vastuolusid, mis võisid mõjuda kohtualuse süüküsimuse otsustamisele, tema suhtes õige kriminaalseaduse kohaldamisele või karistusmäära valikule.

§ 310. Kriminaalprotsessi seaduse oluline rikkumine

(1) Kriminaalprotsessi seaduse oluliseks rikkumiseks on sellised protsessiosaliste õiguste

või muude kriminaalprotsessi eeskirjade rikkumised, mis takistasid või võisid takistada kriminaalasja igakülgset, täielikku ja objektiivset uurimist ning seadusliku ja põhjendatud kohtuotsuse tegemist.

(2) Kohtuotsus kuulub igal juhul tühistamisele järgmiste kriminaalprotsessi eeskirjade rikkumise korral:

1) kui kohus ei lõpetanud kriminaalasja käesoleva koodeksi §-des 220 ja 221 ettenähtud aluste esinemisel;

2) kriminaalasja läbivaatamine ebaseadusliku kohtukoosseisu poolt;

3) kriminaalasja arutamine kohtualuse puudumisel, kui tema osavõtt kohtuistungist on seaduse järgi kohustuslik;

4) kriminaalasja arutamine kaitsja osavõtuta, kui tema osavõtt on seaduse järgi kohustuslik;

5) kohtunike nõupidamise saladuse rikkumine kohtuotsuse tegemisel;

6) kui otsusele ei ole alla kirjutanud kõik kohtunikud;

7) kohtuotsuses motiivide puudumine;

8) kriminaalasja arutamine tõlgi osavõtuta keeles, mida kohtualune ei valda;

9) kohtualusele käesoleva koodeksi §-des 202 ja 203 ettenähtud dokumentide mitteõigeaegne kätteandmine;

10) eksperdi arvamuse puudumine, kui ekspertiisi tegemine oli kohustuslik;

11) kohtuistungi protokolli puudumine.

§ 311. Kriminaalseaduse ebaõige kohaldamine

Kriminaalseaduse ebaõigeks kohaldamiseks on:

1) kohaldamisele kuulunud seaduse mittekohaldamine või seaduse ebaõige tõlgendamine;

2) kohaldamisele mittekuulunud seaduse kohaldamine.

§ 312. Kohtu poolt mõistetud karistuse mittevastavus kuriteo raskusele ja süüdimõistetu isiksusele

Kohtu poolt mõistetud karistus ei vasta kuriteo raskusele ja süüdimõistetu isiksusele, kui karistus küll ei ületa antud kuriteo eest seaduses määratud piire, kuid oma raskuse või kerguse tõttu ei vasta kuriteo ohtlikkuse iseloomule ja astmele, süüdimõistetu isiksusele ja vastutust kergendavatele või raskendavatele asjaoludele.

§ 313. Õigeksmõistva kohtuotsuse tühistamine

Õigeksmõistvat kohtuotsust võib kassatsiooni korras tühistada ainult prokuröri protesti, kannatanu kaebuse või kohtu poolt õigeksmõistetud isiku kaebuse alusel.

§ 314. Süüdimõistetu karistuse raskendamise või tema suhtes raskemat kuritegu ettenägeva kriminaalseaduse kohaldamise lubamatus kassatsiooniastmes

(1) Kriminaalasja kassatsiooni korras läbivaatamisel võib kohus kergendada esimese astme

kohtu poolt mõistetud karistust või kohaldada kergemat kuritegu ettenägevat kriminaalseadust, kuid tal ei ole õigust karistust raskendada ega kohaldada raskemat kuritegu ettenägevat kriminaalseadust.

(2) Kohtuotsust võib tühistada seoses vajadusega kohaldada raskemat kuritegu ettenägevat kriminaalseadust või karistuse kerguse tõttu ainult siis, kui nendel põhjustel on prokurör esitanud protesti või kannatanu kaebuse.

§ 315. Kohtuotsuse tühistamine ja kriminaalasja uueks arutamiseks saatmine

(1) Kohtuotsuse tühistamisel ja kriminaalasja uueks arutamiseks saatmisel näitab kohus oma määruses, kas kriminaalasja menetlust tuleb alustada kohtueelsest uurimisest, kohtu alla andmisest või kriminaalasja kohtulikust arutamisest.

(2) Kriminaalasja uueks kohtulikuks arutamiseks saatmise korral saadab teise astme kohus kriminaalasja uueks arutamiseks otsuse teinud kohtule teises koosseisus või teisele kohtule.

§ 316. Süüdimõistva kohtuotsuse tühistamine ja kriminaalasja lõpetamine

Kassatsiooni korras läbivaatamisel tühistab teise astme kohus süüdimõistva kohtuotsuse ja lõpetab kriminaalasja:

1) kui esineb mõni käesoleva koodeksi §-des 5, 6, 7 või 8 ettenähtud alustest;

2) kui ei ole tõendatud kohtualuse süü kuriteo toimepanemises ning ei ole alust täienda-

vaks uurimiseks või uueks kohtulikuks arutamiseks.

§ 317. Teise astme kohtu juhendite kohustuslikkus

(1) Kassatsiooni korras kriminaalasja läbivaatava kohtu juhendid on kohustuslikud kriminaalasja täiendaval uurimisel ja teistkordsel arutamisel kohtus.

(2) Kassatsiooni korras kriminaalasja läbivaataval kohtul ei ole õigust tuvastada ega lugeda tõendatuks fakte, mis kohtuotsusega ei olnud tuvastatud või olid ümber lükatud, samuti ette otsustada süüdistuse tõendatust või tõendamatust, tõendi usaldusväärsust või mitteusaldusväärsust, mingi tõendi eelistamist teisele tõendile, samuti esimese astme kohtu poolt kriminaalseaduse ja karistusmäära kohaldamist.

§ 318. Kohtuotsuse muutmine

Kui kriminaalasja kassatsiooni korras läbivaatamisel tehti kindlaks, et esimese astme kohus kohaldas ebaõigesti kriminaalseadust või mõistis karistuse, mis ei vasta kuriteo raskusele või süüdimõistetu isiksusele, võib teise astme kohus, saatmata kriminaalasja uueks arutamiseks, teha kohtuotsuses vajalikud muudatused, raskendamata seejuures esimese astme kohtu poolt mõistetud karistust ja kohaldamata raskemat kuritegu ettenägevat seadust.

§ 319. Kassatsioonimääruse sisu

(1) Kassatsioonimääruses peavad olema näidatud:

1) määruse tegemise koht ja aeg;

2) määruse teinud kohtu nimetus, kohtu koosseis, kriminaalasja läbivaatamisest osavõtnud prokuröri ja protsessiosaliste perekonnanimed;

3) kelle kaebuse või protesti alusel kriminaalasi läbi vaadati;

4) süüdi- või õigeksmõistetute perekonnanimed;

5) kohtuotsuse sisu;

6) kaebuse või protesti sisu, samuti prokuröri ja protsessiosaliste poolt täiendavalt esitatud tõendid;

7) kriminaalasjast osavõtnud protsessiosaliste avaldused ja prokuröri arvamus;

8) teise astme kohtu järeldused kaebuse või protesti suhtes.

(2) Kaebuse või protesti rahuldamata jätmisel tuleb määruses näidata, miks kaebuse või protesti väited on tunnistatud ebaõigeks.

(3) Otsuse tühistamisel või muutmisel peab määruses näitama, milles seisneb kohtuotsuse ebaseaduslikkus või põhjendamatus.

(4) Kriminaalasja täiendavaks uurimiseks või uueks kohtulikuks arutamiseks saatmisel peab määruses näitama asjaolud, mis vajavad väljaselgitamist, või uurimistoimingud, mis tuleb teostada.

§ 320. Määruse kuulutamine

Kui määrus on kohtunike poolt alla kirjutatud, tuleb kohus istungisaali ja eesistuja või kohtu liige, kes asja ette kandis, kuulutab määruse, mida saalis viibijad kuulavad seistes.

§ 321. Teise astme kohtu liikme eriarvamus

(1) Teise astme kohtu liikmel, kes jäi määruse tegemisel vähemusse, on õigus esitada kirjalikult oma eriarvamus, mis võetakse toimikusse, kuid ei avaldata määruse kuulutamisel.

(2) Eriarvamus esitatakse koos toimikuga Eesti NSV Ülemkohtu esimehele järelevalve korras protesti esitamise otsustamiseks.

§ 322. Kriminaalasja arutamine esimese astme kohtus pärast esimese kohtuotsuse tühistamist kassatsiooni korras

(1) Pärast esimese kohtuotsuse kassatsiooni korras tühistamist arutatakse kriminaalasja üldises korras.

(2) Esimese astme kohtus kriminaalasja uuel arutamisel on lubatud karistust raskendada või raskemat kuritegu ettenägevat seadust kohaldada ainult siis, kui esimene kohtuotsus oli tühistatud prokuröri kassatsiooniprotesti või kannatanu kaebuse alusel karistuse kerguse tõttu või seoses vajadusega kohaldada raskemat kuritegu ettenägevat kriminaalseadust, samuti siis, kui pärast kohtuotsuse tühistamist kriminaalasja uuel uurimisel on tuvastatud asjaolud,

mis tõendavad kohtualuse poolt raskema kuriteo toimepanemist.

§ 323. Teise astme kohtu määruse täitmisele pööramine

(1) Teise astme kohtu määrus otsuse jõustejätmise kohta saadetakse koos toimikuga viie ööpäeva jooksul täitmiseks otsuse teinud kohtule.

(2) Otsuse tühistamisel ja kriminaalasja täiendavaks uurimiseks või uueks kohtulikuks arutamiseks saatmisel saadetakse määrus koos toimikuga täitmiseks prokurörile või määruses näidatud kohtule, määruse ärakiri aga teadmiseks otsuse teinud kohtule.

(3) Määrusest, mis näeb ette süüdimõistetu vabastamise vahi alt, saadab teise astme kohus ärakirja ühe ööpäeva jooksul kinnipidamiskoha administratsioonile täitmiseks.

(4) Süüdimõistetu vabastamise määruse täitmisest teatab kinnipidamiskoha ülem ühe ööpäeva jooksul otsuse teinud kohtule.

§ 324. Teise astme kohtu erimäärus

(1) Teise astme kohus võib erimäärusega juhtida kohtu või uurimisorgani tähelepanu kriminaalasjas esinenud puudustele ja protsessinormide rikkumistele.

(2) Samuti on teise astme kohtul õigus erimäärusega juhtida asutuse, ettevõtte, organisatsiooni ja ametiisiku tähelepanu nende töös avastatud puudustele ja nõuda nende kõrvaldamist.

VIIES OSA

KOHTUOTSUSE TÄITMINE

Kahekümne üheksas peatükk

KOHTUOTSUSE JÕUSTUMINE JA TÄITMISELE PÖÖRAMINE

§ 325. Kohtuotsuse jõustumine

(1) Kui kassatsioonikaebust või -protesti ei esitatud, jõustub kohtuotsus nende esitamise tähtaja möödumisel. Kassatsioonikaebuse või -protesti esitamisel jõustub kohtuotsus, kui seda ei tühistata, pärast kriminaalasja läbivaatamist kõrgemalseisva kohtu poolt.

(2) Kohtuotsus, mis ei kuulu edasikaebamisele, jõustub selle kuulutamisega.

(3) Süüdimõistev kohtuotsus pööratakse täitmisele selle jõustumisel.

(4) Õigeksmõistev või kohtualust karistusest vabastav kohtuotsus pööratakse täitmisele viivitamata pärast otsuse kuulutamist. Kui kohtualune viibib vahi all, vabastab kohus tema vahi alt istungisaalis.

(5) Kui kohtuotsuse peale esitati kassatsioonikaebus või -protest ainult ühe süüdimõistetu suhtes, siis ei jõustu otsus tervikuna enne kohtuotsuse läbivaatamist teise astme kohtus.

(6) Kohtuotsuse täitmise seaduslikkuse üle teostab järelevalvet prokurör.

§ 326. Kohtuotsuse ja -määruse kohustuslikkus

Jõustunud kohtuotsus ja -määrus on kohustuslik kõikidele riiklikele ja ühiskondlikele asutustele, ettevõtetele, organisatsioonidele, ametiisikutele ja kodanikele ning kuulub täitmisele kogu NSV Liidu territooriumil.

§ 327. Kohtumääruse ja kohtuniku ainuisikulise määruse jõustumine ning nende täitmisele pööramine

(1) Kohtumäärus ja kohtuniku ainuisikuline määrus jõustuvad ja pööratakse täitmisele erikaebuse või -protesti esitamise tähtaja möödumisel, erikaebuse või -protesti esitamisel aga pärast kriminaalasja läbivaatamist teise astme kohtu poolt.

(2) Kohtumäärus, mis ei kuulu edasikaebamisele, jõustub ja pööratakse täitmisele viivitamata pärast selle tegemist.

§ 328. Kohtuotsuse täitmisele pööramine

(1) Kohtuotsuse pöörab täitmisele otsuse teinud kohus, kes saadab kohtuotsuse ärakirja kohtuotsust täitvale organile.

(2) Kui õigeksmõistetult või isikult, kelle suhtes asi lõpetati, oli ära võetud dokumente, väärtusi või muid esemeid või oli arestitud vara, siis saadetakse jõustunud kohtuotsuse või teise astme kohtumääruse ärakiri vastavale organile

nende dokumentide, väärtuste või muude esemete tagastamiseks, samuti vara vabastamiseks aresti alt.

(3) Kohtuotsust täitev organ teatab kohtule viivitamata otsuse täitmisest.

§ 328[1]. Süüdimõistetu paigutamine uurimisisolaatorisse

Kui on tarvis teostada uurimistoiminguid teise isiku poolt toimepandud kuriteoasjas, võidakse isik, kellele on mõistetud vabadusekaotus karistuse ärakandmisega paranduslikku või kasvatuslikku töö koloonias, paigutada uurimisisolaatorisse või türmi Eesti NSV prokuröri sanktsiooniga kuni neljaks kuuks ja NSV Liidu peaprokuröri sanktsiooniga kuni kuueks kuuks, või kohtumäärusega kriminaalasja arutamise ajaks kohtus.

§ 329. Süüdimõistetuga kokkusaamise lubamine ja karistuse kandmise kohast teatamine

(1) Kuni kohtuotsuse jõustumiseni ei või vahi all viibivat süüdimõistetut üle viia teises paikkonnas asuvasse kinnipidamiskohta. Kuni kohtuotsuse täitmisele pööramiseni lubab kohtunik või kohtu esimees vahistatu lähematel sugulastel temaga kokkusaamist.

(2) Pärast kohtuotsuse jõustumist, millega süüdimõistetut karistati vabadusekaotuse või asumiselesaatmisega, peab kinnipidamiskoha administratsioon kohtule teatama, kuhu saadetakse süüdimõistetu karistust kandma.

§ 330. Kohtuotsuse täitmise edasilükkamine

(1) Kui kohtualust on karistatud vabadusekaotuse, asumiselesaatmise, väljasaatmise või parandusliku tööga, võib kohtuotsuse täitmise edasilükkamine toimuda ühel alljärgnevatest alustest:

1) süüdimõistetu raske haigus, kui see takistab karistuse kandmist, — kuni süüdimõistetu tervenemiseni;

2) süüdimõistetu rasedus, — tähtajaks kuni ühe aastani pärast sünnitamist;

3) kui karistuse viivitamatu kandmine võib kaasa tuua eriti raskeid tagajärgi süüdimõistetule või tema perekonnaliikmetele eriliste asjaolude või eriliste tingimuste tõttu, nagu tulekahju, loodusõnnetus, ainukese töövõimelise perekonnaliikme raske haigus või surm, — kuni kuue kuuni, arvates kohtuotsuse jõustumisest.

(2) Kohtuotsuse täitmise edasilükkamist ei lubata eriti raske kuriteo eest süüdimõistetu, samuti eriti ohtliku retsidivisti suhtes.

§ 331. Rahatrahvi tasumise pikendamine ja ajatamine

Kui rahatrahvi viivitamatu tasumine käib süüdimõistetule üle jõu, võib rahatrahvi tasumist pikendada või ajatada tähtajaga kuni kuue kuuni.

§ 332. Süüdimõistetu haiguse tõttu ennetähtaegne karistuse kandmisest vabastamine

(1) Kui vabadusekaotuse, asumiselesaatmise, väljasaatmise või distsiplinaarpataljoni saatmisega karistatud isik karistuse kandmise ajal on parandamatult raskesti haigestunud, siis teeb kohus prokuröri või kinnipidamiskoha administratsiooni või asumiselesaatmist või väljasaatmist täitva organi või distsiplinaarpataljoni ülema esildise ja arstliku ekspertiisi komisjoni arvamuse alusel kooskõlas «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-ga 52 määruse süüdimõistetu paigutamiseks raviasutusse või tema enne tähtaega edasisest karistuse kandmisest vabastamiseks.

(2) Kui karistuse kandmise ajal on parandamatult raskesti haigestunud vabadusekaotuseta parandusliku tööga karistatud isik, teeb kohus määruse tema vabastamiseks edasisest karistuse kandmisest.

(3) Kui süüdimõistetu on jäänud pärast kohtuotsuse tegemist, kuid enne karistuse täielikku ärakandmist vaimuhaigeks, mille tagajärjel ta ei ole võimeline endale oma tegudest aru andma või neid juhtima, teeb kohus määruse karistuse täitmisele mittepööramiseks või karistuse kandmise lõpetamiseks, kusjuures kohtul on õigus süüdimõistetu suhtes kohaldada «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-s 59 lg. 1 ettenähtud meditsiinilise iseloomuga sunnivahendeid või «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-s 59 lg. 4 tähendatud vahendit.

§ 333. Raviasutuses viibimise aja arvamine karistuse kandmise aja hulka

Kui vabadusekaotuslikku karistust kandev isik on haigestumise tõttu paigutatud raviasutusse, arvatakse selles viibimise aeg karistusaja hulka.

§ 334. Karistusest vabastamine ja karistuse asendamine

(1) Süüdimõistetu karistuse asendamine kergema karistusega tema suhtes parandusliku töö asutuse liigi muutmise või tema tingimisi enne tähtaega karistusest vabastamise «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-des 23, 26, 46, 55, 55[1] ja 56 ettenähtud tingimustel otsustab karistuse kandmise koha järgne kohus oma määrusega karistust täitva organi ja kohaliku töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee juures asuva järelevalvekomisjoni või alaealiste asjade komisjoni ühise esildise alusel.

(2) Süüdimõistetu karistuse asendamise «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-s 26 lg. 3 ettenähtud alustel otsustab karistuse kandmise koha järgne kohus oma määrusega selle organi esildise alusel, kelle pädevusse kuulub vabadusekaotuseta parandusliku töö organiseerimine.

§ 335. Mitme kohtuotsuse täitmisele pööramine

Kui kohtuotsuse tegemisel jäi isikule mõistetud karistusega liitmata või kaetuks lugemata eelmise kohtuotsusega mõistetud ja veel täielikult ärakandmata karistus, siis teeb viimase

kohtuotsuse teinud kohus või selle kohtuotsuse täitmise asukoha järgne samaliigiline kohus, juhindudes «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-dest 40, 41 ja 43 määruse kõigi kohtuotsuste järgi kandmata karistuste täitmise korra kohta.

§ 336. Kohtuotsuse täitmisel tekkivate küsimuste otsustamine

(1) Otsuse täitmise edasilükkamise, rahatrahvi tasumise pikendamise või ajatamise, karistuse kandmisest vabastamise, karistuse asendamise, mitme kohtuotsuse täitmisele pööramise, vabadusekaotuseta parandusliku töö kandmise aja arvamise süüdimõistetu üldisse tööstaaži, samuti otsuse täitmisel ilmnenud kahtlused ja ebaselgused lahendab otsuse teinud kohus oma määrusega.

(2) Kui otsus täidetakse väljaspool otsuse teinud kohtu tegevuspiirkonda, otsustab need küsimused oma määrusega kohtuotsuse täitmise koha järgne samaliigiline kohus. Sel juhul saadetakse määruse ärakiri otsuse teinud kohtule.

(3) Kohtuotsuse täitmisega seoses olevad küsimused vaadatakse kohtu poolt läbi kohtuistungil prokuröri osavõtul.

(4) Kohtuistungile kutsutakse süüdimõistetu ja tema taotlusel ka kaitsja. Kui küsimus puudutab kohtuotsuse täitmist tsiviilhagi osas, siis kutsutakse istungile ka tsiviilhageja ja tsiviilkostja. Nende mitteilmumine ei takista kohtuotsuse täitmisel tekkivate küsimuste läbivaatamist, kui neile istungi ajast on õigeaegselt teatatud.

(5) Käesoleva koodeksi §-s 334 ettenähtud küsimuste otsustamisel kutsutakse kohtusse esildise teinud organi esindaja, aga kui küsimust arutatakse ühiskondliku organisatsiooni või töötajate kollektiivi taotlusel, taotluse esitanud organisatsiooni või kollektiivi esindaja.

(6) Süüdimõistetu enne tähtaega haiguse tõttu vabastamise küsimuse läbivaatamisel kohtu poolt on arvamuse andnud kohtuekspertiisi komisjoni esindaja osavõtt kohustuslik.

§ 337. Kohtuotsuse täitmisel tekkinud küsimuste läbivaatamise kord

Kohtuotsuse täitmisel tekkinud küsimuste läbivaatamine algab eesistuja ettekandega. Seejärel kuulab kohus ära istungile ilmunud süüdimõistetu, samuti teiste isikute seletused ja prokuröri arvamuse ning läheb siis nõupidamistuppa määruse tegemiseks.

§ 338. Karistatuse kustutamise kord

(1) Ühiskondliku organisatsiooni ja alaealiste asjade komisjoni taotlused karistatuse kustutamiseks vabadusekaotusega karistatud isiku suhtes, kes pärast põhi- ja lisakaristuse ärakandmist oma eeskujuliku käitumise ja ausa suhtumisega töösse on tõendanud, et ta on end parandanud, vaatab läbi taotluse esitanud ühiskondliku organisatsiooni, järelevalvekomisjoni või alaealiste asjade komisjoni asukoha järgne rahvakohus.

(2) Eesti NSV Ülemkohus vaatab läbi taotlu-

sed karistatuse kustutamiseks isikute suhtes, keda on karistanud vabadusekaotusega Eesti NSV Ülemkohus esimese astme kohtuna.

(3) «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-s 58 lg. 1 p. 7 märgitud isikute taotlused karistatuse kustutamiseks vaatab läbi taotleja elukoha järgne rahvakohus, välja arvatud taotlused isikutelt, keda on karistanud vabadusekaotusega Eesti NSV Ülemkohus esimese astme kohtuna, millised vaatab läbi Eesti NSV Ülemkohus.

(4) Taotluse läbivaatamisel on isiku osavõtt, kelle karistatuse kustutamiseks taotlus esitati, samuti karistatuse kustutamise taotluse esitanud ühiskondliku organisatsiooni, järelevalvekomisjoni või alaealiste asjade komisjoni esindaja osavõtt kohtuistungist kohustuslik.

(5) Kohtuistungile kutsutakse prokurör, kuid tema mitteilmumine kohtuistungile ei takista taotluse läbivaatamist.

(6) Kui kohus jätab oma määrusega karistatuse kustutamise taotluse rahuldamata, ei ole teistkordne taotluse esitamine lubatud enne ühe aasta möödumist, arvates määruse tegemisest.

§ 339. Kohtumääruste protestimine

Käesoleva koodeksi §-des 334 ja 338 ettenähtud küsimustes tehtud kohtumäärused ei kuulu edasikaebamisele, kuid nende peale võib protesti esitada prokurör.

KUUES OSA

JÕUSTUNUD KOHTUOTSUSTE JA -MÄÄRUSTE UUESTI LÄBIVAATAMINE

Kolmekümnes peatükk

KOHTULIKU JÄRELEVALVE MENETLUS

§ 340. Kohtuliku järelevalve korras protesti esitamise õigus

(1) NSV Liidu peaprokuröril ning NSV Liidu Ülemkohtu esimehel ja nende asetäitjatel on õigus oma kompetentsi piirides esitada proteste Eesti NSV kohtute jõustunud otsuste ja määruste peale.

(2) Eesti NSV prokuröril ning Eesti NSV Ülemkohtu esimehel ja nende asetäitjatel on õigus esitada proteste Eesti NSV kohtute jõustunud kohtuotsuste ja -määruste peale, välja arvatud Eesti NSV Ülemkohtu pleenumi määrused.

(3) Protesti esitanud isikul on õigus seda tagasi võtta. Prokuröri poolt esitatud protesti võib tagasi võtta ka kõrgemalseisev prokurör kuni kohtuistungi alguseni, kus protest läbivaatamisele tuleb.

§ 341. Kohtuliku järelevalve korras kohtuotsuse uuesti läbivaatamise tähtaeg

Kohtuliku järelevalve korras võib süüdimõistvat kohtuotsust või -määrust karistuse kerguse või süüdimõistetu suhtes raskemat kuritegu ettenägeva kriminaalseaduse kohaldamise vajalikkuse motiividel, samuti õigeksmõistvat kohtuotsust või kohtumäärust kriminaalasja lõpetamise kohta uuesti läbi vaadata ainult ühe aasta jooksul pärast nende jõustumist.

§ 342. Kohtuliku järelevalve korras kriminaalasju läbivaatavad kohtud

(1) Eesti NSV Ülemkohtu kriminaalasjade kohtukolleegium vaatab kohtuliku järelevalve korras läbi protestid, mis on esitatud rahvakohtute jõustunud otsuste ja määruste peale.

(2) Eesti NSV Ülemkohtu presiidium vaatab kohtuliku järelevalve korras läbi protestid, mis on esitatud Eesti NSV Ülemkohtu kriminaalasjade kohtukolleegiumi otsuste ja määruste peale.

(3) Eesti NSV Ülemkohtu pleenum vaatab kohtuliku järelevalve korras läbi protestid, mis on esitatud Eesti NSV Ülemkohtu presiidiumi määruste peale.

§ 343. Kohtuotsuse ja -määruse täitmise peatamine

(1) NSV Liidu peaprokuröril, NSV Liidu Ülemkohtu esimehel ja nende asetäitjatel, samuti Eesti NSV prokuröril ja Eesti NSV Ülem-

kohtu esimehel on õigus peatada iga nende poolt protestitud kohtuotsuse ja -määruse täitmist kuni kriminaalasja kohtuliku järelevalve korras otsustamiseni.

(2) Saanud peatamise määruse, ei pööra kohus, kelle menetluses kriminaalasi on, kohtuotsust või -määrust täitmisele. Kui kohtuotsus või -määrus oli juba täitmisele pööratud, saadab kohus peatamise määruse ärakirja organile, kes kohtuotsust või -määrust täidab. Nimetatud organ on kohustatud viivitamata peatama kohtuotsuse või -määruse täitmise kuni kohtuliku järelevalve korras esitatud protesti läbivaatamiseni.

(3) Kui süüdimõistetu kannab vabadusekaotuslikku karistust, võtab ametiisik, kes peatas kohtuotsuse täitmise, tarvitusele abinõud süüdimõistetu vahi alt vabastamiseks ja otsustab tõkendi valiku.

§ 344. Kriminaalasja väljanõudmine

(1) Käesoleva koodeksi §-s 340 loetletud ametiisikutel on õigus välja nõuda iga kriminaalasja jõustunud kohtuotsuste või -määruste peale protesti esitamiseks.

(2) Õigus rahvakohtust kriminaalasja välja nõuda on ka linna- ja rajooniprokuröril kõrgemalseisvale prokurörile esildise tegemise otsustamiseks kohtuliku järelevalve korras protesti esitamise kohta.

§ 345. Protesti läbivaatamise kord

(1) Jõustunud kohtuotsuse või -määruse peale esitatud protestid vaadatakse järelevalve korras läbi hiljemalt viieteistkümne ööpäeva jooksul, arvates protesti saamisest.

(2) Protesti läbivaatamisest kohtuliku järelevalve korras võtab osa prokurör, kes toetab tema poolt esitatud protesti või annab arvamuse kohtu esimehe või tema asetäitja poolt esitatud protesti kohta.

(3) Eesti NSV Ülemkohtu presiidiumi istungist võtab osa Eesti NSV prokurör või tema asetäitja. Eesti NSV Ülemkohtu pleenumi istungist on Eesti NSV prokuröri osavõtt kohustuslik.

(4) Kohtuliku järelevalve korras kriminaalasja läbivaataval kohtukolleegiumil on vajaduse korral õigus kutsuda kohtuistungile süüdimõistetu. Eesti NSV Ülemkohtu presiidiumi ja pleenumi istungile süüdimõistetut ei kutsuta.

(5) Kriminaalasja kannab ette kohtu esimees või tema määramisel üks kohtu liige, kes esitab asjaolud, kohtuotsuse või -määruse sisu ja protesti motiivid.

(6) Kui istungist võtab osa süüdimõistetu, on tal õigus anda seletusi pärast kohtu liikme ettekannet.

(7) Pärast seda annab prokurör oma arvamuse, mille järel Eesti NSV Ülemkohtu kriminaalasjade kohtukolleegium, presiidium või pleenum teeb motiveeritud määruse, mis võetakse vastu lihthäälteenamusega, kusjuures ühelgi kohtunikul ei ole õigust hääletamisest keelduda. Häälte poolitumisel loetakse protest

tagasilükatuks. Kohtu liikme eriarvamus vormistatakse kirjalikult.

§ 346. Järelevalve korras tehtavad määrused

Järelevalve korras kriminaalasja läbivaatamise tulemusena võib kohus:

1) protesti rahuldamata jätta;

2) tühistada kohtuotsuse ja kõik järgnevad kohtumäärused ning lõpetada kriminaalasjas menetluse või anda kriminaalasja uueks uurimiseks või uueks kohtulikuks arutamiseks;

3) tühistada kassatsioonimääruse, samuti ka järgnevad kohtumäärused, kui viimased olid tehtud, ja anda kriminaalasja uueks läbivaatamiseks kassatsiooni korras;

4) tühistada kohtuliku järelevalve korras tehtud määrused ning jätta kohtuotsuse ja kassatsioonimääruse jõusse kas muudatustega või ilma;

5) teha kohtuotsuses või -määruses muudatusi.

§ 347. Järelevalve korras kohtuotsuse tühistamise alused

(1) Kohtuliku järelevalve korras kriminaalasja läbivaatav kohus tühistab otsuse või teeb selles muudatusi käesoleva koodeksi §-s 307 ettenähtud alustel.

(2) Kassatsioonimäärus kuulub tühistamisele, kui järelevalve korras kriminaalasja läbivaatamisel selgub, et selle määrusega on kohtuotsus või -määrus põhjendamatult jõusse jäetud, tühistatud või muudetud, või kui kriminaalasja kas-

satsiooni korras läbivaatamisel on esinenud seaduserikkumisi, mis mõjustasid või võisid mõjustada kassatsioonimääruse õigsust.

§ 348. Kohtuliku järelevalve piirid

(1) Protesti läbivaatamisel ei ole kohus seotud protesti väidetega, vaid on kohustatud kontrollima kriminaalasja kogu ulatuses.

(2) Kui kohtuotsusega on süüdi mõistetud mitu isikut, protest aga esitati ühe või osa süüdimõistetute suhtes, peab kohus kriminaalasja järelevalve korras läbi vaatama kõikide süüdimõistetute suhtes.

(3) Kui kriminaalasjas on mitu süüdi- või õigeksmõistetut, ei ole kohtul õigust tühistada kohtuotsust või -määrust nende süüdi- või õigeksmõistetute seisundi halvendamise eesmärgil, kelle suhtes protesti ei olnud esitatud.

(4) Kohtuliku järelevalve korras kriminaalasja läbivaatamisel võib kohus kergendada süüdimõistetute karistust või kohaldada kergemat kuritegu ettenägevat kriminaalseadust, kuid tal ei ole õigust karistust raskendada ega kohaldada raskemat kuritegu ettenägevat kriminaalseadust.

(5) Kohtuliku järelevalve korras kriminaalasja läbivaatava kohtu juhendid on kohustuslikud kriminaalasja täiendaval uurimisel ja teistkordsel arutamisel kohtus.

(6) Kohtuliku järelevalve korras ei ole õigust tuvastada või lugeda tõendatuks fakte, mis kohtuotsusega ei olnud tuvastatud või olid ümber lükatud, samuti ette otsustada süüdistuse tõendatust või tõendamatust, tõendi usal-

dusväärsust või mitteusaldusväärsust, mingi tõendi eelistamist teisele tõendile, samuti esimese astme kohtu poolt kriminaalseaduse ja karistusmäära kohaldamist.

(7) Kriminaalasja kohtuliku järelevalve korras läbivaatamisel ei ole kohtul õigust kassatsioonimääruse tühistamise korral ette määrata järeldusi, mida võib teha kriminaalasja teistkordsel läbivaatamisel kassatsiooniastmes.

§ 349. Määruse sisu

(1) Kohtuliku järelevalve korras kriminaalasja läbivaatamisel teevad Eesti NSV Ülemkohtu kriminaalasjade kohtukolleegium, presiidium või pleenum määruse käesoleva koodeksi § 319 sätete kohaselt.

(2) Eesti NSV Ülemkohtu kriminaalasjade kohtukolleegiumi määrusele kirjutab alla kogu kohtu koosseis, presiidiumi määrusele — eesistuja, pleenumi määrusele — eesistuja ja sekretär.

(3) Järelevalve korras tehtud määrus lisatakse koos protestiga toimikusse.

§ 350. Eesti NSV Ülemkohtu pleenumi protokoll

(1) Eesti NSV Ülemkohtu pleenumi istungi kohta koostatakse protokoll, milles märgitakse: istungi kuupäev, pleenumist osavõtnud kohtunikud ja prokurör, kuulatud kriminaalasi, asjas esinejad ja nende ettepanekud, samuti hääletamise tulemused.

(2) Protokollile kirjutavad alla eesistuja ja sekretär.

§ 351. Kriminaalasja läbivaatamine esimese astme kohtus pärast esimese kohtuotsuse tühistamist

(1) Pärast esimese kohtuotsuse kohtuliku järelevalve korras tühistamist vaadatakse kriminaalasi üldises korras läbi.

(2) Esimese astme kohtus kriminaalasja uuel arutamisel on lubatud karistust raskendada või raskemat kuritegu ettenägevat kriminaalseadust kohaldada ainult siis, kui esimene kohtuotsus oli tühistatud prokuröri kassatsiooniprotesti või kannatanu kaebuse põhjal või kohtuliku järelevalve korras karistuse kerguse või vajaduse tõttu kohaldada raskemat kuritegu ettenägevat kriminaalseadust, samuti siis, kui pärast kohtuotsuse tühistamist kriminaalasja uuel uurimisel on tuvastatud asjaolud, mis tõendavad, et süüdistatav on toime pannud raskema kuriteo.

Kolmekümne esimene peatükk

KRIMINAALASJA UUENDAMINE UUTE ASJAOLUDE ILMNEMISEL

§ 352. Kriminaalasja uuendamise alused

Jõustunud kohtuotsust võib tühistada uute asjaolude ilmnemisel. Kriminaalasja uuendamisel on uuteks asjaoludeks:

1) jõustunud kohtuotsusega tuvastatud tõendite ebaõigsus, milledele otsus on rajatud;

2) otsuse teinud kohtuniku, uurija, prokuröri

või juurdlust teostava isiku kuriteod, mis on tuvastatud teise jõustunud kohtuotsusega;

3) teised kohtule otsuse tegemisel mitte teada olnud asjaolud, mis ise või koos varem tuvastatud asjaoludega tõendavad süüdimõistetu süütust või tema poolt kergema või raskema kuriteo toimepanemist kui see, milles ta süüdi mõisteti, samuti asjaolud, mis tõendavad õigeksmõistetu või isiku süüd, kelle suhtes kriminaalasi lõpetati.

§ 353. Prokuröri tegevus kriminaalasja uuendamisel

(1) Käesoleva koodeksi §-s 352 ettenähtud alustel teeb prokurör määruse juurdluse või eeluurimise teostamiseks uute asjaolude ilmnemisel.

(2) Pärast uurimise lõppemist esitab prokurör, kes pidas vajalikuks kriminaalasja uuendada, materjalid oma taotlusega vahetult Eesti NSV Ülemkohtu kriminaalasjade kohtukolleegiumile jõustunud kohtuotsuse tühistamiseks, aga kui kriminaalasi oli läbi vaadatud Eesti NSV Ülemkohtu presiidiumi või pleenumi poolt, siis vahetult Eesti NSV Ülemkohtu presiidiumile või pleenumile.

§ 354. Kohtu õigused kriminaalasja uuendamisel

Eesti NSV Ülemkohtu kriminaalasjade kohtukolleegiumil, presiidiumil või pleenumil on õigus:

1) jätta prokuröri taotlus rahuldamata;

2) tühistada kohtuotsus ja anda kriminaalasi uueks kohtueelseks uurimiseks või uueks kohtulikuks arutamiseks;

3) tühistada kohtuotsus ja lõpetada kriminaalasja menetlus.

§ 355. Kriminaalasja uuendamise tähtajad

(1) Õigeksmõistvat kohtuotsust võib uuesti läbi vaadata ainult «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-s 53 ettenähtud tähtaegade jooksul, kuid mitte hiljem kui ühe aasta jooksul, arvates uute asjaolude ilmnemisest.

(2) Kui on tõendeid, mis kinnitavad, et isik on toime pannud raskema kuriteo kui see, mille eest ta süüdi mõisteti, võib kriminaalasja uute asjaolude ilmnemisel uuendada ainult selle raskema kuriteo aegumistähtaja jooksul.

(3) Süüdimõistva otsuse läbivaatamine uute asjaolude ilmnemisel, mis viitavad kuriteokoosseisu puudumisele süüdimõistetu teos või tema poolt teo toimepanemisele, mille eest on ette nähtud kergem karistus kui see, mis temale kohtuotsusega mõisteti, ei ole piiratud mingisuguste tähtaegadega.

(4) Süüdimõistetu surm ei takista kriminaalasja uuendamist tema rehabiliteerimise eesmärgil.

§ 356. Menetlus pärast kohtuotsuse tühistamist

Pärast otsuse tühistamist toimub kriminaalasja kohtueelne uurimine ja kohtulik arutamine üldistel alustel. Uue otsuse peale võib esitada kaebusi ja proteste üldises korras.

SEITSMES OSA

HULIGAANSUSE ASJADE MENETLUS

Kolmekümne teine peatükk

HULIGAANSUSE ASJADE MENETLUS

§ 357. Huligaansuse asjade menetluse üldeeskirjad

Huligaansuse asjade menetlus toimub vastavalt käesoleva koodeksi sätetele, välja arvatud käesolevas peatükis ettenähtud erandid.

§ 358. Materjalide kohtusse saatmise kord

(1) «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-s 195 lg. 1 ettenähtud kuritegudes teevad miilitsaorganid ja teised juurdlusorganid hiljemalt viie päeva jooksul kindlaks kuriteo toimepanemise asjaolud ja süüdlase isiku, võtavad süüdlaselt, kannatanult ja pealtnägijatelt seletuse ning andmed kuriteoga tekitatud materiaalse kahju kohta, nõuavad välja teatise süüdlase karistatuse või selle puudumise kohta, iseloomustuse tema töö- või õppimiskohalt ja teised materjalid, millel on tähtsust asja arutamisel kohtus.

(2) Süüdlase kinnipidamise, tema isiku kindlakstegemise ja kuriteo toimepanemise

asjaolude kohta koostatakse protokoll, millele lisatakse kõik materjalid, samuti kohtusse kutsutavate isikute nimekiri. Protokolli kinnitab juurdlusorgani ülem ning seejärel antakse kõik materjalid süüdlasele tutvumiseks, mille kohta tehakse protokollis vastav märkus. Protokoll koos materjalidega saadetakse kohtusse prokuröri sanktsiooniga.

§ 359. Juurdlus

(1) «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-s 195 lg. 2 ettenähtud kuritegudes teostavad juurdlust Eesti NSV Siseministeeriumi uurijad, kellel on seejuures käesoleva koodeksi §-s 106 ettenähtud õigused.

(2) «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-s 195 lg. 1 ettenähtud kuritegudes teostavad juurdlusorganid juurdlust järgmistel juhtudel:

1) kui juurdlusorgani ülem algatab kriminaalasja seoses sellega, et viie päeva jooksul ei ole võimalik välja selgitada kuriteo toimepanemise asjaolusid;

2) kui kohus tagastab kriminaalasja või materjalid täiendavate asjaolude väljaselgitamiseks, mida ei ole võimalik kohtuistungil kindlaks teha.

(3) Käesolevas paragrahvis ettenähtud juhtudel peab juurdlus olema lõpule viidud hiljemalt kahekümne päeva jooksul arvates kriminaalasja algatamisest või kohtust tagastamisest.

§ 360. Eeluurimine

(1) «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-s 195 lg. 3 ettenähtud kuritegudes, samuti käesoleva koodeksi §-s 105 lg. 2 tähendatud juhtudel teostatakse eeluurimist.

(2) Eeluurimine peab olema lõpule viidud hiljemalt ühe kuu jooksul, arvates kriminaalasja algatamisest.

§ 361. Kinnipidamine ja tõkendi kohaldamine

(1) Isikud, kes on toime pannud «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-s 195 ettenähtud kuriteo, peetakse kinni miilitsaorganite või teiste juurdlusorganite poolt ja hoitakse vahi all. Kinnipidamise alused ja kord määratakse kindlaks käesoleva koodeksi §-s 102.

(2) Huligaansuse eest kinnipeetud isikute suhtes kohaldatakse tõkendina kuni kriminaalasja kohtus arutamiseni üldreeglina vahi alla võtmine.

(3) Isikute suhtes, keda peeti kinni «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-s 195 lg. 1 ettenähtud kuriteo toimepanemise eest, kohaldatakse tõkend kuni kriminaalasja algatamise ja selle kohtus arutamiseni vastavalt käesoleva paragrahvi lõikele kaks.

§ 362. Kriminaalasja algatamine kohtus

(1) Tunnistanud «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-s 195 lg. 1 ettenähtud kuriteo kohta toimiku materjalid kohtuistungil arutamiseks küllaldaseks, teeb kohus määruse kriminaalasja

algatamise ja isiku kannatanuks või tsiviilhagejaks tunnistamise kohta; annab süüdlase kohtu alla ning arutab kriminaalasja kohtuistungil. Vajaduse korral tagastab kohus materjalid juurdluseks või eeluurimiseks, kriminaalasja algatamise aluste puudumisel aga keeldub kriminaalasja algatamisest.

(2) Kohtunik võib ainuisikuliselt teha määruse kriminaalasja algatamise, isiku kannatanuks või tsiviilhagejaks tunnistamise, süüdlase kohtu alla andmise ja kriminaalasja kohtuistungil arutamisele määramise kohta.

§ 363. Kriminaalasja arutamine kohtus

(1) «Eesti NSV kriminaalkoodeksi» §-s 195 lg. 1 ettenähtud kuritegude arutamine kohtuistungil peab toimuma hiljemalt viie päeva jooksul, arvates kriminaalasja kohtusse saabumisest. Kohtulik uurimine neis kriminaalasjades, milles ei teostatud juurdlust või eeluurimist, algab protokolli avaldamisega.

(2) Kui nende kriminaalasjade arutamisel tekib vajadus välja selgitada täiendavaid asjaolusid, mida ei ole võimalik kohtuistungil kindlaks teha, on kohtul õigus kriminaalasi tagastada juurdluseks või eeluurimiseks.

(3) Huligaansuse asju, milles teostati juurdlust või eeluurimist, arutatakse kohtuistungil hiljemalt kümne päeva jooksul, arvates kriminaalasja kohtusse saabumisest.

MÄRKSÕNALINE SISUJUHT

(Numbrid viitavad koodeksi paragrahvidele)

Advokaat — vt. «Kaitsja».

Ajatamine — rahatrahvi tasumise pikendamine ja ajatamine — 331.

Ajendid — kriminaalasja algatamiseks — 90.

Alaealised — kaitsja osavõtust alaealiste süüdistusasjades — 36, tõkendi kohaldamine — 66, kahtlustatava või süüdistatava alaealise andmine valve alla — 76, eeiuurimise kohustuslikkus alaealise poolt toimepandud kuritegudes — 105, pedagoogi osavõtt alaealise süüdistatava ülekuulamisest — 126, tunnistajana ülekuulamine — 133, 244, alaealise süüdistatava tutvustamine toimiku materjalidega — 170, vanemate või seaduslike esindajate kutsumine kohtuistungile — 193, prokuröri osavõtu kohustuslikkus kohtulikust arutamisest alaealiste kriminaalasjades — 210, alaealise kohtualuse eemaldamine istungisaalist — 241, kasvatusliku iseloomuga sunnivahendite kohaldamine kohtu poolt — 264.

Alaealiste asjade komisjon — materjalide üleandmine — 8.

Algatamine — kriminaalasja — 94, 95, 188, 216, 217, kriminaalasja algatamisest keeldumine — 96, toimingud pärast kriminaalasja algatamist — 97, järelevalve kriminaalasja algatamise seaduslikkuse üle — 98, kriminaalasja algatamine huligaansuse asjades — 362.

Allkiri elukohast mittelahkumise kohta — 69, vt. ka — kui tõkendi liik — 66.

Alluvus — rahvakohtule alluvad kriminaalasjad — 27, Eesti NSV Ülemkohtule alluvad kriminaalasjad — 28, kriminaalasjade — 29, samaliigiliste kohtute pädevusse kuuluvate kriminaalasjade ühendamise korral — 30, eriliigiliste kohtute pädevusse kuuluvate kriminaalasjade ühendamise korral — 31, kriminaalasja üleandmine alluvuse järgi — 32, alluvusvaidluste lubamatus — 33, uurimisalluvus — 105^1.

Amnestia — kriminaalasja menetlust kõrvaldava asjaoluna — 5.

Armuandmine — kriminaalasja menetlust kõrvaldava asjaoluna — 5.

Arvamus — eksperdi — 59, 249, kohtuistungil esitatud taotluste kohta prokuröri arvamuse ärakuulamine — 237, kohtuniku eriarvamus — 266, teise astme kohtu liikme eriarvamus — 321.

Asendamine — karistuse — 334.

Asitõendid — 61, vaatlus ja hoidmine — 62, asitõendite ja muude äravõetud esemete suhtes kohaldatavad abinõud — 63, dokument kui asitõend — 65, vaatlus kohtulikul uurimisel — 252.

Asjaolud — igakülgne, täielik ja objektiivne uurimine — 19, tõendamisele kuuluvad — 46, kuriteo toimepanemist soodustavate asjaolude selgitamine ja kõrvaldamine — 47.

Asutused, ettevõtted, organisatsioonid — kohustus täita prokuröri poolt tehtud määrusi — 22, kohustus võtta tarvitusele abinõud kuriteo toimepanemist soodustavate asjaolude kõrvaldamiseks — 47, süüdistatava paigutamine meditsiinilisse asutusse — 159.

Avaldused — kriminaalasja algatamiseks — 92, läbivaatamise kohustus — 93.

Avalikkus — kohtuliku arutamise — 17, kriminaalasjade avalik läbivaatamine teise astme kohtus — 300.

Diplomaatiline esindus — läbiotsimise ja võetuse tingimused diplomaatilise esinduse ruumides — 144.

Dokumendid — 65, vt. ka — uurimis- ja kohtudokumentide kätteandmine süüdistatavale emakeelses tõlkes — 16, äravõtmine läbiotsimisel ja võetusel — 140, tunnistaja õigus kasutada märkmeid ja dokumente — 245, avaldamine kohtuistungil — 253.

Edasikaebamine — vaimuhaige suhtes tehtud kohtumääruse peale edasikaebamine — 287, kohtuotsuse peale edasikaebamise ja protestimise õigus — 290, kohtuotsuse peale edasikaebamise tähtajad — 291, kohtuotsuse peale edasikaebamise ja protestimise kord — 293.

Edasilükkamine — kriminaalasja arutamise — 218, kohtuotsuse täitmise — 330.

Eeluurimine — juurdluse kord kriminaalasjas, milles eeluurimine ei ole kohustuslik — 101, eeluurimisorganid — 104, eeluurimise kohustuslikkus — 105, uurimisalluvus — 105^1, teostamise koht — 108, tähtaeg — 111, spetsialisti

osavõtt — 111[1], tõlgi osavõtt — 112, manuka osavõtt — 113, andmete avaldamise tingimused — 117, prokuröri järelevalve eeluurimise teostamise üle — 120, peatamise alused — 163, peatamise tähtajad — 164, uuendamine — 166, lõpuleviimine — 167, taotlused eeluurimise täiendamiseks — 173, teostamine mitme uurija poolt — 178, eeluurimise kord vaimuhaigete suhtes — 281, uurija ja prokuröri tegevus eeluurimise lõpetamisel vaimuhaige suhtes — 282, huligaansuse asjades — 360. Vt. samuti «Kohtulik uurimine», «Uurimine».

Eeluurimisorganid — 104.

Eesti NSV Ülemkohus — vt. «Ülemkohus».

Ekspert — taandamine — 20, 232, arvamus — 59, 160, õigused ja kohustused — 60, protsessist osavõtjate kulude tasumine — 88, ülekuulamine — 161, 250, kriminaalasja arutamise võimalikkus eksperdi mitteilmumisel — 233, õiguste ja kohustuste selgitamine eesistuja poolt — 236, osavõtt kohtulikust uurimisest — 249.

Ekspertiis — 58, määramise kord — 156, süüdistatava õigused ekspertiisi tegemisel — 157, tegemise kord — 158, ekspertiisiakt ja eksperdi arvamus — 160, süüdistatava tutvustamine ekspertiisiga — 162, kordus- või täiendekspertiisi määramine — 251.

Ennistamine — tähtaja — 86, kassatsioonitähtaja — 292.

Eriarvamus — kohtuniku — 266, teise astme kohtu liikme — 321.

Erikaebus — esitamise kord — 295, kohtumääruste ja kohtuniku ainuisikuliste määruste peale — 296.

Erimäärus — kohtu — 277, vt. ka — kohtu erimäärus kuriteo toimepanemist soodustavate asjaolude kõrvaldamiseks — 47, teise astme kohtu — 324.

Erinõue — uurija — 110.

Eriprotest — esitamise kord — 295, esitamine kohtumääruste ja kohtuniku ainuisikuliste määruste peale — 296.

Esemed — äravõetute suhtes kohaldatavad abinõud — 63, äravõtmine läbiotsimisel ja võetusel — 140, äratundmiseks esitamine — 248.

Esildis — prokuröri esildis kuriteo toimepanemist soodustavate asjaolude kõrvaldamiseks — 47.

Esimese astme kohus — Eesti NSV Ülemkohtule esimese astme kohtuna alluvad kriminaalasjad — 28, kriminaalasja arutamine esimese astme kohtus pärast esimese kohtuotsuse tühistamist kassatsiooni korras — 322, kriminaalasja läbi-

vaatamine esimese astme kohtus pärast esimese kohtuotsuse tühistamist — 351.
Vt. samuti «Kohus», «Teise astme kohus», «Ülemkohus».
Esindaja — kannatanu, tsiviilhageja ja tsiviilkostja — 44, vt. ka — süüdistatava, kohtualuse, kaitsja, kannatanu, tsiviilhageja ja tsiviilkostja esindajad protsessiosalistena — 34.
Ettevõtted — vt. «Asutused, ettevõtted, organisatsioonid».
Hoiatamine — tõlgi — 112, tunnistajate ja kannatanute — 230.
Huligaansuse asjad — menetluse üldeeskirjad — 357, materjalide kohtusse saatmise kord — 358, juurdlus — 359, eeluurimine — 360, kinnipidamine ja tõkendi kohaldamine — 361, kriminaalasja algatamine kohtus — 362, kriminaalasja arutamine kohtus — 363.
Isiklik käendus — 70, vt. ka — kui tõkendi liik — 66, käendaja vastutus — 71.
Isikud — läbiotsimise ja võetuse juures viibivad — 141, läbiotsimine — 143, äratundmiseks esitamine — 248.
Isikupuutumatus — 11.
Juurdlus — juurdluse kord kriminaalasjades, milles eeluurimine ei ole kohustuslik — 101, tähtaeg — 103, prokuröri järelevalve juurdluse teostamise üle — 120, huligaansuse asjades — 359.
Juurdlusorganid — 99, vt. ka — kriminaalasja algatamise ja kuriteo avastamise kohustus — 3, kohustused — 100, juurdluse kord kriminaalasjades, milles eeluurimine ei ole kohustuslik — 101, juurdluse tähtaeg — 103.
Juurdlust teostav isik — vt. «Uurija, juurdlust teostav isik».
Jõustumine — kohtuotsuse — 325, kohtumääruse ja kohtuniku ainuisikulise määruse — 327.
Järelevalve — koosseisust kriminaalasja läbivaatamisel kohtuliku järelevalve korras — 14, 23, NSV Liidu Ülemkohtu ja Eesti NSV Ülemkohtu poolt kohtuliku tegevuse üle — 21, prokuröri järelevalve kriminaalprotsessis — 22, väeosa juhtkonna poolt — 77, kriminaalasja algatamise seaduslikkuse üle — 98, prokuröri järelevalve juurdluse ja eeluurimise teostamise üle — 120, kohtuliku järelevalve korras protesti esitamise õigus — 340, kohtuliku järelevalve korras kohtuotsuse uuesti läbivaatamise tähtaeg — 341, kohtuliku järelevalve korras kriminaalasju läbivaatavad kohtud — 342, protesti läbivaatamise kord —

345, järelevalve korras tehtavad määrused — 346, järelevalve korras kohtuotsuse tühistamise alused — 347, kohtuliku järelevalve piirid — 348, määruse sisu — 349.

Kaebus — kriminaalasja lõpetamine kannatanu kaebuse puudumisel — 5, kohtukulude panemisest kaebajale — 89, kriminaalasja algatamine kannatanu kaebuse alusel — 95, 188, juurdlust teostava isiku, uurija ja prokuröri tegevuse peale kaebamine — 182, 183, kannatanu ja süüdistatava kaebusel algatatud vastastikuste süüdistuste ühendamine — 198, kohtu alla andmise määruse peale — 201, kaebuse ärakirja kätteandmine süüdistatavale kohtu poolt — 203, menetluse lõpetamine kannatanu kaebusel algatatud kriminaalasjas — 221, kassatsioonikaebus — 293, 294, erikaebuse esitamise kord — 295. Vt. samuti «Edasikaebamine».

Kahtlustatav — 102, vt. ka — ütlused — 57, tõkendi kohaldamine enne süüdistuse esitamist — 67, kahtlustatava alaealise andmine valve alla — 76.

Kaitseõiguse tagamine süüdistatavale — 18.

Kaitsja — protsessiosalisena — 34, osavõtt kriminaalprotsessist — 36, kohustused ja õigused — 37, kohustuslik osavõtt — 38, kaitsjast loobumine — 39, tutvumine toimiku materjalidega — 169, 170, kohtuistungile mitteilmumise tagajärjed — 212, kohtuistungi korda rikkunud kaitsja suhtes kohaldatavad abinõud — 225.

Kannatanu — 40, vt. ka — kriminaalasja lõpetamine kannatanu kaebuse puudumisel — 5, kriminaalasja algatamisest keeldumise või kriminaalasja lõpetamisest teatamine — 9, protsessiosalisena — 34, esindaja — 44, ütlused — 54, vastutus — 55, protsessist osavõtjate kulude tasumine — 88, kriminaalasja algatamine kannatanu kaebuse alusel — 95, 188, kannatanuks tunnistamine — 114, väljakutsumine ja ülekuulamine — 135, tutvustamine toimiku materjalidega — 171, 172, kannatanu ja süüdistatava kaebusel algatatud vastastikuste süüdistusasjade ühendamine — 198, kohtu korraldava istungi määruse peale kaebuse esitamise õigus — 201, kohtuistungile mitteilmumise tagajärjed — 214, menetluse lõpetamine kannatanu kaebusel algatatud kriminaalasjas — 221, hoiatamine eesistuja poolt — 230, õiguste selgitamine eesistuja poolt — 235, ülekuulamine kohtuistungil — 247.

Karistatuse kustutamine — kord — 338.

Karistus — kohtu poolt mõistetud karistuse mittevastavus kuriteo raskusele ja süüdimõistetu isiksusele kohtu-

otsuse tühistamise või muutmise alusena — 312, süüdimõistetu karistuse raskendamise või tema suhtes raskemat kuritegu ettenägeva kriminaalseaduse kohaldamise lubamatus kassatsiooniastmes — 314, karistuse kandmise kohast teatamine — 329, süüdimõistetu haiguse tõttu ennetähtaegne karistuse kandmisest vabastamine — 332, raviasutuses viibimise aja arvamine karistuse kandmise aja hulka — 333, karistusest vabastamine ja karistuse asendamine — 334.

Karistusest vabastamine — 334, vt. ka — süüdimõistetu haiguse tõttu ennetähtaegne karistuse kandmisest vabastamine — 332.

Kassatsioon — koosseisust kriminaalasja läbivaatamisel kassatsioonikorras — 14, 23, kassatsioonitähtaja ennistamine — 292, kassatsioonikaebuste ja -protestide esitamise kord — 293, esitatud kaebusest või protestist teatamine — 294, kassatsioonikaebuse või -protesti esitamise tagajärjed — 298, kassatsioonimääruse liigid — 306, kohtuotsuse kassatsiooni korras tühistamise või muutmise alused — 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, süüdimõistetu karistuse raskendamise või tema suhtes raskemat kuritegu ettenägeva kriminaalseaduse kohaldamise lubamatus kassatsiooniastmes — 314, kohtuotsuse tühistamine ja kriminaalasja uueks arutamiseks saatmine — 315, süüdimõistva kohtuotsuse tühistamine ja kriminaalasja lõpetamine — 316, kohtuotsuse muutmine — 318, kassatsioonimääruse sisu — 319, kassatsioonimääruse kuulutamine — 320.

Kasvatusliku iseloomuga sunnivahendid — alaealise suhtes — 264.

Katkestamatus — kohtuliku arutamise — 206.

Keeldumine — kriminaalasja algatamisest — 7, 8, 9, 96, tunnistaja ja kannatanu vastutus ilmumisest keeldumise, samuti ütluste andmisest keeldumise eest — 53, 55, eksperdi poolt arvamuse andmisest — 60, protokollile allakirjutamisest keeldumise vormistamine — 84.

Keel, milles toimub kohtulik menetlus — 16.

Kodanike võrdõiguslikkus — seaduse ja kohtu ees — 13.

Kohtu alla andmine — 185, vt. ka — kohtu alla andmise otsustamise tähtaeg — 184, kohtu alla andmisel otsustamisele kuuluvad küsimused — 189, toimingud kriminaalasja kohtulikuks arutamiseks ettevalmistamisel — 192, määrus — 199, määruse peale protesti või kaebuse esitamine — 201.

Kohtualune — protsessiosalisena — 34, süüdistuskokku-

võtte ärakirja kätteandmine — 202, osavõtt kohtulikust arutamisest — 208, kohtuistungile mitteilmumise tagajärjed — 209, kohtuistungi korda rikkunud kohtualuse suhtes kohaldatavad abinõud — 225, kohtualuse isiku ja temale süüdistuskokkuvõtte õigeaegse kätteandmise kindlakstegemine eesistuja poolt — 229, õiguste selgitamine eesistuja poolt — 234, ülekuulamise kord — 240, alaealise kohtualuse eemaldamine istungisaalist — 241, kohtueelsel uurimisel antud ütluste avaldamine — 242, viimane sõna — 258, vabastamine vahi alt — 279, kohtuotsuse ärakirja kätteandmine — 280.

Kohtu eesistuja — vt. «Kohtunik».

Kohtuistung — kohtu korraldava istungi protokoll — 80, kohtuistungi protokoll — 81, 82, 226, alaealise vanemate või seaduslike esindajate kutsumine kohtuistungile — 193, kohtuistungi juhtimine — 205, katkestamatus — 206, kohtualuse mitteilmumise tagajärjed — 209, prokuröri või kaitsja mitteilmumise tagajärjed — 212, tsiviilhageja või tsiviilkostja mitteilmumise tagajärjed — 213, kannatanu mitteilmumise tagajärjed — 214, kriminaalasja menetluse lõpetamine — 220, kohtuistungil tehtavad määrused — 223, kohtuistungi kord — 224, korra rikkujate suhtes kohaldatavad abinõud — 225, avamine — 227, protsessiosaliste osavõtt teise astme kohtu istungist — 299.

Kohtuistungi sekretär — taandamine — 20, 232.

Kohtukulud — 87, protsessist osavõtjate kulude tasumine — 88, sissenõudmine — 89.

Kohtukutse — kaebuse ärakirja ja kohtukutse kätteandmine süüdistatavale kohtu poolt — 203.

Kohtulik arutamine — kohtuliku arutamise avalikkus — 17, kriminaalasja arutamine ühe ja sama kohtu koosseisu poolt — 24, varu-rahvakaasistuja — 25, kaitsja kohustuslik osavõtt asja kohtulikust arutamisest — 38, tõendamisele kuuluvad asjaolud — 46, toimingud kriminaalasja kohtulikuks arutamiseks ettevalmistamisel — 192, kriminaalasja arutamise tähtaeg — 204, vahenditus, suulisus ja katkestamatus — 206, osaliste võrdõiguslikkus — 207, kohtualuse osavõtt — 208, prokuröri osavõtt — 210, ühiskondliku süüdistaja ja ühiskondliku kaitsja osavõtt — 211, spetsialisti osavõtt — 214[1], kohtuliku arutamise piirid — 215, edasilükkamine ja peatamine — 218, tõkendi küsimuse otsustamine — 222, kriminaalasja arutamise võimalikkus protsessiosalise, tunnistaja, eksperdi või spetsialisti mitteilmumisel — 233, vaimuhaige suhtes algatatud kriminaal-

asja arutamiseks ettevalmistamine ja arutamine — 283, 284, huligaansuse asjade arutamine kohtus — 363.

Kohtulik järelevalve — vt. «Järelevalve».

Kohtuliku menetluse keel — 16.

Kohtulik uurimine — algus — 238, eksperdi osavõtt kohtulikust uurimisest — 249, lõpetamine — 255, uuendamine — 257, 258, 267. Vt. samuti «Eeluurimine», «Uurimine».

Kohtulik vaidlus — kord — 256, sisu — 257.

Kohtunik — sõltumatus ja allumine ainult seadusele — 15, taandamine — 20, 232, kohtu koosseisu kuuluvate kohtunike taandamise alused — 26, kohtuistungi juhtimine — 205, kohtuistungi avamine — 227, tõlgile tema kohustuste selgitamine — 228, kohtualuse isiku ja temale süüdistuskokkuvõtte õigeaegse kätteandmise kindlakstegemine — 229, tunnistajate ja kannatanute hoiatamine ning tunnistajate eemaldamine istungisaalist — 230, kohtu koosseisu, kriminaalasjast osavõtva prokuröri, ühiskondliku süüdistaja ja teiste isikute teatavakstegemine — 231, kohtualusele ja teistele protsessiosalistele nende õiguste selgitamine — 234, 235, 236, 236[1], nõupidamistoas küsimuste esitamise kord — 265, kohtuniku eriarvamus — 266, kohtuotsuse kuulutamine — 278, kohtuniku ainuisikulise määruse peale esitatav erikaebus ja -protest — 296, kohtuniku ainuisikulise määruse jõustumine ning selle täitmisele pööramine — 327.

Kohtuotsus — kuulutamise avalikkus — 17, tegemine Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi nimel — 260, tegemine nõupidamistoas — 261, seaduslikkus ja põhjendatus — 262, tegemisel lahendatavad küsimused — 263, liigid — 268, koostamine — 272, sissejuhatav osa — 273, kirjeldav-motiveeriv osa — 274, süüdimõistva kohtuotsuse resolutiivosa — 275, õigeksmõistva kohtuotsuse resolutiivosa — 276, kuulutamine — 278, ärakirja kätteandmine kohtualusele — 280, edasikaebamise ja protestimise õigus — 290, edasikaebamise ja protestimise tähtajad — 291, edasikaebamise ja protestimise kord — 293, kohtuotsuse peale esitatud kaebusest ja protestist teatamine — 294, teise astme kohtus kohtuotsuse seaduslikkuse ja põhjendatuse kontrollimine — 305, kassatsiooni korras tühistamise või muutmise alused — 307, 308, 309, 310, 311, 312, õigeksmõistva kohtuotsuse tühistamine — 313, tühistamine ja kriminaalasja uueks arutamiseks saatmine — 315, süüdi-

mõistva kohtuotsuse tühistamine ja kriminaalasja lõpetamine — 316, muutmine — 318, kriminaalasja arutamine esimese astme kohtus pärast esimese kohtuotsuse tühistamist kassatsiooni korras — 322, jõustumine — 325, kohtuotsuse ja -määruse kohustuslikkus — 326, täitmisele pööramine — 328, 335, täitmise edasilükkamine — 330, täitmisel tekkivate küsimuste otsustamine — 336, täitmisel tekkinud küsimuste läbivaatamise kord — 337, kohtuliku järelevalve korras kohtuotsuse uuesti läbivaatamise tähtaeg — 341, täitmise peatamine — 343, järelevalve korras kohtuotsuse tühistamise alused — 347, kriminaalasja läbivaatamine esimese astme kohtus pärast esimese kohtuotsuse tühistamist järelevalve korras — 351, menetlus pärast kohtuotsuse tühistamist — 356.

Kohus — kriminaalasja algatamise kohustus — 3, kriminaalasja lõpetamine — 6, 7, 8, teatamine kannatanule kriminaalasja algatamisest keeldumisest või lõpetamisest — 9, käendusele võetud isiku suhtes kriminaalasja uuendamine — 10, kohtuliku arutamise avalikkus — 17, süüdistatavale kaitseõiguse tagamine — 18, kohustus tarvitusele võtta abinõud asja igakülgseks, täielikuks ja objektiivseks uurimiseks — 19, koosseis — 23, kriminaalasja arutamine ühe ja sama kohtu koosseisu poolt — 24, kohtu koosseisu kuuluvate kohtunike taandamise alused — 26, rahvakohtule alluvad kriminaalasjad — 27, alluvuse määramine samaliigiliste kohtute pädevusse kuuluvate kriminaalasjade ühendamise korral — 30, alluvuse määramine eriliigiliste kohtute pädevusse kuuluvate kriminaalasjade ühendamise korral — 31, alluvusvaidluste lubamatus kohtute vahel — 33, kohustus selgitada ja tagada kriminaalasjast osavõtvatele isikutele nende õigused — 45, kuriteo toimepanemist soodustavate asjaolude selgitamine ja kõrvaldamine — 47, õigus määrata eksperte — 59, kohtutoimingute protokollid — 64, õigus tühistada või muuta tõkendit — 78, korraldava istungi protokoll — 80, kohtuistungi protokoll — 81, kohtu korraldava istungi koosseis — 186, kohtu korraldava istungi kord — 187, määrused korraldaval istungil — 190, kriminaalasja algatamine uues süüdistuses — 216, kriminaalasja algatamine teiste isikute suhtes — 217, kriminaalasja arutamise edasilükkamine ja peatamine — 218, kriminaalasja saatmine täiendavaks uurimiseks — 219, kohtu koosseisu teatavakstegemine eesistuja poolt — 231, kohtu eemaldumine nõupidamistuppa — 259, erimäärus — 277, kohtu poolt lahendatavad küsimused vaimuhaigete suh-

tes — 285, kohtumäärus vaimuhaige kurjategija suhtes — 286, 287, kohtumääruste ja kohtuniku ainuisikuliste määruste peale esitatavad erikaebused ja -protestid — 296, mõistetud karistuse mittevastavus kuriteo raskusele ja süüdimõistetu isiksusele — 312, kohtuliku järelevalve korras kriminaalasju läbivaatavad kohtud — 342, õigused kriminaalasja uuendamisel — 354, huligaansuse asjade arutamine kohtus — 363. Vt. samuti «Esimese astme kohus», «Teise astme kohus», «Ülemkohus».

Kohustused — kaitsja — 37, 38, kohustus selgitada ja tagada kriminaalasjast osavõtvatele isikutele nende õigused — 45, tunnistaja — 52, eksperdi — 60, avalduse või teate läbivaatamise kohustus — 93, juurdlusorganite — 100, uurija — 107, spetsialisti — 111[1], tõlgile kohustuste selgitamine eesistuja poolt — 228, eksperdile ja spetsialistile nende kohustuste selgitamine eesistuja poolt — 236, 236[1].

Kollegiaalsus — kriminaalasjade arutamisel — 14.

Koosseis — kohtu — 23, kriminaalasja arutamine ühe ja sama kohtu koosseisu poolt — 24, varu-rahvakaasistuja — 25, kohtu koosseisu kuuluvate kohtunike taandamise alused — 26, kohtu korraldava istungi — 186, kohtu koosseisu teatavakstegemine eesistuja poolt — 231.

Korraldav istung — kohtu korraldava istungi protokoll — 80, koosseis — 186, korraldava istungi kord — 187, kohtu määrused korraldaval istungil — 190, süüdistuse muutmine — 191, toimiku saatmine prokurörile uue süüdistuskokkuvõtte koostamiseks — 195.

Korrespondents — võetus — 145, vaatluse kord — 150.

Kriminaalasi — algatamise kohustus — 3, menetlust kõrvaldavad asjaolud — 5, lõpetamine süüdistatava käendusele andmise tõttu — 6, lõpetamine materjalide üleandmisel seltsimehelikule kohtule — 7, lõpetamine materjalide üleandmisel alaealiste asjade komisjonile — 8, algatamisest keeldumise või lõpetamise teatamine kannatanule — 9, uuendamine käendusele võetud isiku suhtes — 10, arutamise kord — 14, igakülgne, täielik ja objektiivne uurimine — 19, arutamine ühe ja sama kohtu koosseisu poolt — 24, rahvakohtule alluvad kriminaalasjad — 27, Eesti NSV Ülemkohtule alluvad kriminaalasjad — 28, kriminaalasjade alluvus — 29, alluvuse määramine samaliigiliste kohtute pädevusse kuuluvate kriminaalasjade ühendamise korral — 30, alluvuse määramine eriliigiliste kohtute pädevusse kuu-

luvate kriminaalasjade ühendamise korral — 31, kriminaalasja üleandmine alluvuse järgi — 32, kriminaalasjas tõendamisele kuuluvad asjaolud — 46, tõendite liigid — 48, algatamise ajendid ja alused — 90, avaldused ja teated kriminaalasja algatamiseks — 92, algatamine — 94, 95, 188, algatamisest keeldumine — 96, toimingud pärast kriminaalasja algatamist — 97, järelevalve kriminaalasja algatamise seaduslikkuse üle — 98, menetlusse võtmine — 109, ühendamine — 118, lõpetamine — 168, saatmine prokurörile — 176, kriminaalasja saatmine kohtusse prokuröri poolt — 181, saatmine täiendavaks uurimiseks — 194, menetluse peatamine — 196, asja menetluse lõpetamine — 197, arutamise tähtaeg — 204, algatamine uues süüdistuses või teiste isikute suhtes — 216, 217, arutamise edasilükkamine ja peatamine — 218, saatmine täiendavaks uurimiseks — 219, menetluse lõpetamine kohtuistungil — 220, menetluse lõpetamine kannatanu kaebusel algatatud kriminaalasjas — 221, ettevalmistamine kohtulikuks arutamiseks — 283, asja kohtulik arutamine — 284, läbivaatamise algus teise astme kohtus — 302, läbivaatamise kord teise astme kohtus — 303, arutamine esimese astme kohtus pärast esimese kohtuotsuse tühistamist kassatsiooni korras — 322, väljanõudmine — 344, läbivaatamine esimese astme kohtus pärast esimese kohtuotsuse tühistamist järelevalve korras — 351, uuendamise alused — 352, uuendamise tähtajad — 355, algatamine kohtus huligaansuse asjades — 362.

Kriminaalprotsessi seadusandlus — 1.

Kriminaalprotsessi ülesanded — 2.

Kriminaalvastutus — vastutusele võtmise alused ja kord — 4.

Kuritegu — avastamise kohustus — 3, toimepanemise koha järgi arutamine — 29, kuriteo toimepanemist sooduistavate asjaolude selgitamine ja kõrvaldamine — 47.

Käendus — kriminaalasja lõpetamine süüdistatava andmise tõttu üldsuse käendusele — 6, kriminaalasja uuendamine käendusele võetud isikute suhtes — 10, isiklik — 66, 70, ühiskondliku organisatsiooni — 66, 72, käendaja vastutus — 71.

Leppimine — kriminaalasja lõpetamine kannatanu ja süüdistatava leppimisel — 5, 95.

Loobumine — kaitsjast — 39, prokuröri poolt süüdistusest loobumine kriminaalasja kohtulikul arutamisel — 210.

Lõpetamine — kriminaalasja — 5, 168, kriminaalasja

eeluurimise lõpuleviimine — 167, kriminaalasja menetluse lõpetamine korraldaval istungil — 197, menetluse lõpetamine kohtuistungil — 220, menetluse lõpetamine kannatanu kaebusel algatatud kriminaalasjas — 221, kohtuliku uurimise — 255, meditsiinilise iseloomuga sunnivahendi kohaldamise — 289, süüdimõistva kohtuotsuse tühistamine ja kriminaalasja lõpetamine — 316.

Läbiotsimine — alused — 139, esemete ja dokumentide äravõtmine läbiotsimisel — 140, juures viibivad isikud — 141, teostamise kord — 142, isiku — 143, tingimused diplomaatilise esinduse ruumides — 144, läbiotsimise protokoll — 147, protokolli ärakirja kätteandmine — 148.

Läbivaatus — 152, protokoll — 153.

Manukas — protsessist osavõtjate kulude tasumine — 88, osavõtt eeluurimisest — 113, juuresolek äratundmiseks esitamisel — 137, juuresolek läbiotsimise ja võetuse juures — 141, juuresolek vara arestimise juures — 146, juuresolek vaatluse juures — 150, juuresolek uurimiseksperimendi juures — 154.

Materjalid — üleandmine seltsimehelikule kohtule — 7, üleandmine alaealiste asjade komisjonile — 8, toimiku materjalidega tutvustamine eeluurimise lõpuleviimisel — 169, 170, 171, toimiku materjalidega tutvumise võimaldamine pärast süüdistatava kohtu alla andmist — 200, materjalide kohtusse saatmise kord huligaansuse asjades — 358.

Meditsiinilise iseloomuga sunnivahend — muutmine ja tühistamine — 288, kohaldamise lõpetamine — 289.

Menetlus — kriminaalasjades — 1, kriminaalasja menetlust kõrvaldavad asjaolud — 5, kriminaalasja uuendamisel käendusele võetud isiku suhtes — 10, kohtuliku menetluse keel — 16, kohtuliku arutamise avalikkus — 17, kriminaalasja menetlusse võtmine — 109, lõpetatud menetluse uuendamine — 177, kriminaalasja menetluse peatamine — 196, kriminaalasja menetluse lõpetamine korraldaval istungil — 197, kriminaalasja menetluse lõpetamine kohtuistungil — 220, menetluse lõpetamine kannatanu kaebusel algatatud kriminaalasjas — 221, menetlus pärast kohtuotsuse tühistamist — 356, menetluse üldeeskirjad huligaansuse asjades — 357.

Määrus — käendusele andmise kohta — 6, materjalide üleandmise kohta seltsimehelikule kohtule — 7, materjalide üleandmise kohta alaealiste asjade komisjo-

nile — 8, käendusele võetud isiku suhtes kriminaalasja uuendamise kohta — 10, tõkendi kohaldamise kohta — 68, tõkendi tühistamise või muutmise kohta — 78, tähtaja ennistamise kohta — 86, kriminaalasja algatamise kohta — 94, kriminaalasja algatamisest keeldumise kohta — 96, kriminaalasja oma menetlusse võtmise kohta — 109, eeluurimise tähtaja pikendamise kohta — 111, kannatanuks ja tsiviilhagejaks tunnistamise kohta — 114, tsiviilkostjaks tunnistamise kohta — 116, süüdistatavana vastutusele võtmise kohta — 121, ekspertiisi kohta — 156, kriminaalasja lõpetamise kohta — 168, kohtu määrused korraldaval istungil — 190, kohtu alla andmise kohta — 199, 201, kohtuistungil tehtavad — 223, kohtumäärus vaimuhaige kurjategija suhtes — 286, 287, kohtumääruse peale erikaebuse ja -protesti esitamise kord — 295, kohtumääruste ja kohtuniku ainuisikuliste määruste peale esitatavad erikaebused ja -protestid — 296, teise astme kohtu — 304, kassatsioonimääruse sisu — 319, kassatsioonimääruse kuulutamine — 320, teise astme kohtumääruse täitmisele pööramine — 323, teise astme kohtu erimäärus — 324, kohtuotsuse ja -määruse kohustuslikkus — 326, kohtumääruse ja kohtuniku ainuisikulise määruse jõustumine ning nende täitmisele pööramine — 327, kohtumääruste protestimine — 339, kohtumääruse täitmise peatamine — 343, järelevalve korras tehtavad määrused — 346, järelevalve korras tehtava määruse sisu — 349.

NSV Liidu peaprokurör — vt. «Prokurör».

NSV Liidu Ülemkohus — vt. «Ülemkohus».

Nõupidamistuba — taandamise otsustamine nõupidamistoas — 232, kohtu eemaldumine nõupidamistuppa — 259, kohtuotsuse tegemine nõupidamistoas — 261, nõupidamistoas küsimuste esitamise kord — 265.

Organisatsioonid — vt. «Asutused, ettevõtted, organisatsioonid».

Osavõtt — rahvakaasistujate osavõtt ja kriminaalasjade arutamise kollegiaalsus — 14, kaitsja osavõtt kriminaalprotsessist — 36, 38, spetsialisti osavõtt uurimistoimingust — 111[1], tõlgi osavõtt eeluurimisest — 112, manuka osavõtt uurimistoimingust — 113, pedagoogi osavõtt alaealise süüdistatava ülekuulamisest — 126, kohtualuse osavõtt kohtulikust arutamisest — 208, prokuröri osavõtt kohtulikust arutamisest — 210, ühiskondliku süüdistaja ja ühiskondliku kaitsja osavõtt kohtulikust arutamisest — 211, spetsialisti osavõtt kohtulikust arutamisest — 214[1],

eksperdi osavõtt kohtulikust uurimisest — 249, protsessiosaliste osavõtt teise astme kohtu istungist — 299.

Palga säilitamine — tunnistajatele, kannatanutele, ekspertidele, spetsialistidele, tõlkidele ja manukatele — 88.

Paranduste õiendamine protokollis — 83.

Peatamine — eeluurimise peatamise alused — 163, eeluurimise peatamise tähtajad — 164, kriminaalasja menetluse — 196, kriminaalasja arutamise — 218, kohtuotsuse ja -määruse täitmise — 343.

Pedagoog — osavõtt alaealise süüdistatava ülekuulamisest — 126.

Posti- või telegraafiline korrespondents — võetus — 145, vaatluse kord — 150.

Prokurör — kriminaalasja algatamise kohustus — 3, kriminaalasja lõpetamine — 5, 6, 7, 8, kohustus vabastada ebaseaduslikult vahi all peetav isik — 11, süüdistatavale kaitseõiguse tagamine — 18, kohustus tarvitusele võtta abinõud kriminaalasja igakülgseks, täielikuks ja objektiivseks uurimiseks — 19, taandamine — 20, 232, järelevalve kriminaalprotsessis — 22, 120, kohustus esitada või toetada tsiviilhagi — 42, kohustus selgitada ja tagada kriminaalasjast osavõtvatele isikutele nende õigused — 45, kuriteo toimepanemist soodustavate asjaolude selgitamine ja kõrvaldamine — 47, õigus määrata eksperte — 59, õigus tühistada ja muuta tõkendit — 78, järelevalve kriminaalasja algatamise seaduslikkuse üle — 98, õigus eeluurimise tähtaega pikendada — 111, õigus uuendada lõpetatud kriminaalasja menetlus — 177, kontrollimisele kuuluvad küsimused uurijalt saadud toimiku läbivaatamisel — 179, otsus saabunud kriminaalasjas — 180, kriminaalasja saatmine kohtusse prokuröri poolt — 181, juurdlust teostava isiku või uurija tegevuse peale esitatud kaebuste lahendamine prokuröri poolt — 183, kohustuslik osavõtt kohtu korraldavast istungist — 186, kohustuslik osavõtt kohtuistungist — 192, osavõtt kohtulikust arutamisest — 210, kohtuistungile mitteilmumise tagajärjed — 212, kohtuistungi korda rikkunud prokuröri suhtes kohaldatavad abinõud — 225, kriminaalasjast osavõtva prokuröri teatavakstegemine eesistuja poolt — 231, kohtuistungil esitatud taotluste kohta arvamuse andmine — 237, tegevus eeluurimise lõpetamisel vaimuhaige suhtes — 282, NSV Liidu peaprokuröri, Eesti NSV prokuröri ja nende asetäitjate õigus esitada protesti kohtuliku järelevalve korras — 340, NSV Liidu peaprokuröri ja Eesti NSV prokuröri õigus peatada kohtuotsuse ja

-määruse täitmist — 343, kriminaalasja väljanõudmise õigus protesti esitamiseks — 344, tegevus kriminaalasja uuendamisel — 353.

Protest, protestimine — kohtu alla andmise määruse peale protesti esitamine — 201, kohtuotsuse peale edasikaebamise ja protestimise õigus — 290, kohtuotsuse peale edasikaebamise ja protestimise tähtajad — 291, kohtuotsuse peale edasikaebamise ja protestimise kord — 293, kohtuotsuse peale esitatud protestist teatamine — 294, eriprotesti esitamise kord — 295, kohtumääruste ja kohtuniku ainuisikuliste määruste peale esitatavad erikaebused ja -protestid — 296, kassatsioonikaebuse või -protesti esitamise tagajärjed — 298, kohtumääruste protestimine — 339, kohtuliku järelevalve korras protesti esitamise õigus — 340, protesti läbivaatamise kord — 345.

Protokoll — uurimis- ja kohtutoimingute — 64, uurimistoimingu kohta — 79, kohtu korraldava istungi — 80, kohtuistungi — 81, 82, 226, paranduste õiendamine protokollis — 83, protokollile allakirjutamisest keeldumise vormistamine — 84, süü ülestunnistamisele ilmumise kohta — 91, kahtlustatava kinnipidamise kohta — 102, süüdistatava ülekuulamise kohta — 127, tunnistaja ülekuulamise kohta — 134, vastastamisprotokoll — 136, äratundmiseks esitamise kohta — 138, läbiotsimise, võetuse ja vara arestimise kohta — 147, 148, vaatluse ja läbivaatuse kohta — 153, eksperdi ülekuulamise kohta — 161, süüdistatava tutvustamise kohta ekspertiisiga — 162, süüdistatavale, kannatanule, tsiviilhagejale ja tsiviilkostjale toimiku materjalide esitamise kohta — 172, Eesti NSV Ülemkohtu pleenumi protokoll — 350.

Protsessiosalised — 34, toimiku materjalidega tutvumise võimaldamine — 200, kriminaalasja arutamise võimalikkus protsessiosalise mitteilmumisel — 233, osavõtt teise astme kohtu istungist — 299.

Rahatrahv — kohtuistungile mõjuva põhjuseta ilmumata jäänud tunnistajale, kannatanule — 53, 55, käendajale — 71, kahtlustatava või süüdistatava alaealise vanematele — 76, tasumise pikendamine ja ajatamine — 331.

Rahvakaasistujad — rahvakaasistujate osavõtt ja kriminaalasjade arutamise kollegiaalsus — 14, 23, taandamine — 20, 232, varu-rahvakaasistuja — 25.

Rahvakohtunik — vt. «Kohtunik».

Rahvakohus — vt. «Kohus».

Raviasutuses viibimise aeg — arvamine karistuse kandmise aja hulka — 333.

Repliik — 257.

Seadus, seaduslikkus — kriminaalprotsessi seadusandlus — 1, kodanike võrdõiguslikkus seaduse ja kohtu ees — 13, kohtunike sõltumatus ja allumine ainult seadusele — 15, järelevalve seaduste täpse täitmise üle — 22, järelevalve kriminaalasja algatamise seaduslikkuse üle — 98, kohtuotsuse seaduslikkus — 262, kohtuotsuse seaduslikkuse ja põhjendatuse kontrollimine teise astme kohtus — 305, kriminaalprotsessi seaduse oluline rikkumine kohtuotsuse tühistamise alusena — 310, kriminaalseaduse ebaõige kohaldamine kohtuotsuse tühistamise alusena — 311, süüdimõistetu suhtes raskemat kuritegu ettenägeva kriminaalseaduse kohaldamise lubamatus kassatsiooniastmes — 314.

Seltsimehelik kohus — materjalide üleandmine seltsimehelikule kohtule — 7.

Sissenõudmine — kohtukulude — 89.

Spetsialist — taandamine — 20, 232, protsessist osavõtjate kulude tasumine — 88, uurimistoimingust osavõtt — 111[1], osavõtt kohtulikust arutamisest — 214[1], kriminaalasja arutamise võimalikkus spetsialisti mitteilmumisel — 233, õiguste ja kohustuste selgitamine — 236[1].

Sundtoomine — tunnistaja — 53, kannatanu — 55, süüdistatava — 123, kohtualuse — 209.

Sunnivahendid — alaealise suhtes kasvatusliku iseloomuga sunnivahendite kohaldamine — 264, meditsiinilise iseloomuga sunnivahendi muutmine ja tühistamine — 288, meditsiinilise iseloomuga sunnivahendi kohaldamise lõpetamine — 289.

Suulisus — kohtuliku arutamise — 206.

Sõjaväelased — väeosa juhtkonna järelevalve kui tõkendi liik — 66, 77.

Sündmuskoht — vaatlus — 252.

Süüdimõistetu — kohtu poolt mõistetud karistuse mittevastavus kuriteo raskusele ja süüdimõistetu isiksusele kohtuotsuse tühistamise või muutmise alusena — 312, süüdimõistetu karistuse raskendamise või tema suhtes raskemat kuritegu ettenägeva kriminaalseaduse kohaldamise lubamatus kassatsiooniastmes — 314, paigutamine uurimisisolaatorisse — 328[1], kokkusaamise lubamine ja karistuse kandmise kohast teatamine — 329, haiguse tõttu ennetähtaegne karistuse kandmisest vabastamine — 332.

Süüdistatav — süüdistatavana vastutusele võtmine —

4, 121, kriminaalasja lõpetamine süüdistatava surma korral — 5, kriminaalasja lõpetamine süüdistatava üldsuse käendusele andmise tõttu — 6, uurimis- ja kohtudokumentide kätteandmine emakeelses tõlkes — 16, kaitseõiguse tagamine — 18, tõendamise kohustuse panemise lubamatus — 19, protsessiosalisena — 34, õigused — 35, 36, 39, ütlused — 56, tõkendi kohaldamine — 66, süüdistatava alaealise andmine valve alla — 76, süüdistatavana vastutusele võtmise määrus — 121, väljakutsumine — 122, sundtoomine — 123, ülekuulamine — 125, pedagoogi osavõtt alaealise süüdistatava ülekuulamisest — 126, ülekuulamise protokoll — 127, ütluste omakäeline kirjutamine — 128, kõrvaldamine ametikohalt — 129, õigused ekspertiisi tegemisel — 157, paigutamine meditsiinilisse asutusse — 159, süüdistatava tutvustamine ekspertiisiga — 162, tutvustamine toimiku materjalidega — 169, 170, 172, süüdistatava kohtu alla andmine — 184, 185, kannatanu ja süüdistatava kaebusel algatatud vastastikuste süüdistuste ühendamine — 198, kohtu korraldava istungi määruse peale kaebuse esitamise õigus — 201, kaebuse ärakirja ja kohtukutse kätteandmine — 203.

Süüdistus — tõkendi kohaldamine enne süüdistuse esitamist — 67, esitamine — 124, muutmine ja täiendamine eeluurimisel — 130, muutmine korraldaval istungil — 191, vastastikuste süüdistuste ühendamine ühiseks menetlemiseks — 198, muutmine kohtus — 215, kriminaalasja algatamine uues süüdistuses — 216.

Süüdistuskokkuvõte — 174, lisad — 175, kinnitamine prokuröri poolt — 180, toimiku saatmine prokurörile uue süüdistuskokkuvõtte koostamiseks — 195, ärakirja kätteandmine kohtualusele — 202, kohtualusele süüdistuskokkuvõtte õigeaegse kätteandmise kindlakstegemine eesistuja poolt — 229.

Süü ülestunnistamisele ilmumine — 91.

Taandamine — 232, vt. ka — kohtuniku, prokuröri ja protsessist osavõtvate teiste isikute — 20, kohtu koosseisu kuuluvate kohtunike taandamise alused — 26, taanduste läbivaatamine kohtueelsel uurimisel — 119.

Tagaotsitavaks kuulutamine — 165.

Taotlus — süüdistatava käendusele võtmise kohta — 6, käendusest loobumise kohta — 10, taotlused eeluurimise täiendamiseks — 173, taotluste esitamine ja lahendamine kohtuistungil — 237, karistatuse kustutamiseks — 338.

Teatamine — vahi alla võtmisest — 75, esitatud kaebu-

sest ja protestist — 294, süüdimõistetuga kokkusaamise lubamine ja karistuse kandmise kohast teatamine — 329.

Teated — kriminaalasja algatamiseks — 92, läbivaatamise kohustus — 93.

Teise astme kohus — kriminaalasja läbivaatamise tähtaeg — 297, protsessiosaliste osavõtt teise astme kohtu istungist — 299, kriminaalasja avalik läbivaatamine — 300, täiendavate tõendite esitamine — 301, kriminaalasja läbivaatamise algus — 302, kriminaalasja läbivaatamise kord — 303, määruse tegemine — 304, süüdimõistetu karistuse raskendamise või tema suhtes raskemat kuritegu ettenägeva kriminaalseaduse kohaldamise lubamatus kassatsiooniastmes — 314, teise astme kohtu juhendite kohustuslikkus — 317, kohtuotsuse muutmine — 318, liikme eriarvamus — 321, määruse täitmisele pööramine — 323, erimäärus — 324.

Toimingud — uurimis- ja kohtutoimingute protokollid — 64, toimingud pärast kriminaalasja algatamist — 97, toimingud kriminaalasja kohtulikuks arutamiseks ettevalmistamisel — 192.

Tsiviilhageja — 41, vt. ka — protsessiosalisena — 34, esindaja — 44, tsiviilhagejaks tunnistamine — 114, tutvustamine toimiku materjalidega — 171, 172, kohtuistungile mitteilmumise tagajärjed — 213, õiguste selgitamine eesistuja poolt — 235.

Tsiviilhagi — esitamine — 42, tagamine — 115, 271, otsustamine kohtuotsuse tegemisel — 269, suuruse kindlaksmääramine tsiviilprotsessi korras — 270.

Tsiviilkostja — 43, vt. ka — protsessiosalisena — 34, esindaja — 44, tsiviilkostjaks tunnistamine — 116, tutvustamine toimiku materjalidega — 171, 172, kohtuistungile mitteilmumise tagajärjed — 213, õiguste selgitamine eesistuja poolt — 235.

Tunnistaja — ütlused — 51, kohustused — 52, vastutus — 53, protsessist osavõtjate kulude tasumine — 88, väljakutsumise kord — 131, ülekuulamine — 132, 133, 243, 244, ülekuulamise protokoll — 134, hoiatamine ning eemaldamine istungisaalist — 230, kriminaalasja arutamise võimalikkus tunnistaja mitteilmumisel — 233, õigus kasutada märkmeid ja dokumente — 245, kohtueelsel uurimisel antud ütluste avaldamine — 246.

Tõendamisele kuuluvad asjaolud — 46.

Tõendid — kriminaalasjas tõendamisele kuuluvad asjaolud — 46, liigid — 48, kogumine, esitamine ja kontrolli-

mine — 49, hindamine — 50, uurimis- ja kohtutoimingute protokollid kui tõendid — 64, dokument kui tõend — 65, uurimise järjekorra kindlaksmääramine — 239, täiendavate tõendite esitamine teise astme kohtule — 301.
Vt. samuti «Asitõendid».

Tõkend — liigid — 66, tõkendi kohaldamine enne süüdistuse esitamist — 67, valik — 68, tühistamine ja muutmine — 78, küsimuse otsustamine kohtuliku arutamise ajal — 222, kinnipidamine ja tõkendi kohaldamine huligaansuse asjades — 361.

Tõlk — taandamine — 20, 232, protsessist osavõtjate kulude tasumine — 88, osavõtt eeluurimisest — 112, kohustuste selgitamine eesistuja poolt — 228.

Tähtaeg — asutuse, ettevõtte või organisatsiooni kohustus kuriteo toimepanemist soodustavate asjolude kõrvaldamiseks tarvituselevõetud abinõudest teatamiseks — 47, asitõendite hoidmiseks — 62, süüdistuse esitamiseks, kui tõkend on kohaldatud enne süüdistuse esitamist — 67, vahi all pidamise — 74, kohtuistungi protokollile allakirjutamiseks — 81, märkuste tegemiseks kohtuistungi protokolli kohta — 82, tähtaegade arvutamine — 85, ennistamine — 86, avalduse või teate alusel kriminaalasja algatamiseks — 93, juurdluse alustamisest prokurörile teatamiseks — 97, kahtlustatava kinnipidamisest prokurörile teatamiseks — 102, juurdluse — 103, asja oma menetlusse võtmise määruse prokurörile saatmiseks — 109, erinõude täitmiseks — 110, eeluurimise — 111, kohtueelsel uurimisel tehtud taanduste otsustamiseks — 119, süüdistuse esitamiseks — 124, eeluurimise peatamise tähtajad — 164, saabunud kriminaalasja läbivaatamiseks prokuröri poolt — 180, uurija või juurdlust teostava isiku poolt kaebuse saatmiseks prokurörile — 182, kaebuste lahendamiseks prokuröri poolt — 183, kohtu alla andmise otsustamise — 184, süüdistuskokkuvõtte ärakirja kätteandmiseks kohtualusele — 202, kriminaalasja arutamise — 204, kohtuotsuse ärakirja kätteandmiseks kohtualusele — 280, kohtuotsuse peale edasikaebamise ja protestimise — 291, kassatsioonitähtaja ennistamine — 292, kohtuotsuse peale esitatud kaebusest ja protestist teatamiseks — 294, erikaebuste ja -protestide esitamiseks — 295, kriminaalasja läbivaatamise tähtaeg teise astme kohtus — 297, teise astme kohtu määruse täitmisele pööramiseks — 323, süüdimõistetu paigutamisel uurimisisolaatorisse — 328[1], kohtuotsuse täitmise edasilükkamisel — 330, rahatrahvi tasumise pikendamisel ja ajatami-

sel — 331, kohtuliku järelevalve korras kohtuotsuse uuesti läbivaatamise tähtaeg — 341, protesti läbivaatamise kord — 345, kriminaalasja uuendamise tähtajad — 355, eeluurimise lõpuleviimiseks huligaansuse asjades — 360, huligaansuse asjade arutamiseks kohtus — 363.

Täitmine — teise astme kohtu määruse täitmisele pööramine — 323, kohtumääruse ja kohtuniku ainuisikulise määruse jõustumine ning nende täitmisele pööramine — 327, kohtuotsuse täitmisele pööramine — 325, 328, 335, kohtuotsuse täitmise edasilükkamine — 330, kohtuotsuse täitmisel tekkivate küsimuste otsustamine — 336, kohtuotsuse täitmisel tekkinud küsimuste läbivaatamise kord — 337, kohtuotsuse ja -määruse täitmise peatamine — 343.

Töötasu — vt. «Palga säilitamine».

Uuendamine — käendusele võetud isiku suhtes kriminaalasja — 10, eeluurimise — 166, lõpetatud menetluse — 177, kohtuliku uurimise — 257, 258, 267, kriminaalasja uuendamise alused — 352, prokuröri tegevus kriminaalasja uuendamisel — 353, kohtu õigused kriminaalasja uuendamisel — 354, kriminaalasja uuendamise tähtajad — 355.

Uurija, juurdlust teostav isik — kriminaalasja algatamise kohustus — 3, kriminaalasja lõpetamine — 5, 6, 7, 8, kriminaalasja uuendamine käendusele võetud isiku suhtes — 10, süüdistatavale kaitseõiguse tagamine — 18, kohustus tarvitusele võtta abinõud kriminaalasja igakülgseks, täielikuks ja objektiivseks uurimiseks — 19, taandamine — 20, kohustus selgitada ja tagada kriminaalasjast osavõtvatele isikutele nende õigused — 45, kuriteo toimepanemist soodustavate asjaolude selgitamine ja kõrvaldamine — 47, õigus määrata eksperte — 59, uurija õigused — 106, uurija kohustused — 107, uurija erinõuded — 110, kohustus võtta tarvitusele abinõud tsiviilhagi tagamiseks — 115, kohustus selgitada materiaalselt vastutaja kuriteoga tekitatud kahju eest — 116, eeluurimine mitme uurija poolt — 178, kaebused juurdlust teostava isiku või uurija tegevuse peale — 182, 183, uurija tegevus eeluurimise lõpetamisel vaimuhaige suhtes — 282.

Uurimine — asjaolude igakülgne, täielik ja objektiivne — 19, kohtueelsel uurimisel tõendamisele kuuluvad asjaolud — 46, uurimistoimingu protokoll — 64, 79, uurimisalluvus — 105[1], uurimisosakonna ülema õigused — 107[1], spetsialisti osavõtt uurimistoimingust — 111[1], taanduste läbivaatamine kohtueelsel uurimisel — 119, kriminaalasja

saatmine täiendavaks uurimiseks korraldaval istungil — 194, kriminaalasja saatmine kohtu poolt täiendavaks uurimiseks — 219, kohtulik uurimine — 238, tõendite uurimise järjekorra kindlaksmääramine — 239, ühekülgsus või puudulikkus kohtuotsuse kassatsiooni korras tühistamise või muutmise alusena — 307, 308.
Vt. samuti «Eeluurimine», «Kohtulik uurimine».
Uurimiseksperiment — 154, 254.
Uurimisosakonna ülem — õigused — 107[1].
Uurimistoimingu protokoll — 79, vt. ka — kriminaalasja tõendina — 64.
Vaatlus — asitõendi — 62, teostamise alused — 149, kord — 150, laiba — 151, protokoll — 153, asitõendi ja sündmuskoha — 252.
Vahenditus — kohtuliku arutamise — 206.
Vahi alla võtmine — 73, vt. ka — isikupuutumatus — 11, kui tõkendi liik — 66, enne süüdistuse esitamist vahi alla võetud isiku õigustest — 67, vahi alla võtmisest teatamine — 75, huligaansuse asjades — 361.
Vahi all pidamine — tähtaeg — 74.
Vahi alt vabastamine — kohtualuse — 279.
Vahistamine — vt. «Vahi alla võtmine».
Vaidlused — alluvusvaidluste lubamatus — 33, kohtulik vaidlus — 256, 257.
Vaimuhaiged — eeluurimise kord vaimuhaigete suhtes — 281, uurija ja prokuröri tegevus eeluurimise lõpetamisel — 282, vaimuhaige suhtes algatatud kriminaalasja kohtulikuks arutamiseks ettevalmistamine ja arutamine — 283, 284, kohtu poolt lahendatavad küsimused vaimuhaigete suhtes — 285, kohtumäärus vaimuhaige kurjategija suhtes — 286, 287, ennetähtaegne karistuse kandmisest vabastamine — 332.
Valve alla andmine — kahtlustatava või süüdistatava alaealise — 76.
Vara — konfiskeerimise tagamine — 115, 271, arestimine — 146, 147, 148.
Varu-rahvakaasistuja — 25.
Vastastamine — 136.
Vastutus — tunnistaja — 53, kannatanu — 55, käendaja — 71.
Viimase sõna õigus — kohutaluse — 35, 258.
Võetus — alused — 139, esemete ja dokumentide äravõtmine võetusel — 140, juures viibivad isikud — 141, teostamise kord — 142, tingimused diplomaatilise esinduse

ruumides — 144, posti- või telegraafilise korrespondentsi — 145, võetuse protokoll — 147, protokolli ärakirja kätteandmine — 148.

Võrdlusmaterjal — võtmine — 155.

Võrdõiguslikkus — kodanike võrdõiguslikkus seaduse ja kohtu ees — 13, kohtuliku arutamise osaliste — 207.

Väeosa juhtkonna järelevalve — 77, vt. ka — kui tõkendi liik — 66.

Väljakutsumine — süüdistatava — 122, tunnistaja — 131, kannatanu — 135.

Õigused — varu-rahvakaasistuja õigus nõuda kohtulike toimingute uuendamist — 25, süüdistatava — 35, kaitsja — 37, kannatanu — 40, tsiviilhageja — 41, tsiviilkostja — 43, kohustus selgitada ja tagada kriminaalasjast osavõtvatele isikutele nende õigused — 45, eksperdi — 60, enne süüdistuse esitamist vahi alla võetud isiku õigustest — 67, kahtlustatavana kinnipeetud isiku — 102, uurija — 106, uurimisosakonna ülema — 107[1], spetsialisti — 111[1], alaealise süüdistatava ülekuulamisest osavõtva pedagoogi — 126, süüdistatava õigused ekspertiisi tegemisel — 157, ühiskondliku süüdistaja ja ühiskondliku kaitsja õigused asja kohtulikul arutamisel — 211, kohtualusele tema õiguste selgitamine — 234, kannatanule, tsiviilhagejale, tsiviilkostjale, ühiskondlikule süüdistajale ja ühiskondlikule kaitsjale nende õiguste selgitamine — 235, eksperdile ja spetsialistile nende õiguste selgitamine — 236, 236[1], tunnistaja õigus kasutada märkmeid ja dokumente — 245, kohtuotsuse peale edasikaebamise ja protestimise — 290, kohtuliku järelevalve korras protesti esitamise — 340, kohtu õigused kriminaalasja uuendamisel — 354.

Õigusemõistmine — ainult kohtu poolt — 12, kodanike võrdõiguslikkuse alusel seaduse ja kohtu ees — 13.

Äratundmiseks esitamine — 137, 138, isiku või eseme — 248.

Ühendamine — kriminaalasjade — 30, 31, 118, vastastikuste süüdistuste ühendamine ühiseks menetlemiseks — 198.

Ühiskondlik kaitsja — taandamine — 20, 232, osavõtt kohtulikust arutamisest — 211, õiguste selgitamine eesistuja poolt — 235.

Ühiskondlik süüdistaja — taandamine — 20, 232, osavõtt kohtulikust arutamisest — 211, õiguste selgitamine eesistuja poolt — 235.

Ühiskondliku organisatsiooni käendus — 72, vt. ka — kui tõkendi liik — 66.

Üldsuse käendus — vt. «Käendus».

Üleandmine — materjalide üleandmine seltsimehelikule kohtule — 7, materjalide üleandmine alaealiste asjade komisjonile — 8, kriminaalasja üleandmine ühest kohtust teisele — 29, kriminaalasja üleandmine alluvuse järgi — 32.

Ülekuulamine — ülekuulamise helisalvestamine — 107^2, süüdistatava — 125, 127, pedagoogi osavõtt alaealise süüdistatava ülekuulamisest — 126, tunnistaja — 132, 133, 134, 243, 244, eksperdi — 161, 250, kannatanu — 135, 247, kohtualuse — 240.

Ülemkohus — NSV Liidu Ülemkohtu ja Eesti NSV Ülemkohtu järelevalve kohtuliku tegevuse üle — 21, kohtukolleegiumi, presiidiumi ja pleenumi koosseis kriminaalasjade läbivaatamisel — 23, Eesti NSV Ülemkohtule alluvad kriminaalasjad — 28, esimehe ja tema asetäitjate õigus esitada protesti kohtuliku järelevalve korras — 340, kohtuliku järelevalve korras kriminaalasju läbivaatavad kohtud — 342, esimehe õigus peatada kohtuotsuse ja -määruse täitmist — 343, esimehe õigus välja nõuda kriminaalasja protesti esitamiseks — 344, järelevalve korras tehtavad määrused — 346, Eesti NSV Ülemkohtu pleenumi protokoll — 350, kohtu õigused kriminaalasja uuendamisel — 354.

Ütlused — tunnistaja — 51, kannatanu — 54, tunnistaja ja kannatanu vastutus ütluste andmisest keeldumise või teadvalt vale ütluse andmise eest — 53, 55, süüdistatava — 56, kahtlustatava — 57, süüdistatava ütluste omakäeline kirjutamine — 128, kohtualuse poolt kohtueelsel uurimisel antud ütluste avaldamine — 242, tunnistaja poolt kohtueelsel uurimisel antud ütluste avaldamine — 246.

SISUKORD

Eesti NSV seadus ««Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi kriminaalprotsessi koodeksi» kinnitamise kohta» Eesti NSV kriminaalprotsessi koodeks

ESIMENE OSA — ÜLDSÄTTED

Esimene peatükk — Põhisätted

§ 1. Kriminaalprotsessi seadusandlus 4
§ 2. Kriminaalprotsessi ülesanded 4
§ 3. Kriminaalasja algatamise ja kuriteo avastamise kohustus 5
§ 4. Süüdistatavana vastutusele võtmise lubatavus ainult seaduses ettenähtud alustel ja korras . 5
§ 5. Kriminaalasja menetlust kõrvaldavad asjaolud 5
§ 6. Kriminaalasja lõpetamine süüdistatava üldsuse käendusele andmise tõttu 7
§ 7. Materjalide üleandmine seltsimehelikule kohtule 8
§ 8. Materjalide üleandmine alaealiste asjade komisjonile 8
§ 9. Kannatanule kriminaalasja algatamisest keeldumise või kriminaalasja lõpetamise teatamine 9
§ 10. Kriminaalasja uuendamine käendusele võetud isiku suhtes 9
§ 11. Isikupuutumatus 10
§ 12. Õigust mõistab ainult kohus 10
§ 13. Õigusemõistmine kodanike võrdõiguslikkuse alusel seaduse ja kohtu ees 10
§ 14. Rahvakaasistujate osavõtt ja kriminaalasjade arutamise kollegiaalsus 10
§ 15. Kohtunike sõltumatus ja allumine ainult seadusele 11
§ 16. Kohtuliku menetluse keel 11
§ 17. Kohtuliku arutamise avalikkus 12
§ 18. Süüdistatavale kaitseõiguse tagamine . . . 12
§ 19. Kriminaalasja igakülgne, täielik ja objektiivne uurimine 12

§ 20. Kohtuniku, prokuröri ja protsessist osavõtvate teiste isikute taandamine 13
§ 21. NSV Liidu Ülemkohtu ja Eesti NSV Ülemkohtu järelevalve kohtuliku tegevuse üle . . 13
§ 22. Prokuröri järelevalve kriminaalprotsessis . . 14

Teine peatükk —

Kohus ja kriminaalasjade alluvus

§ 23. Kohtu koosseis 14
§ 24. Kriminaalasja arutamine ühe ja sama kohtu koosseisu poolt 15
§ 25. Varu-rahvakaasistuja 15
§ 26. Kohtu koosseisu kuuluvate kohtunike taandamise alused 16
§ 27. Rahvakohtule alluvad kriminaalasjad . . . 16
§ 28. Eesti NSV Ülemkohtule alluvad kriminaalasjad 17
§ 29. Kriminaalasjade alluvus 17
§ 30. Alluvuse määramine samaliigiliste kohtute pädevusse kuuluvate kriminaalasjade ühendamise korral 18
§ 31. Alluvuse määramine eriliigiliste kohtute pädevusse kuuluvate kriminaalasjade ühendamise korral 18
§ 32. Kriminaalasja üleandmine alluvuse järgi . . 18
§ 33. Alluvusvaidluste lubamatus 19

Kolmas peatükk —

Protsessiosalised, nende õigused ja kohustused

§ 34. Protsessiosalised 19
§ 35. Süüdistatava õigused 20
§ 36. Kaitsja osavõtt kriminaalprotsessist . . . 20
§ 37. Kaitsja kohustused ja õigused 21
§ 38. Kaitsja kohustuslik osavõtt 21
§ 39. Kaitsjast loobumine 22
§ 40. Kannatanu 22
§ 41. Tsiviilhageja 23
§ 42. Tsiviilhagi esitamine 23
§ 43. Tsiviilkostja 24
§ 44. Kannatanu, tsiviilhageja ja tsiviilkostja esindajad 25
§ 45. Kohustus selgitada ja tagada kriminaalasjast osavõtvatele isikutele nende õigused . . . 25

Neljas peatükk — **Tõendid**

§ 46. Kriminaalasjas tõendamisele kuuluvad asjaolud 25
§ 47. Kuriteo toimepanemist soodustavate asjaolude selgitamine ja kõrvaldamine 26
§ 48. Tõendite liigid 26
§ 49. Tõendite kogumine, esitamine ja kontrollimine 27
§ 50. Tõendite hindamine 27
§ 51. Tunnistaja ütlused 28
§ 52. Tunnistaja kohustused 28
§ 53. Tunnistaja vastutus 29
§ 54. Kannatanu ütlused 29
§ 55. Kannatanu vastutus 29
§ 56. Süüdistatava ütlused 30
§ 57. Kahtlustatava ütlused 30
§ 58. Ekspertiis 30
§ 59. Ekspert ja eksperdi arvamus 31
§ 60. Eksperdi õigused ja kohustused 32
§ 61. Asitõendid 32
§ 62. Asitõendi vaatlus ja hoidmine 33
§ 63. Asitõendite ja muude äravõetud esemete suhtes kohaldatavad abinõud 34
§ 64. Uurimis- ja kohtutoimingute protokollid . . 34
§ 65. Dokumendid 34

Viies peatükk — **Tõkendid**

§ 66. Tõkendite liigid 35
§ 67. Tõkendi kohaldamine enne süüdistuse esitamist 36
§ 68. Tõkendi valik 36
§ 69. Allkiri elukohast mittelahkumise kohta . . 37
§ 70. Isiklik käendus 37
§ 71. Käendaja vastutus 37
§ 72. Ühiskondliku organisatsiooni käendus . . 38
§ 73. Vahi alla võtmine 38
§ 74. Vahi all pidamise tähtaeg 39
§ 75. Vahi alla võtmisest teatamine 39
§ 76. Kahtlustatava või süüdistatava alaealise andmine valve alla 40
§ 77. Väeosa juhtkonna järelevalve 41
§ 78. Tõkendi tühistamine ja muutmine 41

Kuues peatükk — **Protokollid**

§ 79. Uurimistoimingu protokoll 42
§ 80. Kohtu korraldava istungi protokoll . . . 43
§ 81. Kohtuistungi protokoll 43
§ 82. Märkused kohtuistungi protokolli kohta . . 45
§ 83. Paranduste õiendamine protokollis 45
§ 84. Protokollile allakirjutamisest keeldumise vormistamine 45

Seitsmes peatükk — **Tähtajad ja kohtukulud**

§ 85. Tähtaegade arvutamine 46
§ 86. Tähtaja ennistamine 47
§ 87. Kohtukulud 47
§ 88. Protsessist osavõtjate kulude tasumine . . 48
§ 89. Kohtukulude sissenõudmine 48

TEINE OSA —

KRIMINAALASJA ALGATAMINE, JUURDLUS JA EELUURIMINE

Kaheksas peatükk — **Kriminaalasja algatamine**

§ 90. Kriminaalasja algatamise ajendid ja alused . 50
§ 91. Süü ülestunnistamisele ilmumine 50
§ 92. Avaldused ja teated 51
§ 93. Avalduse või teate läbivaatamise kohustus . 51
§ 94. Kriminaalasja algatamine 52
§ 95. Kriminaalasja algatamine ainult kannatanu kaebuse alusel 52
§ 96. Kriminaalasja algatamisest keeldumine . . 53
§ 97. Toimingud pärast kriminaalasja algatamist . 54
§ 98. Järelevalve kriminaalasja algatamise seaduslikkuse üle 54

Üheksas peatükk — **Juurdlus**

§ 99. Juurdlusorganid 55
§ 100. Juurdlusorganite kohustused 56
§ 101. Juurdluse kord kriminaalasjas, mille eeluurimine ei ole kohustuslik 57

§ 102. Kuriteo toimepanemises kahtlustatav . . . 57
§ 103. Juurdluse tähtaeg 59

Kümnes peatükk — **Eeluurimise üldtingimused**

§ 104. Eeluurimisorganid 59
§ 105. Eeluurimise kohustuslikkus 59
§ 105[1]. Uurimisalluvus 60
§ 106. Uurija õigused 61
§ 107. Uurija kohustused 62
§ 107[1]. Uurimisosakonna ülema õigused 63
§ 107[2]. Ülekuulamise helisalvestamine 64
§ 108. Eeluurimise koht 65
§ 109. Kriminaalasja menetlusse võtmine . . . 65
§ 110. Uurija erinõuded 65
§ 111. Eeluurimise tähtaeg 66
§ 111[1]. Spetsialisti osavõtt 67
§ 112. Tõlgi osavõtt eeluurimisest 68
§ 113. Manukate osavõtt 68
§ 114. Kannatanuks ja tsiviilhagejaks tunnistamine 68
§ 115. Tsiviilhagi ja vara konfiskeerimise tagamine 69
§ 116. Tsiviilkostjaks tunnistamine 69
§ 117. Eeluurimise andmete avaldamise tingimused 70
§ 118. Kriminaalasjade ühendamine ühiseks menetlemiseks 70
§ 119. Taanduste läbivaatamine kohtueelsel uurimisel 70
§ 120. Prokuröri järelevalve juurdluse ja eeluurimise teostamise üle 71

Üheteistkümnes peatükk —
Süüdistuse esitamine ja süüdistatava ülekuulamine

§ 121. Süüdistatavana vastutusele võtmise määrus 73
§ 122. Süüdistatava väljakutsumine 73
§ 123. Süüdistatava sundtoomine 74
§ 124. Süüdistuse esitamine 74
§ 125. Süüdistatava ülekuulamine 75
§ 126. Pedagoogi osavõtt alaealise süüdistatava ülekuulamisest 76
§ 127. Süüdistatava ülekuulamise protokoll . . . 76
§ 128. Süüdistatava ütluste omakäeline kirjutamine 77
§ 129. Süüdistatava kõrvaldamine ametikohalt . . 77
§ 130. Süüdistuse muutmine ja täiendamine . . 78

Kaheteistkümnes peatükk —

Tunnistaja ja kannatanu ülekuulamine

§ 131. Tunnistaja väljakutsumise kord 78
§ 132. Tunnistaja ülekuulamine 79
§ 133. Alaealise tunnistaja ülekuulamine . . . 79
§ 134. Tunnistaja ülekuulamise protokoll . . . 80
§ 135. Kannatanu väljakutsumine ja ülekuulamine 81

Kolmeteistkümnes peatükk —

Vastastamine ja äratundmiseks esitamine

§ 136. Vastastamine 81
§ 137. Äratundmiseks esitamine 82
§ 138. Äratundmiseks esitamise protokoll . . . 83

Neljateistkümnes peatükk —

Läbiotsimine, võetus ja vara arestimine

§ 139. Läbiotsimise ja võetuse alused 83
§ 140. Esemete ja dokumentide äravõtmine läbiotsimisel ja võetusel 84
§ 141. Läbiotsimise ja võetuse juures viibivad isikud 84
§ 142. Läbiotsimise ja võetuse teostamise kord . . 85
§ 143. Isiku läbiotsimine 86
§ 144. Läbiotsimise ja võetuse tingimused diplomaatilise esinduse ruumides 86
§ 145. Posti- või telegraafilise korrespondentsi võetus 86
§ 146. Vara arestimine 87
§ 147. Läbiotsimise, võetuse ja vara arestimise protokoll 88
§ 148. Protokolli ärakirja kätteandmine 88

Viieteistkümnes peatükk — **Vaatlus ja läbivaatus**

§ 149. Vaatluse teostamise alused 89
§ 150. Vaatluse kord 89
§ 151. Laiba vaatlus ja matmispaigast väljakaevamine 90
§ 152. Läbivaatus 90
§ 153. Vaatluse ja läbivaatuse protokoll . . . 91
§ 154. Uurimiseksperiment 91
§ 155. Võrdlusmaterjali võtmine 91

§ 156. Ekspertiisi määramise kord 92
§ 157. Süüdistatava õigused ekspertiisi tegemisel . 92
§ 158. Ekspertiisi tegemise kord 93
§ 159. Süüdistatava paigutamine meditsiinilisse asutusse 94
§ 160. Ekspertiisiakt ja eksperdi arvamus . . . 94
§ 161. Eksperdi ülekuulamine 95
§ 162. Süüdistatava tutvustamine ekspertiisiga . . 95

Seitsmeteistkümnes peatükk —

Eeluurimise peatamine, lõpetamine ja lõpuleviimine

§ 163. Eeluurimise peatamise alused 96
§ 164. Eeluurimise peatamise tähtajad 97
§ 165. Tagaotsitavaks kuulutamine 97
§ 166. Eeluurimise uuendamine 97
§ 167. Eeluurimise lõpuleviimine 98
§ 168. Kriminaalasja lõpetamine 98
§ 169. Süüdistatava tutvustamine toimiku materjalidega 99
§ 170. Alaealise süüdistatava tutvustamine toimiku materjalidega 100
§ 171. Kannatanu, tsiviilhageja ja tsiviilkostja tutvustamine toimiku materjalidega 100
§ 172. Protokoll süüdistatavale, kannatanule, tsiviilhagejale ja tsiviilkostjale toimiku materjalide esitamise kohta 100
§ 173. Taotlused eeluurimise täiendamiseks . . . 101
§ 174. Süüdistuskokkuvõte 102
§ 175. Süüdistuskokkuvõtte lisad 103
§ 176. Kriminaalasja saatmine prokurörile . . . 103
§ 177. Lõpetatud menetluse uuendamine 104
§ 178. Eeluurimine mitme uurija poolt 104

Kaheksateistkümnes peatükk —

Prokuröri toimingud pärast kohtueelse uurimise lõpuleviimist

§ 179. Prokuröri poolt kontrollimisele kuuluvad küsimused 104
§ 180. Prokuröri otsus saabunud kriminaalasjas . . 105
§ 181. Kriminaalasja saatmine kohtusse 106

Üheksateistkümnes peatükk —

Juurdlust teostava isiku, uurija ja prokuröri tegevuse peale kaebamine

§ 182. Kaebamise kord 107
§ 183. Kaebuste lahendamine prokuröri poolt . . 107

KOLMAS OSA —

MENETLUS ESIMESE ASTME KOHTUS

Kahekümnes peatükk —

Süüdistatava kohtu alla andmine ja kohtuistungi ettevalmistamine

§ 184. Kohtu alla andmise otsustamise tähtaeg . . 109
§ 185. Kohtu alla andmine 109
§ 186. Kohtu korraldava istungi koosseis . . . 110
§ 187. Kohtu korraldava istungi kord 110
§ 188. Kriminaalasja algatamine kannatanu kaebusel 110
§ 189. Kohtu alla andmisel otsustamisele kuuluvad küsimused 111
§ 190. Kohtu määrused korraldaval istungil . . . 111
§ 191. Süüdistuse muutmine korraldaval istungil . 112
§ 192. Toimingud kriminaalasja kohtulikuks arutamiseks ettevalmistamisel 112
§ 193. Alaealise vanemate või seaduslike esindajate kutsumine kohtuistungile 114
§ 194. Kriminaalasja saatmine täiendavaks uurimiseks 114
§ 195. Toimiku saatmine prokurörile uue süüdistuskokkuvõtte koostamiseks 115
§ 196. Kriminaalasja menetluse peatamine . . . 115
§ 197. Kriminaalasja menetluse lõpetamine . . . 115
§ 198. Vastastikuste süüdistuste ühendamine ühiseks menetlemiseks 116
§ 199. Kohtu alla andmise määrus 116
§ 200. Toimiku materjalidega tutvumise võimaldamine 117
§ 201. Kohtu alla andmise määruse peale protesti ja kaebuse esitamine 117

§ 202. Süüdistuskokkuvõtte ärakirja kätteandmine kohtualusele 118
§ 203. Kaebuse ärakirja ja kohtukutse kätteandmine 118
§ 204. Kriminaalasja arutamise tähtaeg 118

Kahekümne esimene peatükk —

Kohtuliku arutamise üldtingimused

§ 205. Kohtuistungi juhtimine 119
§ 206. Kohtuliku arutamise vahenditus, suulisus ja ja katkestamatus 119
§ 207. Kohtuliku arutamise osaliste võrdõiguslikkus 119
§ 208. Kohtualuse osavõtt kohtulikust arutamisest 120
§ 209. Kohtualuse mitteilmumise tagajärjed . . . 120
§ 210. Prokuröri osavõtt kohtulikust arutamisest . 120
§ 211. Ühiskondliku süüdistaja ja ühiskondliku kaitsja osavõtt kohtulikust arutamisest . . 121
§ 212. Prokuröri või kaitsja mitteilmumise tagajärjed 122
§ 213. Tsiviilhageja või tsiviilkostja mitteilmumise tagajärjed 123
§ 214. Kannatanu mitteilmumise tagajärjed . . . 123
§ 214[1]. Spetsialisti osavõtt kohtulikust arutamisest . 123
§ 215. Kohtuliku arutamise piirid 123
§ 216. Kriminaalasja algatamine uues süüdistuses . 124
§ 217. Kriminaalasja algatamine teiste isikute suhtes 124
§ 218. Kriminaalasja arutamise edasilükkamine ja peatamine 125
§ 219. Kriminaalasja saatmine täiendavaks uurimiseks 126
§ 220. Kriminaalasja menetluse lõpetamine kohtuistungil 126
§ 221. Menetluse lõpetamine kannatanu kaebusel algatatud kriminaalasjas 127
§ 222. Tõkendi küsimuse otsustamine 127
§ 223. Kohtuistungil tehtavad määrused 127
§ 224. Kohtuistungi kord 128
§ 225. Kohtuistungi korra rikkujate suhtes kohaldatavad abinõud 128
§ 226. Kohtuistungi protokolli koostamine . . . 129

Kahekümne teine peatükk —

Kohtuistungi ettevalmistav osa

§ 227. Kohtuistungi avamine 129
§ 228. Tõlgile tema kohustuste selgitamine . . . 130
§ 229. Kohtualuse isiku ja temale süüdistuskokkuvõtte õigeaegse kätteandmise kindlakstegemine 130
§ 230. Tunnistajate ja kannatanute hoiatamine ning tunnistajate eemaldamine istungisaalist . . 130
§ 231. Kohtu koosseisu, kriminaalasjast osavõtva prokuröri, ühiskondliku süüdistaja ja teiste isikute teatavakstegemine 131
§ 232. Taandamine 131
§ 233. Kriminaalasja arutamise võimalikkus protsessiosalise, tunnistaja, eksperdi või spetsialisti mitteilmumisel 132
§ 234. Kohtualusele tema õiguste selgitamine . . 133
§ 235. Kannatanule, tsiviilhagejale, tsiviilkostjale, ühiskondlikule süüdistajale ja ühiskondlikule kaitsjale nende õiguste selgitamine . . 133
§ 236. Eksperdile tema õiguste ja kohustuste selgitamine 133
§ 236[1]. Spetsialistile tema õiguste ja kohustuste selgitamine 134
§ 237. Taotluste esitamine ja lahendamine . . . 134

Kahekümne kolmas peatükk —

Kohtulik uurimine

§ 238. Kohtuliku uurimise algus 135
§ 239. Tõendite uurimise järjekorra kindlaksmääramine 135
§ 240. Kohtualuse ülekuulamise kord 136
§ 241. Alaealise kohtualuse eemaldamine istungisaalist 136
§ 242. Kohtualuse poolt kohtueelsel uurimisel antud ütluste avaldamine 137
§ 243. Tunnistaja ülekuulamine 137
§ 244. Alaealise tunnistaja ülekuulamine . . . 138
§ 245. Tunnistaja õigus kasutada märkmeid ja dokumente 139

§ 246. Tunnistaja poolt kohtueelsel uurimisel antud ütluste avaldamine 139
§ 247. Kannatanu ülekuulamine 140
§ 248. Isiku või eseme äratundmiseks esitamine . 140
§ 249. Eksperdi osavõtt kohtulikust uurimisest . . 140
§ 250. Eksperdi ülekuulamine 141
§ 251. Kordus- või täiendekspertiisi määramine . . 142
§ 252. Asitõendi ja sündmuskoha vaatlus . . . 142
§ 253. Dokumendi avaldamine 143
§ 254. Uurimiseksperiment 143
§ 255. Kohtuliku uurimise lõpetamine 143

Kahekümne neljas peatükk —

Kohtulik vaidlus ja kohtualuse viimane sõna

§ 256. Kohtuliku vaidluse kord 144
§ 257. Kohtuliku vaidluse sisu 144
§ 258. Kohtualuse viimane sõna 145
§ 259. Kohtu eemaldumine nõupidamistuppa . . . 146

Kahekümne viies peatükk —

Kohtuotsuse tegemine

§ 260. Kohtuotsuse tegemine Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi nimel 146
§ 261. Kohtuotsuse tegemine nõupidamistoas . . 146
§ 262. Kohtuotsuse seaduslikkus ja põhjendatus . 146
§ 263. Kohtuotsuse tegemisel lahendatavad küsimused 147
§ 264. Alaealise suhtes kasvatusliku iseloomuga sunnivahendite kohaldamine 148
§ 265. Nõupidamistoas küsimuste esitamise kord . 149
§ 266. Kohtuniku eriarvamus 149
§ 267. Kohtuliku uurimise uuendamine 149
§ 268. Kohtuotsuse liigid 150
§ 269. Tsiviilhagi otsustamine 151
§ 270. Tsiviilhagi suuruse kindlaksmääramine tsiviilprotsessi korras 151
§ 271. Tsiviilhagi ja vara konfiskeerimise tagamine 152
§ 272. Kohtuotsuse koostamine 152
§ 273. Kohtuotsuse sissejuhatav osa 152
§ 274. Kohtuotsuse kirjeldav-motiveeriv osa . . 153

§ 275. Süüdimõistva kohtuotsuse resolutiivosa . . 154
§ 276. Õigeksmõistva kohtuotsuse resolutiivosa . 155
§ 277. Kohtu erimäärus 156
§ 278. Kohtuotsuse kuulutamine 156
§ 279. Kohtualuse vabastamine vahi alt 157
§ 280. Kohtuotsuse ärakirja kätteandmine . . . 157

Kahekümne kuues peatükk —

Meditsiinilise iseloomuga sunnivahendi kohaldamine vaimuhaige suhtes

§ 281. Eeluurimise kord 158
§ 282. Uurija ja prokuröri tegevus eeluurimise lõpetamisel 158
§ 283. Kriminaalasja ettevalmistamine kohtulikuks arutamiseks 159
§ 284. Kriminaalasja kohtulik arutamine . . . 159
§ 285. Kohtu poolt lahendatavad küsimused . . 160
§ 286. Kohtumäärus 160
§ 287. Kohtumääruse peale edasikaebamine . . . 161
§ 288. Meditsiinilise iseloomuga sunnivahendi muutmine ja tühistamine 161
§ 289. Meditsiinilise iseloomuga sunnivahendi kohaldamise lõpetamine 162

NELJAS OSA —

MENETLUS TEISE ASTME KOHTUS

Kahekümne seitsmes peatükk —

Esimese astme kohtu jõustumata otsuste ja määruste peale edasikaebamise ja protestimise kord

§ 290. Kohtuotsuse peale edasikaebamise ja protestimise õigus 164
§ 291. Edasikaebamise ja protestimise tähtajad . . 165
§ 292. Kassatsioonitähtaja ennistamine 165
§ 293. Kohtuotsuse peale edasikaebamise ja protestimise kord 166
§ 294. Esitatud kaebusest ja protestist teatamine . 166
§ 295. Erikaebuste ja -protestide esitamise kord . 167

§ 296. Kohtumääruste ja kohtuniku ainuisikuliste määruste peale esitatavad erikaebused ja -protestid 167
§ 297. Kriminaalasja läbivaatamise tähtaeg teise astme kohtus 168
§ 298. Kassatsioonikaebuse või -protesti esitamise tagajärjed 168

Kahekümne kaheksas peatükk —

Kassatsioonimenetlus

§ 299. Protsessiosaliste osavõtt teise astme kohtu istungist 169
§ 300. Kriminaalasja avalik läbivaatamine teise astme kohtus 169
§ 301. Täiendavate tõendite esitamine teise astme kohtule 169
§ 302. Kriminaalasja läbivaatamise algus . . . 170
§ 303. Kriminaalasja läbivaatamise kord 170
§ 304. Määruse tegemine 171
§ 305. Kohtuotsuse seaduslikkuse ja põhjendatuse kontrollimine 171
§ 306. Kassatsioonimääruse liigid 171
§ 307. Kohtuotsuse kassatsiooni korras tühistamise või muutmise alused 172
§ 308. Uurimise ühekülgsus või puudulikkus . . 172
§ 309. Kohtuotsuses sisalduvate kohtu järelduste mittevastavus faktilistele asjaoludele . . 173
§ 310. Kriminaalprotsessi seaduse oluline rikkumine 173
§ 311. Kriminaalseaduse ebaõige kohaldamine . . 175
§ 312. Kohtu poolt mõistetud karistuse mittevastavus kuriteo raskusele ja süüdimõistetu isiksusele 175
§ 313. Õigeksmõistva kohtuotsuse tühistamine . . 175
§ 314. Süüdimõistetu karistuse raskendamise või tema suhtes raskemat kuritegu ettenägeva kriminaalseaduse kohaldamise lubamatus kassatsiooniastmes 175
§ 315. Kohtuotsuse tühistamine ja kriminaalasja uueks arutamiseks saatmine 176
§ 316. Süüdimõistva kohtuotsuse tühistamine ja kriminaalasja lõpetamine 176
§ 317. Teise astme kohtu juhendite kohustuslikkus 177

§ 318. Kohtuotsuse muutmine 177
§ 319. Kassatsioonimääruse sisu 178
§ 320. Määruse kuulutamine 179
§ 321. Teise astme kohtu liikme eriarvamus . . . 179
§ 322. Kriminaalasja arutamine esimese astme kohtus pärast esimese kohtuotsuse tühistamist kassatsiooni korras 179
§ 323. Teise astme kohtu määruse täitmisele pööramine 180
§ 324. Teise astme kohtu erimäärus 180

VIIES OSA —

KOHTUOTSUSE TÄITMINE

Kahekümne üheksas peatükk —

Kohtuotsuse jõustumine ja täitmisele pööram'ne

§ 325. Kohtuotsuse jõustumine 181
§ 326. Kohtuotsuse ja -määruse kohustuslikkus . . 182
§ 327. Kohtumääruse ja kohtuniku ainuisikulise määruse jõustumine ning nende täitmisele pööramine 182
§ 328. Kohtuotsuse täitmisele pööramine . . . 182
§ 328[1]. Süüdimõistetu paigutamine uurimisisolaatorisse 183
§ 329. Süüdimõistetuga kokkusaamise lubamine ja karistuse kandmise kohast teatamine . . 183
§ 330. Kohtuotsuse täitmise edasilükkamine . . . 184
§ 331. Rahatrahvi tasumise pikendamine ja ajatamine 184
§ 332. Süüdimõistetu haiguse tõttu ennetähtaegne karistuse kandmisest vabastamine . . . 185
§ 333. Raviasutuses viibimise aja arvamine karistuse kandmise aja hulka 186
§ 334. Karistusest vabastamine ja karistuse asendamine 186
§ 335. Mitme kohtuotsuse täitmisele pööramine . 186
§ 336. Kohtuotsuse täitmisel tekkivate küsimuste otsustamine 187

§ 337. Kohtuotsuse täitmisel tekkinud küsimuste läbivaatamise kord 188
§ 338. Karistatuse kustutamise kord 188
§ 339. Kohtumääruste protestimine 189

KUUES OSA —

JÕUSTUNUD KOHTUOTSUSTE JA -MÄÄRUSTE UUESTI LÄBIVAATAMINE

Kolmekümnes peatükk —

Kohtuliku järelevalve menetlus

§ 340. Kohtuliku järelevalve korras protesti esitamise õigus 190
§ 341. Kohtuliku järelevalve korras kohtuotsuse uuesti läbivaatamise tähtaeg 191
§ 342. Kohtuliku järelevalve korras kriminaalasju läbivaatavad kohtud 191
§ 343. Kohtuotsuse ja -määruse täitmise peatamine 191
§ 344. Kriminaalasja väljanõudmine 192
§ 345. Protesti läbivaatamise kord 193
§ 346. Järelevalve korras tehtavad määrused . . 194
§ 347. Järelevalve korras kohtuotsuse tühistamise alused 194
§ 348. Kohtuliku järelevalve piirid 195
§ 349. Määruse sisu 196
§ 350. Eesti NSV Ülemkohtu pleenumi protokoll . 196
§ 351. Kriminaalasja läbivaatamine esimese astme kohtus pärast esimese kohtuotsuse tühistamist 197

Kolmekümne esimene peatükk —

Kriminaalasja uuendamine uute asjaolude ilmnemisel

§ 352. Kriminaalasja uuendamise alused . . . 197
§ 353. Prokuröri tegevus kriminaalasja uuendamisel 198
§ 354. Kohtu õigused kriminaalasja uuendamisel . 198
§ 355. Kriminaalasja uuendamise tähtajad . . . 199
§ 356. Menetlus pärast kohtuotsuse tühistamist . . 199

SEITSMES OSA —

HULIGAANSUSE ASJADE MENETLUS

Kolmekümne teine peatükk —

Huligaansuse asjade menetlus

§ 357. Huligaansuse asjade menetluse üldeeskirjad . 200
§ 358. Materjalide kohtusse saatmise kord . . . 200
§ 359. Juurdlus 201
§ 360. Eeluurimine 202
§ 361. Kinnipidamine ja tõkendi kohaldamine . . 202
§ 362. Kriminaalasja algatamine kohtus 202
§ 363. Kriminaalasja arutamine kohtus 203
Märksõnaline sisujuht 204

MÄRKUSED

MÄRKUSED

MÄRKUSED

MÄRKUSED

MÄRKUSED

УГОЛОВНО-ПРОЦЕССУАЛЬНЫЙ КОДЕКС ЭСТОНСКОЙ ССР. На эстонском языке. Издательство «Ээсти Раамат». Таллин, Пярнуское шоссе, 10.

Toimetaja N. Koort. Kunstiline toimetaja E. Järv. Tehniline toimetaja H. Kruustee. Korrektor Õ. Kajando. Laduda antud 24. IX 1970. Trükkida antud 14. X 1970. Paber 70×90/32. Trükipaber nr. 1 — J. Janonise nim. Paberivabrik, Leedu NSV. Trükipoognaid 7,75. Tingtrükipoognaid 9,07. Arvestuspoognaid 9,07. Trükiarv 10 000. Tellimuse nr. 5592. Trükikoda «Kommunist», Tallinn, Pikk tn. 2. Hind 63 kop.

1—10—1

A
31075
7797931

